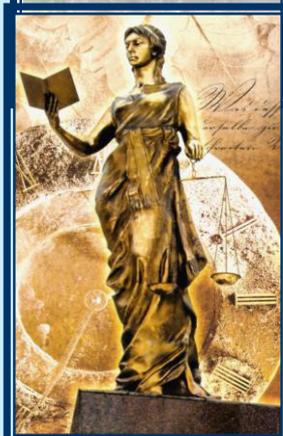
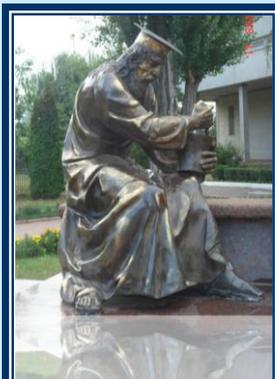

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**Коледж
Національного
фармацевтичного
університету**

*І Всеукраїнська
науково-практична
інтернет-конференція (з міжнародною участю)
педагогічних працівників
вищих медичних (фармацевтичних)
навчальних закладів
I-II рівнів акредитації*

**"Модернізація структури та змісту
підготовки молодших спеціалістів
фармацевтичної галузі"**

*22 травня 2014 р.
Харків*

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ
МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ**

Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю) педагогічних працівників вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I-II рівнів акредитації

(22 травня 2014 р)

Харків

2014

УДК 615.15:377:061.3

Друкується за рішенням Методичної ради Коледжу Національного фармацевтичного університету (протокол № 7 від 07.05.2014)

Редакційна колегія:

Прокопенко Т.С. – кандидат фармацевтичних наук, доцент Заслужений працівник фармації України, директор Коледжу НФаУ (голова оргкомітету конференції)

Гейко О.В. – заступник директора з навчальної роботи Коледжу НФаУ (заступник голови оргкомітету конференції)

Гузєва В.В. – заступник директора з навчально-виробничої роботи Коледжу НФаУ (заступник голови оргкомітету конференції)

Коломієць І.В. – завідувач навчально-методичного кабінету Коледжу НФаУ

Модернізація структури та змісту підготовки молодших спеціалістів фармацевтичної галузі: матер. І всеукр наук.-практ. інтернет-конференції за участю міжнародних спеціалістів, 22 травня 2014 р. / ред. кол.: Т.С. Прокопенко та ін. – Х.: Коледж НФаУ, 2014. – 254 с.

Збірник містить матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) педагогічних працівників вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I-II рівнів акредитації «Модернізація структури та змісту підготовки молодших спеціалістів фармацевтичної галузі», в яких розглянуті питання підвищення якості фармацевтичної освіти, професійної компетентності викладача, сучасних технологій професійного навчання, способів та шляхів формування ключових та професійних компетенцій студентів. Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

© Автори статей, 2014

© Коледж Національного фармацевтичного університету, 2014

Шановні колеги!

Компетентісно-орієнтоване реформування освіти є одним з найактуальніших питань, яке активно обговорюється у освітньому середовищі. Під "компетентнісним підходом" слід розуміти комплексну трансформацію процесу навчання. У системі професійної освіти – це інтеграція всіх складових навчального процесу, що забезпечують якісну підготовку компетентного фахівця, який має не просто набір необхідних знань, умінь, навичок, але й може ефективно їх використовувати в професійній діяльності; володіє соціально-важливими особистісними рисами, які дають можливість працювати в колективі, самостійно здобувати нову інформацію та знаходити правильні шляхи розв'язання професійних завдань.

Перед педагогічними колективами стоять завдання підвищення якості фармацевтичної освіти шляхом системного впровадження інноваційних та інформаційних освітніх технологій; коригування навчально-методичного забезпечення процесу формування в молодших спеціалістів ключових та професійних компетентностей, підвищення професійної компетентності викладачів тощо.

Метою проведення інтернет-конференції є активізація наукової та творчої діяльності педагогічних працівників ВНЗ I-II рівнів акредитації, обмін досвідом та пропагування кращого в педагогічній практиці за умов модернізації структури та змісту підготовки молодших спеціалістів у фармацевтичній галузі.

Було обрано такі напрями роботи конференції:

- Формування професійних компетенцій молодших спеціалістів.
- Формування ключових компетенцій випускників.
- Проблеми підвищення якості професійної фармацевтичної освіти.
- Навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу.
- Професійна компетентність викладачів.
- Практична підготовка: проблеми організації, модернізація, удосконалення форм та методів.

- Проблеми оцінки рівня сформованості професійних компетенцій працівників фармацевтичної галузі.
- Засоби діагностики якості підготовки молодших спеціалістів фармації.

Відповідно до цих напрямів було сформовано такі тематичні секції:

Секція 1. Підвищення якості фармацевтичної освіти.

Секція 2. Професійна компетентність викладача.

Секція 3. Сучасні технології навчання.

Секція 4. Формування ключових компетенцій.

Секція 5. Формування професійних компетенцій молодших спеціалістів фармації.

У роботі I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю) взяли участь 83 педагогічних працівники з 12 вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I-II рівнів акредитації України та фармацевтичних коледжів Російської Федерації та Республіки Білорусь.

Сподіваємось, що започаткована у 2014 році інтернет-конференція як одна з форм поширення передового педагогічного досвіду в сфері підготовки молодшого спеціаліста фармацевтичної галузі стане традиційною.

Організаційний комітет

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ В КРАЇНАХ СВІТУ

Бойчук І.Д.

**Комунальний вищий навчальний заклад «Житомирський базовий
фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича»**

Процес реалізації національної моделі модернізації вищої освіти базується на засадах створення чіткої і гнучкої ступеневої системи освіти, яка була б здатна реагувати на зміни потреб особистості, суспільства і ринку праці. Зазначені процеси відбуваються і в системі фармацевтичної освіти.

Незважаючи на безумовні досягнення вищої освіти України в системі традиційного навчання у вищому закладі освіти, серед причин, пов'язаних із необхідністю змін у системі підготовки фармацевтичних кадрів слід відзначити: встановлення ринкових відносин на фармацевтичному ринку, інтенсивний обмін досвідом на світовому та європейському рівнях як у фармацевтичній галузі так і в системі підготовки кадрів, необхідність появи на ринку праці нових спеціальностей, посад, безперервне вдосконалення змісту освіти тощо. В Україні накопичено значний досвід підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, проте, «реформуєчи систему освіти, неможливо залишити старі підходи до проектування новітніх освітніх систем» [1].

На сучасному етапі реформування фармацевтичної освіти в Україні та у країнах ближнього та дальнього зарубіжжя існує проблема створення транснаціональних стандартів підготовки фахівців фармацевтичної галузі, розробка й упровадження нових моделей ступеневої підготовки, визнання дипломів і кваліфікацій на міждержавних рівнях.

Аналіз наукових джерел у контексті зазначеної проблематики дає можливість констатувати, що дослідження та розкриття засад безперервності освіти перебуває в центрі уваги таких дослідників як А. Алексюк,

С. Вітвицька, Ж. Делор, Л. Кайдалова та ін. У статті аналізується досвід підготовки фармацевтичних кадрів у країнах Європи, США, Канади та колишнього СРСР.

Слід відзначити, що у 52 країнах Європейського регіону ВООЗ фармацевтичні кадри в Україні та країнах СНД представлені фармацевтами з неповною вищою освітою, випускниками коледжів та провізорами – випускниками університетів, тоді як у переважній більшості країн (крім Фінляндії) фахівці з повною вищою фармацевтичною освітою мають кваліфікацію «фармацевт» [2].

У більшості країн Європи запроваджено або запроваджується ступенева освіта, яка передбачає послідовне здобуття ступенів бакалавра, магістра, доктора наук. Двоступеневе поєднання «бакалавр-магістр» має значні переваги у порівнянні з тривалим (5 років) та негнучким навчальним планом, за яким здобувається ступінь «магістра наук», який є традиційним у країнах переважно колишнього СРСР. Запровадження двоступеневості сприяє розвитку національної та інтернаціональної мобільності завдяки характеру навчальних програм, розвитку багатодисциплінарних магістерських програм, більш якісній взаємодії навчання з практикою.

Слід зауважити, що у більшості країн Європи підготовка фармацевтичних фахівців здійснюється у медичних навчальних закладах на фармацевтичних факультетах. Серед них провідними з підготовки фармацевтичних кадрів є: Франція – 24 фармацевтичні факультети, Велика Британія – 19, Німеччина – 16, Іспанія – 15, Бельгія – 10, Польща – 10 [3].

Підготовка фармацевтів у Франції має свої особливості. На фармацевтичному факультеті навчаються довше ніж на інших факультетах – 6-8 років, крім того ставлять більш жорсткі вимоги. Зокрема, на другий курс переводять тільки тих, хто склав достатньо складні екзамени та має достатню кількість високих балів та пройшов за конкурсом. Навчальний план по фармації на прикладі університету м. Нант складається з 3-х циклів, два перших тривають по 2 роки. Тривалість третього різна (від 2 до 5 років). Перший цикл

присвячений вивченню фундаментальних дисциплін. Цикл передбачає конкурс після першого курсу для подальшого навчання. Другий цикл включає більш специфічні для фармації дисципліни, третій цикл орієнтує на роботу в аптеці або аналітичній лабораторії, на підприємстві промислової фармації. Після успішного складання звіту за практику та одержання рекомендації керівника студенту в кінці 4 курсу видається сертифікат, який можна прирівняти до нашого диплома бакалавра. До загальної кількості балів додається сертифікат про вивчення англійської мови.

Фармацевтична освіта у Великобританії здійснюється за моделлю «бакалавр» (Bachelor Degree) – «магістр» (Master Degree) – «доктор філософії» (Doctoral or PhD Degree). Ступінь бакалавра присуджується після 3-4 річного навчання за спеціалізованими програмами на денному відділенні коледжу або університету. Ступінь бакалавра присвоюється студентові після 3 років навчання. Четвертий рік навчання надає можливість одержання ступеня магістра та передбачає вивчення однієї з двох груп програм: одні орієнтовані на дослідницьку діяльність; другі – навчальні програми, орієнтовані на підвищення професійного рівня за певною спеціальністю [4].

Аналізуючи моделі професійної підготовки фахівців фармації у східній Європі, визначено, що провідними університетами з підготовки фармацевтів у Польщі є Варшавська медична академія (факультет фармації), Школа фармації медичного університету (м. Лодзь), фармацевтичний факультет медичного університету (м. Гданськ) та ін. Слід зазначити, що і у Польщі, Угорщині та Румунії підготовка магістрів фармації здійснюється в університетах терміном навчання 5 років без присвоєння проміжних ступенів.

Двоступенева підготовка фармацевтів за моделлю «бакалавр – магістр» функціонує в Болгарії та Чехії. Так, у Софійському медичному університеті готують бакалаврів упродовж 4 років та магістрів фармації (термін навчання 1 рік на базі бакалаврату).

У Сполучених Штатах Америки підготовку фахівців фармації здійснюють 90 фармацевтичних шкіл та коледжів. У країні існують два ступеня

у фармацевтичній освіті: бакалавр фармацевтичних наук (Bachelor of Science in Pharmacy – BS) та доктор фармації (Doctor of Pharmacy). Підготовка бакалаврів здійснюється у коледжах, які є самостійними навчальними закладами або входять до складу університетів та передбачають чотирирічний термін підготовки бакалавра. Перші два роки передбачають вивчення загальноосвітніх та фундаментальних дисциплін, останні два роки передбачають вивчення спеціальних дисциплін.

Особливістю навчальних планів американських навчальних закладів є можливість широкого комбінування дисциплін за вибором. Кожен фармацевтичний коледж розробляє свій навчальний план, який має бути акредитованим. Для одержання першого ступеня необхідно набрати певну кількість залікових аудиторних годин (кредитів), а також мати середній бал не нижче певного рівня. Для одержання ступеня магістра фармацевтичних наук необхідно набрати 20 кредитів та написати 24 дослідницькі роботи [5].

У світовому рейтингу вищої освіти Канада займає друге місце після США. У Канаді функціонують два типи вищих навчальних закладів: університет – навчальний заклад, що присвоює наукові ступені та коледж – вважається структурною складовою університету і передбачає продовження навчання випускників в університеті. Навчання в коледжі закінчується видачею сертифікату або диплому бакалавра. Підготовка фармацевтичних кадрів у Канаді також є дворівневою – «бакалавр-магістр». Для одержання ступеня бакалавра необхідно 3-4 роки навчання в залежності від провінції. Ступінь бакалавра з відзнакою вважається основною умовою для подальшого здобуття ступеня магістра фармацевтичних наук. Термін навчання за магістерською програмою передбачає 1-2 роки, залежно від провінції.

Аналізуючи підготовку фармацевтичних кадрів у країнах колишнього СРСР, слід зауважити, що найсуттєвішого реформування зазнала фармацевтична освіта Казахстану. Як зазначає Т. Аристанова, на відміну від медичної освіти у фармацевтичній освіті стало можливим уведення ступенів «бакалавр» та «магістр». Із 2003 року кваліфікація фахівця з вищою освітою

відповідно до рекомендацій Болонської декларації замінена «провізор» на «фармацевт», а для фахівця з середньою освітою – «фармацевт» на «асистент фармацевта». Термін навчання бакалаврів – 4 роки, магістрів – 2 роки після отримання диплома бакалавра фармації [6].

Аналіз підготовки фахівців фармацевтичного профілю в країнах ближнього та дальнього зарубіжжя дозволив дійти **висновку**, що у країнах, де підготовка здійснюється за традиціями англійської фармацевтичної школи (Велика Британія, США, Канада, Франція) функціонують дворівневі (двоциклові) моделі підготовки фахівців для практичної фармації, що дає можливість одержати базову вищу освіту за рівнем бакалавра та обрати ту програму магістерської підготовки, яка є найбільш цікавою для майбутнього фахівця. Серед країн Східної Європи та пострадянського простору найсуттєвіших реформ зазнала фармацевтична освіта у Болгарії, Чехії та Казахстані.

У процесі реформування фармацевтичної освіти в Україні вже функціонує модель підготовки фахівців «бакалавр-магістр», причому підготовку бакалаврів успішно здійснюють базові коледжі, які є розробниками галузевого стандарту підготовки бакалавра (КВНЗ «Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича» та Коледж Національного фармацевтичного університету), відповідають ліцензійним умовам підготовки фахівців зазначеного рівня та входять до складу навчально-науково-виробничих комплексів з провідними університетами країни, що дає можливість студентам продовжити навчання за магістерськими програмами. Але на сучасному етапі поки не створено узгодженого стандарту ступеневої підготовки за зазначеною моделлю, існує необхідність приведення кваліфікацій фахівців до міжнародних стандартів, як це здійснено в Казахстані.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лігоцький А. О. Теорія і практика розвитку освітніх систем / А. О. Лігоцький // Сучасна вища школа : психолого-педагогічний аспект :

[монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : АПН ; Ін-т пед. і псих. проф. освіти, 2000. – С. 12–41.

2.Пальцев М.А. Высшая медицинская школа России и Болонский процесс (фармацевтическое образование) / М.А. Пальцев, Г.М. Перфильев, И.П. Денисов, Б.М. Чекнев. – М. : Изд.дом «Русский врач», 2005. – Вып. 6. – 256 с.

3.Кайдалова Л.Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах: монографія / Л.Г. Кайдалова. – Х. : НФаУ, 2010. – 364 с.

4.Фармацевтическое образование в мире: учеб.-метод. пособ./В.П. Черных, В.М. Толочко, А.В. Зайченко и др.– Х. :Изд-во: НФаУ, 2004.–92 с.

5.International pharmacy // Official journal of FIP. The Hague, the Netherlands. - 2001. Vol. 12. № 5. – 32 p.

6.<http://www.pharmnews.kz./283/ct2/html> – Підготовка фармацевтов в Казахстане

ДИКТАНТ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧИХ КУРСІВ

О.В. Бондаренко, Ю.М. Рибалко

Коледж Національного фармацевтичного університету

Однією з умов забезпечення якісної професійної освіти студентів Коледжу Національного фармацевтичного університету є високий рівень їх підготовки до вступу до навчального закладу ще в статусі абітурієнтів. Допомогу випускникам шкіл в оволодінні знаннями й навичками, необхідними для участі у вступних випробуваннях з відповідних дисциплін, надають підготовчі курси, які працюють на базі закладу. Підготовка допомагає старшокласникам заповнити прогалини в знаннях зі шкільного курсу та досягти необхідного рівня підготовки для успішного складання іспитів, зокрема диктанту з

української мови. Для забезпечення ефективної підготовки майбутніх абітурієнтів з даної дисципліни необхідно вирішити проблему оволодіння ними максимумом знань і умінь за короткий термін навчання. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є підбір таких форм та методів, які були б ефективними при підготовці слухачів, сприяли б покращенню якості знань і тим самим забезпечили їм успішне складання вступного іспиту, що проходить у формі диктанту.

Диктант - це такий вид організації навчальної діяльності на занятті, у процесі якого слухачі відтворюють письмово сприйнятій ними на слух (продиктований частинами) текст.

Ознаками (основами) для поділу загальної категорії диктантів на типи можуть бути: 1) мета виконуваної роботи; 2) особливості тексту, який диктуємо; 3) характер відтворення слухачами продиктованого тексту - без змін чи із заданими змінами і якими саме; 4) спосіб (методика) проведення диктанту [4, с. 5]. Різностильові тексти диктантів сприяють реалізації основних завдань вивчення української мови – закріпленню навичок грамотного письма, виробленню високої мовної культури, формуванню вмінь вільного володіння рідною мовою. Підбір текстів зорієнтований на збагачення словникового запасу, використання фразеологізмів, дотримання соціокультурної змістової лінії чинної робочої навчальної програми з української мови, яка передбачає вивчення двох розділів мовознавства, що є важливими для слухачів у підготовці до написання диктанту, - це орфографія та пунктуація.

Під час вивчення тем «Правопис ненаголошених голосних», «Вживання апострофа та м'якого знака», «Правопису слів іншомовного походження» доречно використати такий вид диктантів, як **диктант для самоперевірки**. Особливість цього виду диктанту в тому, що після запису тексту слухачі самі перевіряють написане, а якщо потрібно, запитують викладача про правопис окремих слів. Методика проведення цього диктанту така: викладач диктує текст чи словосполучення, слухачі записують і підкреслюють сумнівні місця. Після написання самостійно перевіряють його, запитуючи, за потребою, у викладача.

Працюючи над текстом, вони можуть користуватися словниками, довідниками, підручниками. Цей вид диктанту привчає уважно ставитися до написання кожного слова, точно формулювати своє запитання, якщо виникає сумнів щодо написання слова [7, с.21].

Розглядаючи таку тему, як «Правопис префіксів та суфіксів», можна використати *диктант для взаємоперевірки*, що сприяє активізації пошукової роботи, привчає до самостійного аналізу помилок.

Після запису тексту або словосполучень слухачі обмінюються зошитами, перевіряють роботи один в одного. Цей вид роботи побудований на спілкуванні слухача з викладачем: під час перевірки робіт майбутній абітурієнт може звернутися із запитанням до викладача щодо правильності написання слова, може користуватися словниками, довідниками, підручниками. Слова з орфограмами подаються в словосполученнях, що сприяє кращому запам'ятовуванню правопису цих слів [7, ст. 25] (наприклад: *ввижалося марево, найдотепніший учень, найрідніша вуличка, пригорнути до грудей, зціпити зуби, розбити глека* і т. ін.).

Також при вивченні вищезгаданих тем навчальної програми можна використати *буквений диктант*, методика проведення якого така: навпроти цифр, розташованих по вертикалі (чи горизонталі) зошита, записуються букви на відповідне правило [7, с. 30]. Наприклад, одна або дві букви при подвоєнні; букви *з, с* у префіксах *роз -*, *без -*; букви *е* або *и* у префіксах *пре -*, *при -*. Цей вид диктанту дає змогу слухачеві виявити результати своїх знань з орфографії і повторити відповідні правила (наприклад: **навпроти 15-ти цифр, розташованих по горизонталі, вставте і запишіть букву е або и в словах. Пр...їхати, пр....хороший, пр....зирство, пр...сісти, пр....бережний, пр...амбула** і так далі).

Під час вивчення теми «Правопис складних слів» доречно використати *вибірковий диктант*. Перед проведенням диктанту повторюють відповідні правила, а потім викладач повільно диктує речення і повторює його 2-3 рази, щоб слухачі встигли вибрати й записати потрібні слова, словосполучення.

Вибірковий диктант можна використовувати для закріплення вивченого матеріалу. Він виховує увагу слухачів, привчає їх до швидкої орієнтації і реакції на почутий текст [7, с. 36] (наприклад: **запишіть слова, які пишуться через дефіс.** *Діти/пастухи, жовто/гарячий, з/під, суспільно/корисний, важко/хворий, тихо/тихо, куль/баба, хліб/сіль, по/перше* і так далі).

З-посеред різних видів диктантів існують ще й **пояснювальні та коментовані диктанти**. Такі диктанти розвивають у слухачів почуття орієнтації в тексті й уміння коротко пояснювати правила. Вони дають змогу без додаткової затрати часу повторити вивчені раніше правила з орфографії. Ці види диктантів використовуються під час закріплення граматичного матеріалу (наприклад, тема «Особливості відмінкових закінчень самостійних частин мови»), повторення, під час підготовки слухачів до контрольного диктанту. Під час виконання цих видів дошка не використовується, а слухачі пишуть під диктовку викладача [7, с.40] (Наприклад: *Гнат Хоткевич – культурний діяч, який поклав своє життя за національну ідею: для України працював, через свою синівську любов до неї і загинув. Його боління долею поневоленого українського народу зродилося з могутньої кобзарської пісні, що з ранньої юності увійшла в душу майбутнього письменника як найвища правда життя, як голос совісті і справедливості* [5, с.22].

На підсумковому занятті щодо закріплення вивченого матеріалу за розділом «Орфографія» доречно використати **диктант-переклад**, який дає змогу навчитися зіставляти правопис українських слів з правописом відповідних російських слів, виявити подібність і відмінність у їх написанні. Викладач читає повільно текст російською мовою, слухачі слухають, роблять усний переклад, зіставляють, аналізують написання слів в обох мовах, а потім записують текст українською мовою. Після запису всього диктанту викладач читає текст російською мовою, а слухачі самостійно перевіряють. Під час перевірки цього диктанту викладач особливу увагу звертає на правильність і точність перекладу [7, с.44].

У підготовці до написання вступного диктанту важливим є також такий розділ мовознавства, як «Синтаксис та пунктуація». Крім того, що слухачі повинні навчитися грамотно писати слова, уміти правильно розставляти в реченні розділові знаки. Тому для закріплення такого матеріалу доречно використати такі види диктантів: **розподільний диктант**, який вимагає від дітей розподілення слів чи словосполучень, речень на певні правила. Він дає змогу за короткий час записати велику кількість матеріалу на відповідні правила. Розподільний диктант сприяє свідомому написанню засвоєних орфограм, економить час [7, с.48] (Наприклад: **Випишіть спочатку речення з уточнюючими членами речення, а потім з відокремленими членами речення, вираженими зворотами.** *Нам, молодим, завжди хочеться знати, у чому сенс життя, чи правильною дорогою ми йдемо, і що потрібно для того, щоб не збитися з неї. Вони, прикріпившись чіпкими своїми вусиками, просочуються, пробиваються скрізь, де тільки можуть знайти краплину сонця* [5, с. 46]; **кодовий диктант (програмовий)**, який передбачає таке методичне проведення: по вертикалі зошита проставляються цифри відповідно до кількості речень у диктанті. Визначається код речень. Наприклад, ускладнені прості речення - кодом 1, неускладнені – кодом 2. Викладач диктує речення, слухачі ж записують лише їх код, що оптимізує процес перевірки. Краще давати такий вид диктанту під час закріплення матеріалу або теми, перед написанням контрольної роботи, бо мета його – виявлення рівня сформованості навчальних досягнень майбутніх абітурієнтів (наприклад: **Код 1- ускладнені прості речення, код 2- неускладнені.** *Мово рідна! Ти ж - як море – безконечно, могутня, глибока. Котиш і котиш хвилі своїх лексиконів, а їм немає кінця – краю. Мільйонноголосо бриниш говірками, а вони шумлять, і дзвенять, і б`ють у наші груди, мов хвилі морські – в берег* [5, с.67].

При вивченні теми «Розділові знаки в простому та складному реченнях» доречно використовувати **творчі диктанти**, які проводяться як з метою удосконалення навичок правопису та вживання розділових знаків, так із метою розвитку усного й писемного мовлення слухачів. Види його можуть бути різні:

1. Складання тексту за опорними словами; 2. Поширення тексту другорядними членами речення; 3. Введення в текст елементів опису; 4. Складання речень із фразеологізмами [7, с.53] (наприклад: **Утворіть з поданих простих речень складносурядні, використовуючи відповідні сполучники сурядності. Розставте розділові знаки.** *1. Частину Довбуш бідним людям пороздає. Решта най на весь гурт, на все товариство буде. 2. За звичкою вона засунула руку під подушку. Там нічого не було. 3. А ниви пахли хлібами, динями, кавунами.* [5, с.89].

На підсумковому занятті з розділу «Пунктуація» доречно використати **вільні диктанти (як різновид творчого диктанту)**. Особливість цього виду диктанту полягає в тому, що слухачі записують текст не дослівно, а близько до тексту. Його корисно проводити з метою перевірки набутих знань. Для вільного диктанту подається зв'язний текст, цікавий за змістом та доступний. Спочатку викладач читає весь текст, пояснюючи складні слова для написання, а потім – окремими абзацами. Слухачі відтворюють текст близько за змістом, при цьому використовуючи свої знання як з орфографії, так і з пунктуації (наприклад: *Синові ніколи не можна цуратися своїх батьків, адже він є продовжувачем роду. Дочку завжди видавали заміж з дому, а синів залишали у рідній хаті. На них батьки поклали всі свої надії і сповідання* [5, с.120].

І, звичайно, як форма перевірки знань проводиться **контрольний диктант**, який слухачі пишуть самостійно. Його проводять наприкінці вивчення теми. Мета контрольного диктанту – з'ясувати рівень орфографічної і пунктуаційної грамотності майбутніх абітурієнтів (Наприклад: *Дніпро – одна з найбільших річок у Європі. Дніпро це не просто ріка, що несе свої води територією України, це символ славної історії, що матеріально поєднує різні епохи, починаючи з найдавніших часів. Ще з давнини він був важливим торговельним шляхом, який пов'язував області Прибалтики з Причорномор'ям та античними колоніями, тобто був головною водотранспортною магістраллю....* [5, с.136].

Оскільки курс української мови для підготовчих курсів має на меті допомогти майбутнім абітурієнтам у підготовці до вступного іспиту з державної мови, що проходить у формі диктанту, то ця форма контролю знань та вмінь є одним із важливих аспектів, що виконує організуючу й виховну роль, допомагає сформувати навички регламентованої роботи, сприяти підвищенню рівня якості знань, набутих під час навчання в школі. У той же час сама відтворюваність інформації на письмі вимагає напруження і зосередження уваги. Написання диктантів на заняттях підготовчих курсів Коледжу Національного фармацевтичного університету навчає слухачів свідомо, вдумливо користуватися теоретичними відомостями на практиці, а також розвиває зорову та слухову пам'ять, що і є однією з форм ефективної підготовки до вступного іспиту з української мови.

Література

1. Біляєв О.М. Методика викладання української мови / О. М. Біляєва // Українська мова: енциклопедія. — Київ: Українська енциклопедія імені М. П. Бажана, 2000. — 350с.
2. Дорошенко С. І. Методика викладання української мови. Навчальний посібник / Дорошенко І.С. — К.:Вища шк.,1992. —409с.
3. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / Караман С.О. — К.: Ленвіт,2000. — 272с.
4. Методичні вказівки до написання диктантів з дисципліни. Українська мова / Міністерство освіти і науки України. Національний університет водного господарства та природокористування. Кафедра українознавства. — Рівне — 2008.
5. Сірокорська З.С. Збірник диктантів з української мови / З.С.Сірокорська. — К.:Радянська школа, 1990. —394с.
6. Сірокорська З.С. Українська мова. Структурований практикум з орфографії / З.С. Сікорська, І. В. Магрицька, А. О. Панченков.— К.: А.С.К., 2007. — 240с.

7. Усі види диктантів / автори-укладачі Л.Б. Чаговець, Н.Д. Павлова. – Х.: Торсінг плюс, 2007. – 448 с.
8. Шкуратяна Н. Г. Методика вивчення орфографії / Н. Г. Шкуратяна. — К., 1985. – 124с.

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ

Кедич І.М.

Ковельський медичний коледж

Фармацевтична освіта — система підготовки та вдосконалення провізорів, фармацевтів і науково-педагогічних фармацевтичних кадрів. Це — рівень професійної кваліфікації працівника, отриманий у навчальних закладах I–IV рівнів акредитації на базі повної (або неповної) середньої освіти, що підтверджений відповідним дипломом, який дозволяє займатися діяльністю, пов'язаною з ліками (виготовленням, зберіганням, відпуском тощо). Ліки — це особливий продукт, з яким мають працювати високоосвічені фахівці.

Фармацевтична освіта в Україні згідно з міжнародними стандартами має відповідати пріоритетам XXI ст.: формування в суспільстві поваги до професії, посилення значущості фармацевтичної галузі через якість підготовки висококваліфікованих кадрів, безперервне вдосконалення змісту освіти, запровадження нових технологій та форм освіти, адаптація до європейських стандартів та участь у розробленні основ євроінтеграції вищої фармацевтичної освіти України. Фармація, яка постійно розвивається як самостійна галузь у системі охорони здоров'я, вимагає якісної підготовки кадрів за всіма напрямками фармацевтичної діяльності.

Модернізація вищої освіти в Україні, зокрема, гармонізація вищої фармацевтичної освіти відповідно до основних положень Болонської

декларації, зумовлюють забезпечення відповідності та можливості академічного визнання кваліфікацій і компетенції на європейському та міжнародному рівнях. Одним з основних завдань Проекту “Налагодження освітніх структур”, що спрямований на реалізацію цілей Болонської декларації з урахуванням досвіду в рамках програм “ЕРАЗМУС” і “СОКРАТЕС”, є “визначення точок конвергенції і вироблення загального розуміння змісту кваліфікацій за рівнями у термінах (визначеннях) компетенції та результатів навчання”. У багатьох публікаціях вітчизняних і зарубіжних авторів, що присвячені компетентному підходу, спостерігається інноваційний, дослідницький підхід. Але проблема компетентного підходу в системі фармацевтичної освіти є малодослідженою. Перш за все, що розуміють під компетенцією. Серед відомих міжнародних організацій, що працюють у сфері освіти і вивчають проблеми, пов’язані з появою компетентно - орієнтованої освіти, можна назвати такі: ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів.

Приходько В.М., досліджуючи методи комунікативної компетенції фахівців, зазначає, що будь-який фахівець повинен володіти різноманітними навичками міжособистісного спілкування, а саме: ефективно говорити й слухати під час спілкування; налагоджувати комунікативний контакт з іншими людьми; орієнтуватися в особливостях партнера у спілкуванні; спостерігати, розуміти та застосовувати невербальну мову ; запобігати та долати перепони у взаєморозумінні тощо. Притаманність особистості важливих компетенцій може дати їй можливість орієнтуватися у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, здобутті освіти протягом життя. Саме набуття студентами знань, умінь та навичок спрямоване на формування їх компетентності. Тому компетентність і шляхи її формування слід розглядати як результат навчання. За визначенням експертів країн Європейського Союзу, поняття “компетентність” слід розглядати як здатність застосовувати знання та вміння ефективно й творчо в міжособистісних відносинах – ситуаціях, що

передбачають взаємодію з іншими людьми в соціальному контексті так само, як і в професійних ситуаціях. Компетентність – поняття, що логічно походить від ставлень до цінностей та від умінь, знань до умінь. За визначенням Ісаака Фрумїна, компетентний підхід – це спроба дати відповідь на запитання, чому і як навчати. В освіті компетентний підхід реалізується як ключові компетентності; загальні предметні вміння; прикладні предметні вміння; життєві навички.

Отже, компетенції – це інтегрована цілісність знань, умінь і навичок, що забезпечують професійну діяльність, це здібність людини здійснювати практичну діяльність. Професійна компетентність є інтегрованим, комплексним явищем і поєднує знання, вміння та навички, здатності особистості, показники загальної культури, вміння виконувати професійні обов'язки. Активно ведуться дискусії серед працівників практичної фармації, які професійні обов'язки сучасних фахівців. Це пояснюється, за словами провідного спеціаліста в галузі фармації Андрія Пешковського, тим, що сфера діяльності щодо розробки і виробництва лікарських препаратів, контроль їх якості, збут, розподіл, вибір і раціональне використання лікарських засобів, а також державне регулювання фармацевтичного ринку ускладнилось. Виникає суттєва проблема фальсифікації лікарських препаратів, що потребує певної переорієнтації системи контролю якості і водночас кадрової підготовки фахівців.

За вимогами Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), зроблено акцент на необхідність суттєво змінювати оволодіння глибокими фаховими знаннями з фармації, на вдосконалення особистісних якостей, які поряд з набутими професійними вміннями та навичками дозволять фахівцеві зайняти належне місце серед працівників системи охорони здоров'я. Виходячи з рекомендацій VII Наради з проблем фармацевтичної освіти ВООЗ, що відбулася 17–18 червня 2002 р., зазначено, що існують суттєві розбіжності в різних країнах щодо кваліфікацій, термінів і змісту навчання. У більшості країн не входять до освітньо-професійної підготовки такі дисципліни, як клінічна фармація, навички проведення наукових досліджень, виготовлення

ліків в умовах аптеки, управління колективом, забезпечення якості тощо. Такими знаннями й вміннями повинні володіти всі фармацевти і провізори. Аналіз змісту підготовки фахівців для фармацевтичної галузі засвідчує, що професійна підготовка не передбачає формування навичок володіння комп'ютером, професійна робота в різних секторах фармацевтичної діяльності; знання фармакоелекономіки; розробка методичних матеріалів, система реєстрації лікарських засобів, концепції первинної медико-санітарної допомоги, управління кадрами та фінансами, організаційне керівництво фармацевтичною діяльністю тощо.

За результатами проведених досліджень і вимогами ВООЗ, до професійних компетенцій фармацевтів і провізорів можна віднести: надання фармацевтичної допомоги будь-якій людині, що її потребує; знання, вміння й навички з професійної області; комунікативні вміння й навички, здатність вести бесіду, спілкуватись з відвідувачами аптекних закладів тощо. На думку експертів ВООЗ, необхідно передбачити в навчальних планах дисципліни та практику, які передбачали б роботу в поліклініках, зокрема і сільській місцевості, лікарську допомогу, терапевтичну практику, управління лікарським забезпеченням, раціональне використання лікарських засобів тощо. На державному рівні визначення кваліфікацій для освітньо-кваліфікаційних рівнів “бакалавр” і “магістр” зі спеціальностей напряму “Фармація” і первинних посад повинні вирішувати Міністерство охорони здоров'я, Міністерство освіти і науки та Міністерство праці і соціальної політики. Визначення компетенції є важливим на цьому етапі і вирішувати його треба спільно з випускниками та роботодавцями, щоб захистити випускника на ринку праці. Пропозиції щодо поліпшення плану базового навчання зроблені на підставі аналізу професійних і функціональних обов'язків фармацевтів майбутнього. На підставі цього буде розроблено новий галузевий стандарт для освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр і магістр, модель підготовки фахівців відповідно до Концепції реформування вищої фармацевтичної освіти. Міжнародні стандарти передбачають, що сучасна аптека повинна здійснювати такі види діяльності:

діяльність, яка пов'язана з пропагандою здорового способу життя і профілактикою захворювань; з постачанням, використанням лікарських засобів і товарів медичного призначення. Така діяльність може здійснюватися як в аптеці, так і лікувальних установах; що пов'язана з самолікуванням, включаючи поради щодо раціонального використання препаратів для лікування недугів, які можуть успішно бути ліквідовані самолікуванням; яка пов'язана з впливом на раціональне прописування і використання лікарських засобів. Неможливо, та й немає необхідності переробляти повністю навчальний план, оскільки є вітчизняний багаторічний досвід підготовки фармацевтичних кадрів і позитивні національні надбання, але суттєві зміни необхідні.

Основними вимогами щодо змісту освіти є такі:

1. Базова фармацевтична освіта повинна базуватися на знаннях, навичках і світогляді майбутнього фармацевта;
2. Проблематично орієнтоване фармацевтичне навчання;
3. Перегляд навчальних планів, змісту навчання;
4. Поліпшення якості обслуговування пацієнтів аптек;
5. Необхідно розвивати багатoproфільне (мультидисциплінарне) викладання і навчання, оскільки вони будуть вирішувати роль майбутніх фармацевтів;
6. Фармацевтична практика, клінічна фармація і аспекти суспільної охорони здоров'я матимуть важливе значення для додипломного і післядипломного навчання.

Формування результатів у термінах компетенції досягається порівнянням і співставленням освітніх систем, структур і змісту навчання. За рекомендаціями експертів ВООЗ, необхідно передбачити в навчальних планах дисципліни практику, яка передбачала б роботу в поліклініках, зокрема сільській місцевості, лікарську допомогу, терапевтичну практику, управління лікарським забезпеченням, раціональне використання лікарських засобів тощо.

Відповідно до вимог щодо професійної компетенції рекомендовано вжити таких заходів: реформування системи вищої фармацевтичної освіти відповідно

до вимог Болонської декларації та потреб ринку; створення сучасних освітніх програм, спрямованих на формування професійної компетенції фармацевтичних кадрів, що відповідають сучасним умовам праці.

Важливими заходами є встановлення зв'язків з іншими працівниками охорони здоров'я з питань зміцнення здоров'я багатьох людей, профілактика і попередження зловживання і неправильного застосування лікарських засобів; професійна оцінка рекламних матеріалів на лікарські засоби та іншу медичну продукцію; залучення на всі стадії клінічних випробувань лікарських засобів тощо. Для формування необхідних особистісних якостей випускника вищого навчального закладу необхідно: усвідомлення мотивації постійного підвищення рівня професійної компетенції, розкриття своїх творчих здібностей і можливостей, володіння вміннями приймати рішення і нести за них відповідальність; бути здатними до рефлексії по відношенню до своєї діяльності, регулювати свій емоційний стан і поведінку, усвідомлювати потребу у постійному самовдосконаленні.

Висновок: реалізація компетентного підходу у професійній освіті буде сприяти досягненню головної мети – підготовці кваліфікованого спеціаліста, який вільно володіє своєю професією, здатного ефективно працювати на рівні світових і європейських стандартів, готового до постійного професійного росту, соціальної і професійної мобільності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта і Болонський процес: Навчальний посібник / За ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2004. [с.384].
2. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід до формування змісту середньої освіти: досвід зарубіжних країн. –[с.6].
3. Quality education and competencies for life/Workshop3 /Background Paper. – 2004р.

4. Приходько В.М. Методи формування комунікативної компетенції фахівців / Проблеми безперервної освіти в сучасних умовах соціально-економічного розвитку України. Зб. наук. праць, 2004р. – [с.142–146].

5. Фрузин Исак. Компетентносный подход как естественный этап обновления содержания образования. / EUREKANET, RU.

МЕТОДЫ ДИАГНОСТИКИ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ФАРМАЦИИ

Колосова Н.И., Генчева Л.М.

Крымское республиканское высшее учебное заведение

«Ялтинский медицинский колледж»

Диагностика знаний, умений, навыков студентов – один из важнейших элементов учебного процесса. От ее правильной организации и объективности во многом зависит эффективность обучения.

Существуют разнообразные формы диагностики: опросы на занятиях, зачеты, экзамены, административные контрольные работы, отчеты по производственной практике, государственная аттестация и т.д. Выбор форм зависит от цели, содержания материала, времени и места проведения. Данные формы диагностики могут проводиться традиционно устно, письменно и в тестовом виде.

Письменный контроль знаний дает возможность определить глубину и прочность усвоения учебного материала посредством диктанта, опроса по индивидуальным карточкам, тестовых заданий, что требует больших затрат времени преподавателя для проверки.

Устный контроль в виде фронтального и индивидуального опроса позволяет выявить не только глубину знаний, указать на недостатки и обнаружить пробелы в знаниях, но и развить речь студента, логику

фармацевтического мышления как основу специальности. Такого рода задания должны соответствовать ряду требований. Прежде всего, вопросы должны непосредственно относиться к проверяемой теме, формулировка вопроса должна быть однозначной и понятной студенту. Вопрос задается всем студентам, а ответы даются или по очереди, где каждый следующий отвечает на поставленный вопрос, дополняет его, или по желанию студентов, при этом следует избегать групповых ответов хором. Оценка должна быть прокомментирована преподавателем на основании заблаговременного объявления педагогического требования к ответам студентов и четких критериев. Если студент не проявляет активности в группе, его необходимо спросить индивидуально. Конечно, плодотворный диалог между студентом и преподавателем в данном случае может быть эффективен только в случае исключения предвзятости, излишней строгости или снисходительности, оценки личности студента со стороны преподавателя. При этом преподаватель должен внимательно слушать, не перебивать, быть эмоционально позитивным, настроенным на диалог. Студент же при этом должен быть трудолюбивым, сообразительным, логически размышляющим, способным сопоставлять и анализировать, грамотно выражать свою мысль, и вообще, хотя бы демонстрировать желание учиться – очень редкое явление в наше время. Как следствие, перед нами стоит задача не только заинтересовать, научить специальности, но и дать базовые навыки, которые недополучены студентами в школе. Порой это стоит не только временных, но и душевных, эмоциональных, интеллектуальных сил. В данном аспекте, конечно, более предпочтителен тестовый вариант письменного контроля. Он безлик и формализован, а значит, здесь исключена предвзятость и оценка личности, сокращаются временные и эмоциональные затраты преподавателя на проверку, да и студенты его приветствуют по причине возможности угадывания. Да, бесспорно, тесты способствуют достижению задач обучения, но при этом они не должны доминировать в системе контроля. Особенно те тесты, которые основаны просто на запоминании, тем более на угадывании. Такие мало чему научат,

глубины знаний не покажут, да и об оценке качества приобретенных практических навыков речь не идет.

На практических занятиях нами применяются активные методы обучения, позволяющие приблизить условия обучения к практической деятельности младшего специалиста. Широкое применение получили кейс - методы и ролевые игры «Фармацевт – Посетитель аптеки», «Внутриаптечное разделение труда», где формируются практические навыки, имитируется профессиональная деятельность, затрагивается эмоциональная сфера, развиваются личные качества студента. Правильность и полнота ответа при этом оценивается не только преподавателем, но и самими студентами (так называемой экспертной группой), что воспитывает сознательное отношение к проверке, способствует выработке умений самостоятельно находить и исправлять ошибки. Определить эффективность такого обучения можно и устно и письменно, и с помощью тестов как в процессе дальнейшего обучения, так и по завершению изучения дисциплины. Все перечисленные методы и формы контроля, безусловно, необходимо применять в связке от занятия к занятию. Этим достигается системность, последовательность, формирование четких, осознанных знаний у студентов. И здесь большое значение имеет единство требований всех преподавателей.

Задания для рубежного и итогового контроля должны соответствовать целям курса, иметь вопросы, конечно же, не только теоретического, но и практического содержания. Для этой цели нами составляются тесты, содержащие вопросы, требующие не простого воспоминания, а применения знаний в виде решения ситуационных задач, где необходимо сделать заключение, выбрать верное действие. Количество, соотношение тестовых вопросов на воспоминание и на применение знаний различно, в зависимости от целей диагностики контроля качества знаний. Оптимальное количество тестовых заданий для рубежного, итогового контроля, административных контрольных работ рассчитывается из расчета 1 вопрос – 1 мин., количество вариантов ответов не более 5 при условии выбора одного правильного ответа.

Уровень сложности тестов, к сожалению, невозможно усреднить, т.к. мыслительные процессы индивидуальны, да и уровень подготовки у студентов разный, поэтому одни студенты отвечают на вопросы быстро, не прилагая усилий, другие – медленно, мучительно продумывая ответ. Поэтому при составлении таких тестов ориентируемся на успевающего студента, спрашивая то, на что он точно может дать ответ, избегаем излишне сложных и запутанных вопросов. Условия таких заданий фокусируем на важных понятиях и фактах, позволяя давать ответ, не глядя на варианты ответа. Студенты эмоционально подготовлены к таким тестам, так как данная форма используется на протяжении всего обучения практически на всех специальных дисциплинах.

В эпоху развития информационных технологий и компьютерной техники появилась возможность проведения компьютерного контроля. По сравнению с традиционными формами диагностики знаний, компьютерный контроль знаний, умений и навыков имеет ряд преимуществ: использование новейших методик проверки и оценки знаний студентов, современных информационных технологий, возможная адаптация к индивидуальным характеристикам студентов. Однако применение компьютерных технологий в учебном процессе требует более четкого и однозначного определения целей контроля, отбора методического материала для оценки знаний и умений студентов, с учетом цели проводимой проверки, а также разработки модели контроля и оценки знаний – большой труд. Будет ли желание и возможность у преподавателя перейти на такую систему контроля качества обучения зависит не только от него самого, его компьютерной грамотности, креативности, энергичности, но и от материально-технического обеспечения учебного заведения.

Эффективность диагностики результатов обучения обеспечивается комплексным использованием преподавателем всех видов, форм и методов контроля.

Задача преподавателя быть профессионалом в своей области, быть гибким и современным для эффективного применения всех существующих форм и методов диагностики, способным изобретать новые для совершенствования

контроля качества обучения и повышения заинтересованности студентов в получении теоретических знаний и практических навыков. Перефразируя известную всем поговорку, скажем, что для достижения цели в обучении все средства хороши.

ЛИТЕРАТУРА

1. Т.А. Даутова. Основы профессионально-педагогической деятельности преподавателя среднего профессионального образования: Учебно-методическое пособие - Уфа, 2006.
2. Сьюзан М. Кейс, Дэвид Б.Свэнсон. Создание письменных тестовых вопросов по базисным и клиническим дисциплинам: учебно-методическое пособие в рамках Проекта «Партнерство в области медицинского образования между медицинскими школами и профессиональными организациями США, российскими и украинскими медицинскими ВУЗами» - Филадельфия, 1996.
3. Кочетков А.И. Тестовый контроль знаний студентов //социально-политический журнал-1995.-№1.
4. Жилинкова И. Диссертационное образование: компьютерные коммуникации в современной образовательной деятельности//Управление образованием – 4 февраля 2003.-№1.
5. Калініна Л. Активізація пізнавальної діяльності студентів// Освіта: технікуми, коледжі.-2010.-№2 (26).

РАЗРАБОТКА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЕ ТОВАРОВЕДЕНИЕ»

Кулешова В.В.

**Медико-фармацевтический колледж Государственного бюджетного
образовательного учреждения «Курский медицинский университет»
Министерства здравоохранения Российской Федерации**

В последние десятилетия фармацевтическая отрасль динамично развивается. В аптечных организациях постоянно расширяется и насыщается ассортимент как лекарственных средств (ЛС), так и других товаров аптечного ассортимента, широко внедряется компьютерная техника, в связи с чем появляются новые функции у сотрудников аптечных организаций. Эти причины вызвали необходимость разработки нового Федерального образовательного стандарта по специальности «Фармация», главной особенностью которого стала подготовка специалиста с определенным уровнем комплекса знаний и умений, позволяющих решать вопросы производственной деятельности.

«Фармацевтическое товароведение» в структуре подготовки специалиста по специальности «Фармация» относится к дисциплинам профессионального модуля «Реализация ЛС и товаров аптечного ассортимента». Дисциплина является обязательным важным звеном в системе профессиональных дисциплин, обеспечивающих профессиональную подготовку будущего фармацевта, поскольку изучает ассортимент и функциональные свойства товаров аптечного ассортимента, применяемых в медицине с диагностической, лечебной и профилактической целью.

Современное профессиональное назначение фармацевта применительно к дисциплине «Фармацевтическое товароведение» заключается в умении специалиста проведения анализа рынка фармацевтических товаров и формирования ассортиментной политики аптечной организации, что

способствует оптимальному обеспечению всеми необходимыми ЛС, изделиями медицинского назначения и техникой. Профессиональная деятельность специалиста, владеющего такими знаниями, имеет определенную социальную значимость, которая проявляется прежде всего участием в процессе оздоровления населения, в расширении деловых контактов с отечественными и зарубежными производителями с целью внедрения в лечебный процесс современных ЛС и товаров аптечного ассортимента [3].

Процесс изучения дисциплины направлен на формирование следующих компетенций:

ПК 1.1. Организовывать прием, хранение ЛС, лекарственного растительного сырья и товаров аптечного ассортимента в соответствии с требованиями нормативно-правовой базы.

ПК 1.3. Продавать изделия медицинского назначения и другие товары аптечного ассортимента.

ПК 1.5. Информировать население, медицинских работников учреждений здравоохранения о товарах аптечного ассортимента. [1].

В результате освоения дисциплины студент должен знать: современный ассортимент готовых ЛС, товаров аптечного ассортимента; их товароведческую характеристику; особенности идентификации товаров аптечного ассортимента.

В результате освоения дисциплины студент должен уметь: соблюдать условия хранения ЛС и товаров аптечного ассортимента; проводить идентификацию товаров аптечного ассортимента по их маркировке.

В результате освоения дисциплины студент должен владеть: приемкой аптечных товаров и обеспечением надлежащих условий хранения ЛС, лекарственного растительного сырья и товаров аптечного ассортимента в соответствии с требованиями нормативно-правовых документов, методами оценки качества товаров аптечного ассортимента; методами информирования населения, медицинских работников учреждений здравоохранения об особенностях хранения и эксплуатации товаров аптечного ассортимента; методами идентификации товаров аптечного ассортимента. [3].

Реализация образовательного стандарта возможна при правильной организации учебного процесса, который должен быть построен по иерархической системе, где все промежуточные цели образования направлены на достижение комплексных целей, а именно приобретение компетенций.

Для оптимизации учебного процесса по дисциплине «Фармацевтическое товароведение» разработан учебно-методический комплекс. Учебно-методический комплекс (УМК) - совокупность учебно-методического обеспечения, способствующего эффективному освоению дисциплин учебного плана подготовки специалистов. Основные задачи формирования учебно-методического комплекса: обеспечение необходимого объема и содержания образования; обеспечение методического сопровождения обучения; обеспечение дополнительной информационной поддержки процесса обучения информационно-справочными, учебно-методическими материалами; создание инструмента планирования и организации работ по совершенствованию учебно-методической базы; создание условий для самоорганизации учебной деятельности обучающихся посредством учебно-методического сопровождения внеаудиторной работы студентов; учебно-методическое сопровождение использования традиционных, инновационных и информационных образовательных технологий компетентностно-ориентированного подхода [2].

Структура УМК дисциплины определяется в соответствии с требованиями Федерального государственного образовательного стандарта, компетентностно-ориентированной основной профессиональной образовательной программы среднего образования по направлению и профилю подготовки, содержанием утвержденной рабочей учебной программы.

Учебно-методический комплекс включает: рабочую учебную программу дисциплины; учебно-методические материалы лекционного курса, учебно-методические материалы практических занятий для преподавателей и студентов; учебно-методические материалы и рекомендации по организации внеаудиторной работы студентов - методические рекомендации по подготовке к практическим занятиям, методические рекомендации по

выполнению самостоятельной работы; оценочные средства в соответствии с формами и средствами текущего и рубежного контроля успеваемости, использование которых обеспечит оценку достижения проектируемых результатов освоения дисциплины, сформированности соответствующих дисциплине компетенций [2].

На первом этапе для организации учебного процесса студентов была разработана рабочая программа, в которой были учтены все требования ФГОС к изучению дисциплины. На рабочую программу получена рецензия от Генерального директора ОАО «Курская фармация» Ю.В. Коробанова. При разработке рабочей программы учтены пожелания работодателей по изучению некоторых тем со студентами.

Курс изучения дисциплины построен из лекционного курса и практических занятий. На лекциях студенты изучают теоретические основы фармацевтического товароведения: товар, его потребительские свойства, классификационные группы, технологические методы защиты качества товара (упаковку и маркировку товаров), организацию системы контроля качества лекарственных средств (виды нормативных документов, регламентирующих и подтверждающих качество товаров), требования к хранению в аптечном учреждении ЛС и изделий медицинского назначения.

На практических занятиях студенты изучают подробную товароведческую характеристику товаров, а именно: лечебно-косметических товаров, минеральных вод, детского и диетического питания, традиционных и новых перевязочных средств, предметов ухода за больными, приборов для диагностики. Товароведческая характеристика товаров включает изучение вопросов применения в лечебных целях, конструкции, особенностей эксплуатации, товарные виды, преимуществ перед аналогичными товарами, особенности хранения и маркировки. Знание товароведческой характеристики позволит грамотно и компетентно консультировать посетителей аптеки по данной группе товаров, расширяя возможности увеличения валовой прибыли аптечной организации за счет реализации товаров с нерегулируемой торговой

наценкой. Данная группа товаров имеет особенности маркировки, приемки и хранения в аптеке. Эти характеристики изучаются студентами на практических занятиях на примере конкретной продукции.

На практических занятиях студенты проводят товароведческий анализ лекарственных средств, парафармацевтической продукции, изделий медицинского назначения и приборов для диагностики, имеющих в ассортименте аптеки. Товароведческий анализ заключается в проверке документов, подтверждающих качество товаров, оценке маркировки соответствующей группы товаров. Например, изучая маркировку ЛС, студенты по информации, содержащейся на вторичной упаковке, определяют торговое название ЛС, его международное непатентованное наименование, определяют вид лекарственной формы и дозировку препарата, завод – изготовитель препарата, проверяют наличие и расшифровывают номер государственной регистрации ЛС, серию и срок годности. По результатам изучения маркировки ЛС студенты делают вывод об ее соответствии требованиям Закона «Об обращении ЛС», а также о возможности приемки товара в аптеку.

Таким образом, использование в учебном процессе разработанных материалов УМК по дисциплине «Фармацевтическое товароведение» позволяют студенту не только логически и последовательно изучать учебный материал, а приобрести комплекс умений для решения нестандартных производственных задач, т.е. профессиональные компетенции.

ЛИТЕРАТУРА

- 1.ФГОС СПО по специальности 060301 «Фармация» (утвержден 10 ноября 2009 года приказом № 572 Министерством образования и науки Российской Федерации.
- 2.Положение КГМУ об учебно-методическом комплексе дисциплины
- 3.Рабочая программа по дисциплине «Фармацевтическое товароведение» для студентов 3курса фармацевтического отделения.

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ

Нестерук Н.М.

Ковельський медичний коледж

Навчальний процес у сучасних умовах реформування системи вищої освіти вимагає постійного вдосконалення. Це обумовлено зміною пріоритетів та соціальних цінностей: інтеграційні процеси усе більше усвідомлюються як засіб досягнення такого рівня якості освіти, який в найбільшій мірі відповідає задоволенню потреб людини та розвитку її духовного багатства.

Головними вимогами до сучасного фармацевта, окрім професійних знань, вмінь та навичок, стають компетентність і мобільність. У зв'язку з цим акценти при викладанні навчальних фармацевтичних дисциплін переносяться не тільки на формування знань, вмінь та навичок з боку викладача, а й на сам процес пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого студента. Успішність досягнення мети залежить не тільки від змісту освіти, але і від того, як засвоюється навчальний матеріал, які сучасні педагогічні технології використовує викладач.

Відомо, що результат навчання залежить від оптимального вибору методів навчання, які повинні враховувати як вікові особливості студентів, їх попередній суб'єктивний досвід, знання і уміння, так і індивідуальні стилі мислення.

Враховуючи те, що освітньо-професійна програма підготовки фармацевта у циклах природничо-наукової та професійно-практичної підготовки передбачають вивчення хімічних дисциплін у достатньо великому обсязі, а також їх інтеграцію з фаховими дисциплінами, форми та методи проведення занять з дисциплін фармацевтичного циклу передбачають використання сучасних педагогічних методик навчання, зокрема, інтерактивних технологій навчання.

Застосування в навчальному процесі сучасних інтерактивних технологій дозволяє вести обговорення в групах в парах, мікро-групах, маніпулювати

предметним матеріалом шляхом спостережень, хімічних дослідів та випробувань різних можливостей для розв'язання поставленого завдання чи проблеми, вести науково-пошукову та науково-дослідницькі роботи, практикувати і відпрацьовувати уміння і навички на заняттях і в реальному житті. Це навчання, яке дає можливість студентам опрацьовувати навчальний матеріал розмовляючи, дискутуючи та обговорюючи різні точки зору. І це не випадково, оскільки інтерактивні методи задіюють не тільки і не стільки свідомість студента, як його почуття, прагнення, волю, тобто включають у процес навчання “цілісну людину”.

Хімію традиційно вважають „важким” предметом, що взагалі-то цілком обґрунтовано. Але значною мірою це твердження можна позбавити підґрунтя, якщо дещо змінити підхід до формування знань та їх контролю, особливо на першому етапі вивчення хімії. Якщо студентами міцно засвоєні основні хімічні поняття, вони вільно володіють спеціальними навичками, то подальші кроки у вивченні хімії не будуть викликати у них особливих труднощів.

У процесі проведення лекційних та практичних занять з хімічних дисциплін доцільно використовувати методи інтерактивного навчання, які умовно можна поділити за рівнем прояву творчого потенціалу на дві групи: репродуктивні та продуктивні.

Серед репродуктивних методів застосовуються дві групи: інформаційно-рецептивні, які використовуються на лекційних заняттях, та інструктивно-репродуктивні, які використовуються на практичних та лабораторних заняттях.

У межах інструктивно-репродуктивних методів метою викладача є формування у студентів умінь та навичок на практичних та лабораторних заняттях, спрямовування їх на способи діяльності репродуктивного характеру.

Засобами виступають інструкції, алгоритми, ситуаційні задачі та приклади дій.

Наприклад, на практично-лабораторних заняттях з аналітичної хімії студенти використовують інструктивні картки та алгоритми дій для проведення титриметричного аналізу для встановлення концентрації розчину,

або розв'язують ситуаційні задачі на ідентифікацію речовин, імітуючи роботу фармацевта-аналітика.

Метою студента було вміння виконувати даний вид діяльності, попередньо оволодівши певними діями та операціями. Пізнавальна діяльність студента зводиться до виконання зразків дій за алгоритмами, операцій певного виду. В результаті такого досвіду студент набуває певних вмінь та навичок.

Щоб продемонструвати студентам зв'язок хімії, майбутньої професії та життя, розвинути в них цікавість до вивчення цієї науки, а також підготувати їх до свідомого виконання практичних робіт, потрібно більше уваги приділяти **експериментальним задачам та хімічному експерименту**.

Експериментальні задачі називаються так тому, що для їх розв'язання потрібно виконати той чи інший дослід. Складність полягає в тому, що експериментатор самостійно повинен вирішити, який саме дослід слід провести. Тому попередньо потрібно обміркувати й скласти план розв'язання та добре уявити собі, для чого виконується кожна ідея.

Цінність цієї методики полягає у тому, що для більшої результативності студенти діляться на малі групи і виконують дане завдання спільними зусиллями, максимально використовуючи знання та вміння кожного члена групи.

Розв'язання експериментальних задач не лише сприяє закріпленню знань студентів та формуванню практичних навичок поводження з речовинами та обладнанням, але й вчить їх робити узагальнення, відкривати нові взаємозв'язки в навчальному матеріалі. При цьому у студентів формується вміння самостійно визначати мету роботи. Складати план дослідження, проводити експеримент, оформляти його та робити висновки. Крім того, необхідно володіти прийомами лабораторної техніки. Цих вмінь студенти набувають у процесі розв'язування експериментальних задач та проведенні інших хімічних дослідів.

Використання інтерактивних технологій, хімічного експерименту та розв'язання експериментальних задач – один із засобів реалізації особистісно-орієнтованого навчання на заняттях з хімії.

Подібний підхід до викладання хімічної науки для студентів-фармацевтів у медичному коледжі – це, в першу чергу, розвиток інтересу до предмета, це підґрунтя для вивчення фахових фармацевтичних дисциплін що вивчаються, розвиток та виховання у студентів творчого підходу. Але студенти можуть виконувати творчі завдання, якщо в них є достатній запас знань і умінь. Тому дуже важливо не просто дати знання студентам, але й використовувати вивчений матеріал як керівництво до вивчення нового. Це дозволить знизити страх у студентів перед складністю та неосяжністю предмета, виділити ті питання, на які вони зможуть дати самостійну відповідь.

Знання, якими оволодівають студенти фармацевтичних спеціальностей, повинні підкріплюватись конкретним змістом майбутньої професії. Наприклад, на лекційних заняттях з хімії до підбору навчального матеріалу з професійним напрямком визначаються основні завдання: ознайомити студентів з досягненнями хімічної науки в створенні нових фармацевтичних препаратів та застосуванні їх при лікуванні хвороб, активізувати пізнавальну діяльність студентів, переконавши їх у тому, що знання, одержані на заняттях з хімії, мають безпосереднє відношення до майбутньої професії і будуть використовуватись у їхній професійній діяльності.

Наприклад, під час вивчення теми „Гетерофункціональні карбонові кислоти» розповідаю та демонструю, як широко у медицині використовують препарати білкової та пептидної природи - ферменти, гормони, вакцини, сироватки, білкові препарати крові, суміші індивідуальних амінокислот для парентерального живлення тощо. Кожну таку розповідь обов'язково супроводжую відеопрезентаціями та відеороликами. Це дозволяє краще зрозуміти зв'язок хімічної науки та медицини.

Під час проведення практичного заняття з органічної хімії з теми „Білки” демонструю студентам кольорові реакції на білки і студенти самостійно виконують лабораторні досліді, потім разом з викладачем виконують досліді з розкладу пероксиду водню у результаті дії на „живі” і „неживі” клітини: картоплю сиру та варену, м'ясо сире та варене. Звертаю

увагу студентів на захисну дію ферменту каталази, який розкладає пероксид гідрогену. Каталізатор цієї реакції манган діоксид. Згадую, що ферменти в клітинах – це каталізатори відповідних хімічних реакцій. І щоб студенти краще зрозуміли, що таке ферменти – розповідаю гарну історію.

Отже, вивчення хімії у медичному коледжі, що готує спеціалістів-фармацевтів, пов'язане з вивченням хімічних речовин, що знаходять широке застосування у медицині та фармації. На цих заняттях студенти одержують загальні відомості про органічні та неорганічні речовини, що входять до складу фізіологічних розчинів, вакцин, ліків, мазей, кремів тощо.

Зв'язок хімії зі спеціальними предметами можна здійснювати за допомогою різних методів і на різних етапах заняття. Головне - переконати студентів у тому, що знання, які вони одержують на лекційних чи практичних заняттях з хімії, мають пряме відношення до обраної професії і мають використовуватись в їх виробничій діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Толочко В.М., Галій Л.В. Управління персоналом фармацевтичних організацій на основі компетенцій: монографія. – Х.: Ависта-ВЛТ, 2010. – 180 с.
2. Лесик Р.Б. Про особливості фармацевтичної освіти в Україні // Фармацевтичний кур'єр. – 2011. – №10. – С. 20-25.
3. Давтян Л.Л., Коритнюк Р.С. Післядипломна освіта та підвищення кваліфікації фармацевтів // Фармацевтичний кур'єр. – 2011. – №12. – С. 38-40.
4. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державна служба статистики України; За ред. Осауленка О.Г. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2011. – 560 с.

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ

Павлова О.І.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Математика належить до тих прикладних дисциплін, під час вивчення яких створюється підґрунтя для подальшого опанування всіх дисциплін, формуються такі важливі ключові компетенції, як здатність логічно мислити, порівнювати, співставляти, аналізувати результати, робити самооцінку тощо.

Викладач повинен створити оптимальні умови для ефективного оволодіння студентами вимог навчальної програми. Як і в будь-якій іншій дисципліні, в математиці існують потужні внутрішньопредметні зв'язки. Тому, важливим є якісне засвоєння знань, сформованість навичок і вмінь з кожної навчальної теми. Поточний контроль є не тільки засобом накопичення оцінки досягнень студентів. Це перш за все аналітичний та корекційний інструментарій викладача.

Викладач повинен напрацювати таку систему контролю знань, щоб у цілому вона найкращим чином слугувала виконанню всіх його функцій: контрольної, навчальної, виховної, організаторської, розвиваючої і методичної, діагностичної, стимулюючої.

Ефективність навчання студентів залежить від методики організації та проведення корекційної роботи. Ісак Ньютон писав: «В математических вопросах нельзя пренебрегать даже с самыми мелкими ошибками»[1]. Методичні особливості організації контролю знань у процесі навчання математики висвітлено в дослідженнях провідних педагогів і методистів (І.Кирик, О.Климець). Не зважаючи на те, що в педагогіці і методиці проведено багато досліджень з контролю та оцінки знань учнів, проблема організації контролю та об'єктивної оцінки знань залишається.

Важливим чинником є самоорганізація викладача, розробка ним певного алгоритму дій, направленою на виправлення та запобігання помилок. Для

реалізації даного алгоритму при вивченні математики можна визначити напрямки:

1) аналіз результатів самостійних та контрольних робіт з математики та систематизація допущених помилок;

2) розробка навчально-методичного забезпечення на основі виділених видів помилок для їх виправлення.

Аналіз робіт студентів у коледжі дав можливість встановити, що під час вивчення математики студенти найчастіше допускають такі помилки:

- *алгоритмічні* (в обчисленнях з натуральними, дробовими та раціональними числами, у перетвореннях виразів);

- *логічні* (у міркуваннях при порушенні законів логіки та нерозумінні суті логічних операцій);

- *мовні* (не правильне використання термінів і неграмотне вживання словосполучень).

Враховуючи це, нами було випробувано різні види та форми завдань, які б допомогли не допустити або виправити помилки даних типів.

Логічні помилки доцільно попереджувати за допомогою розв'язування прикладів з обґрунтуванням виконаних дій, виконання вправ за готовими малюнками під час закріплення нового матеріалу та виправляти в результаті аналізу розв'язаних самостійно вправ та задач.

Завдання для виправлення алгоритмічних помилок (усні вправи та множення, ділення, додавання та віднімання натуральних чисел, дробів, чисел з різними знаками, усне розв'язування найпростіших рівнянь, запис на дошці прикладів, серед яких потрібно відшукати правильне розв'язування) доцільно використовувати на етапі актуалізації опорних знань, вмінь та навичок.

Для усунення мовних помилок були розроблені завдання на формування у студентів правильної математичної мови: математичні та термінологічні диктанти, експрес-опитування, завдання на вибір правильного твердження тощо.

Результатом подібної методичної роботи викладачів математики в Коледжі НФаУ стало корегування навчально-методичного забезпечення процесу навчання. Була розроблена збірка вправ та задач з математики, яку схвально прийняли як студенти, так і викладачі, оскільки вона допомагає більш чітко організувати навчальний процес.

Своєчасне попередження та усунення помилок при виконанні завдань студентами на заняттях математики сприятиме підвищенню якості засвоєння ними навчального матеріалу з кожної теми окремо і в цілому з дисципліни, активізує їхню увагу, формує навички самоконтролю та самооцінки, позитивно мотивує на подальше навчання.

Література

1. Математика- висловлювання видатних людей. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://math-school.narod.ru/quotes_from_great_men_of_mathematics/
2. Кирик І.М. Робота над помилками як одна з основних форм подолання прогалин у знаннях і вміннях учнів з геометрії.// Математика в школі .-2008
3. Климець О.П. Прогалини в знаннях учнів з математики та їх запобігання.// Математика в школах України - Основа,2007

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ, ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Прокопенко Т.С., Гейко О.В., Гузева В.В., Коломієць І.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Питання якості підготовки фахівців є основним чинником, яке обумовлює оновлення освіти, наріжним каменем освітянської реформи не тільки в Україні, а й у всьому світі. "Якість " –це та характеристика, яка інтегровано

вибудовується з багатьох різних напрямів діяльності освіти. За сучасних умов один з найважливіших - інформатизація системи освіти. Її можна розглядати як один із стратегічних напрямів шляху України до інформаційного суспільства.

Існують різні шляхи впровадження інформаційних технологій. Перший передбачає її пристосування до наявної організаційної структури з локальною модернізацією методів роботи. Другий спосіб полягає в тому, що вся організаційна структура модернізується з метою максимального розвитку комунікацій і розробки нових інформаційних взаємозв'язків. Саме в разі застосування другого способу інформаційна технологія дає найбільший ефект, оскільки раціонально розподіляються архіви даних, знижуються обсяги інформації, що циркулює в системі, досягається збалансованість ефективності кожного управлінського рішення з обсягом розв'язувальних задач.

У коледжі розроблена Концепція інформатизації, яка охоплює увесь навчально-виховний процес. Успішну реалізацію концепції забезпечують адміністрація і увесь колектив коледжу.

Концепція відповідає концептуальним вимогам розвитку електронної освіти України, метою яких є визначення засад і створення умов для досягнення європейських стандартів якості освітніх послуг та рівних умов доступу до них на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а також виконання основних положень Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [1] та Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

Для інформатизації та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у коледжі визначені *основні напрямки*:

1. Матеріально-технічна підтримка впровадження інформаційних технологій та розвиток комунікаційної достатності:

- модернізація і придбання комп'ютерної техніки;
- подальший розвиток єдиної інформаційної мережі коледжу;
- створення умов для зовнішньої комунікації якомога більшому числу

користувачів (Інтернет);

- розширення бездротової мережі Wi – Fi.

2 . Розвиток інформаційно-освітнього середовища коледжу за допомогою:

- АСУ-Коледж (функціонування програм - "Абітурієнт", "Контингент", "Студентський квиток", "Диплом" тощо);
- функціонування програм "1С: Предприятие 8" та САПР nano САД 3.7;
- формування бази електронних програм та електронних навчальних засобів;
- постійна підтримка динамічного інформаційного представництва коледжу (сайт коледжу).

3 . Розвиток інформатизації управління коледжем :

- впровадження електронного документообігу;
- поетапне впровадження програми "Деканат" - створення бази "Відділ кадрів", запуск програми "Методичний кабінет" тощо;
- розробка баз даних за напрямками діяльності коледжу.

4 . Підвищення кваліфікації викладачів у галузі ІКТ:

- участь у дистанційних освітніх проектах;
- використання ІКТ у викладанні дисциплін.

Шляхами і засобами розв'язання основних напрямів Концепції є розроблення електронних освітніх ресурсів (ЕОР), технічних і педагогічних вимог до ЕОР як складової частини навчального процесу[2].

У Коледжі НФаУ продовжується робота над створенням наступних ЕОР:

- електронні аналоги друкарських видань; електронні підручники та монографії;
- електронні посібники (збірники завдань, тренажери, електронні лабораторні роботи, електронні лекції тощо);
- електронні дидактичні демонстраційні матеріали;
- комп'ютерні тести;
- електронні довідники (словники, енциклопедії тощо);
- електронні бібліотеки об'єктів (бази даних текстової, графічної, звукової та

відеоінформації, каталоги);

- електронні навчально-методичні комплекси;
- віртуальні лабораторні роботи; віртуальні ділові ігри;
- навчальні відеофільми, презентації, аудіозаписи;
- електронні тематичні зображення та їх набори (фотографії, рисунки, креслення, схеми);
- електронні тренажери; електронні виставки, презентації.

До очікуваних результатів реалізації Концепції інформатизації Коледжу слід віднести:

- розвиток технологічної інфраструктури коледжу: оснащення, модернізація, заміна комп'ютерного парку, програмного забезпечення і технічних засобів інформатизації всіх підрозділів коледжу;
- розробка інформаційної моделі коледжу і створення єдиної інформаційно-освітнього середовища Коледж НФаУ;
- впровадження ІКТ у навчально-виховний процес коледжу та підвищення кваліфікації викладачів в галузі ІКТ та комп'ютерної грамотності;
- створення автоматизованих робочих місць адміністрації, викладачів;
- розробка та освоєння систем навчально-методичного забезпечення (програмно - методичних комплексів), різні відео - та аудіоматеріали, тексти для студентів та методичні матеріали для викладачів;
- забезпечення загальнодоступності інформації про організацію та час навчальної роботи для учасників навчально-виховного процесу: студентів, батьків, викладачів, працівників служб та структурних підрозділів, адміністрації коледжу та ін.;
- створення умов для формування інформаційної культури студентів, викладачів і співробітників;
- розробка та тиражування електронних навчальних матеріалів;
- підвищення якості освіти за рахунок ефективного використання сучасних ІКТ в освітньому процесі;

- створення електронних матеріалів для організації навчальної діяльності;
- забезпечення можливості проведення тестування та оцінки якості освіти з використанням спеціалізованого програмного забезпечення;
- підвищення зацікавленості співробітників та студентів у розвитку інформаційного простору коледжу;
- розвиток інформаційної компетентності педагогічного колективу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»/ Верховна Рада України // [Електронний ресурс] - Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/537-16/print1392890239765935>

2. Положення про електронні ресурси /Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту 01.10.2012 № 1060 "Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси"// [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/1582>.

УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БОТАНІКА»

Резнік М.О.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Стратегія модернізації освіти передбачає впровадження компетентнісного підходу, мета якого – забезпечення якості освіти. Організація освітнього процесу з позиції компетентнісного підходу передбачає створення необхідних організаційно-педагогічних умов, однією з яких є корекція змісту освіти на теоретичному рівні, рівні навчальних дисциплін і

навчального матеріалу [1]. Серед найважливіших аспектів цієї умови є вдосконалення навчально-методичного забезпечення, яке впливає безпосередньо на підвищення якості професійної освіти.

Навчально-методичне забезпечення дозволяє в повному обсязі виконувати навчальні програми. Викладачі ботаніки коледжу НФаУ проводять значну методичну роботу, що направлена на створення нових та корегування тих, що існують, навчально-методичних матеріалів, які дозволяють:

- викладачу застосовувати більш ефективні, оптимальні методи та прийоми роботи;

- студентам ефективно здійснювати навчальну діяльність (вивчити «проблемне» питання або тему, швидше провести розрахунки, готуватись до самостійної роботи, модульного контролю, заліку і т.д.).

Ботаніка у Коледжі НФаУ є базовим предметом для подальшого вивчення спецдисципліни «Фармакогнозія», знання з якої будуть необхідні студентам під час їх майбутньої професійної діяльності. А якісне засвоєння знань з ботаніки стане підґрунтям для формування професійних компетенцій фармацевта.

Методична база потребує постійного вдосконалення. Так для підвищення якості засвоєння навчального матеріалу з ботаніки був створений журнал для практичних занять та позааудиторної самостійної роботи студентів. Він містить завдання та досліди, які студенти повинні виконувати в ході практичної роботи. Журнал побудований таким чином, що механічна робота студента, бездумне копіювання та дублювання завдань та рисунків з інструкцій, зведена до мінімуму. Відбувається значна економія часу, який тепер використовується студентами безпосередньо на виконання поставлених завдань та детальніше дослідження ботанічних об'єктів.

На даному етапі вдосконалюється новий інструктивний матеріал до практичних занять, який дозволяє студентам якісніше виконувати завдання. Інструктивний матеріал містить передмову, глосарій теми, вимоги до вхідного рівня знань, питання для самопідготовки, план практичного заняття, методичні рекомендації до виконання роботи, контрольні запитання, список використаних

джерел. Передмова має на меті мотивувати студента, надаючи обґрунтування важливості кожної теми для подальшої діяльності фармацевта, мету роботи, необхідні для виконання завдання знання та вміння. Глосарій, наведений для кожної теми, включає основні поняття, які знадобляться студенту на практичному занятті. Методичні рекомендації, які надають методики та пояснюють послідовність дій під час виконання роботи.

Навчально-методичне забезпечення повинно створюватись для кожного виду освітньої діяльності, в тому числі і для самостійної роботи. Завдання для самостійної роботи містяться у структурі журналу для практичних занять та позааудиторної самостійної роботи з ботаніки. Підручники, які доступні в бібліотеці, як правило, достатньо складні, мають великий обсяг інформації, таку, що виходить за рамки програми підготовки молодшого спеціаліста. Для допомогти студентам викладачами ботаніки розробляється посібник «Матеріал для виконання самостійних робіт», який містить необхідні блоки інформації за основними темами дисципліни: «Рослинна клітина», «Рослинні тканини», «Морфологічна будова вегетативних органів рослин», «Морфологічна будова генеративних органів рослин». Крім теоретичної частини «Матеріал для виконання самостійних робіт» містить питання для самоперевірки за кожною темою. Такі «друковані конспекти» дозволяють скоротити час пошуків необхідної інформації, зосередити увагу студентів на суті матеріалу і за рахунок цього підвищити ефективність навчального процесу та, відповідно, вихідний рівень знань.

Очікуваними результатами виконаної роботи є чітка організація, оптимізація підготовки і проведення занять, інтенсифікація всього навчального процесу, активізація діяльності студентів та розвиток їх пізнавальної активності.

Забезпечення студентів актуальним навчально-методичним комплексом допоможе швидше засвоїти новий матеріал, диференціювати, індивідуалізувати навчання, вдосконалювати контроль і самоконтроль, звільнити час для творчої, дослідницької роботи, а значить, підвищити ефективність навчального процесу.

«Інструктивний матеріал до практичних занять з ботаніки» та «Матеріал для виконання самостійної роботи з ботаніки» допоможуть студентам організувати процес навчання з максимальною ефективністю та отримати високий вихідний рівень знань з дисципліни для подальшого формування професійних компетенцій фармацевта.

ЛІТЕРАТУРА

1. М.В. Широкова. Организационно-педагогические условия компетентного подхода. - Режим доступа: [Електронний ресурс] <http://ckrom.portalspo.ru/konf4.php>

ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ НФаУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Сатуновська І.Ф.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Головний суб'єкт педагогічної турботи – особистість студента.Сьогодні важливо, щоб високий рівень знань поєднувався з розвиненими моральними і вольовими якостями, зі свідомою громадянською позицією, з успішною життєдіяльністю.

Досягнення кінцевого результату можливе за умови взаємодії і взаємозв'язку змісту, методів та прийомів навчання і виховання [1].

Основним механізмом формування успішної особистості є оцінювання результатів її діяльності й досягнень. Не можна порівнювати результати одного студента з іншим, якщо студенти мають не однакові здібності, таке порівняння буде принижувати. Успіхи кожного студента повинні порівнюватися лише з

попереднім рівнем успішності, з попередніми досягненнями. Таке порівняння розкриває перед студентом його можливості.

Досягнення студента необхідно розглядати і як процес просування від рівня до рівня оволодіння знаннями, і як результат досягнення деякого стандарту. Принципова трудність цієї задачі пов'язана з тим, що контроль знань студентів повинен бути об'єктивним і давати відомості про результати процесу навчання [3, с. 49-56].

Аналіз навчальних досягнень студентів підтверджує, що тестування, як одна з форм контролю знань, дає достатньо достовірну картину результатів навчання і може відрізнятися від оцінки викладача. Ці розбіжності можуть бути наслідком як суб'єктивності викладача, так і об'єктивних змін в якості студентських знань наприкінці навчального семестру порівняно з якістю знань у процесі навчання[4, с. 22].

Викладачами комісії «Мови і літератури» розроблено різнорівневі тестові завдання з української мови і літератури для контролю знань студентів 1-2 курсів за темами, що вивчалися протягом семестру.

Вимоги до складання тестів та організації їх проведення було сформульовано так:

- у кожному тесті повинно бути 20 тестових завдань з розрахунку на 15 хвилин загального часу тестування;
- форма тестових завдань – вибір однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих;
- критерії оцінювання – кількість правильних відповідей;
- метод проведення тестування – бланковий: студенти заповнюють номерами правильної відповіді картки, які для кожного варіанта мають власний набір номерів у бланку відповідей;
- інформування студентів: повідомляється тільки кількість вірних відповідей та оцінка;
- проведення тестів – відповідно до графіка, на заняттях з мови і літератури;

- звіт про тестування: фіксація номерів завдань, виконання яких викликало утруднення у студентів та побажання щодо удосконалення системи тестування (викладач).

До звіту додаються картки з відповідями студентів.

Результати тестування після опрацювання карток відповідей студентів (опрацювання проводилося за допомогою Excel).

Група Ф-17			
Предмет	I семестр	Тестування	Різниця
1. Українська мова	3,45	3,65	+0,20
2. Українська література	3,64	3,85	+0,21

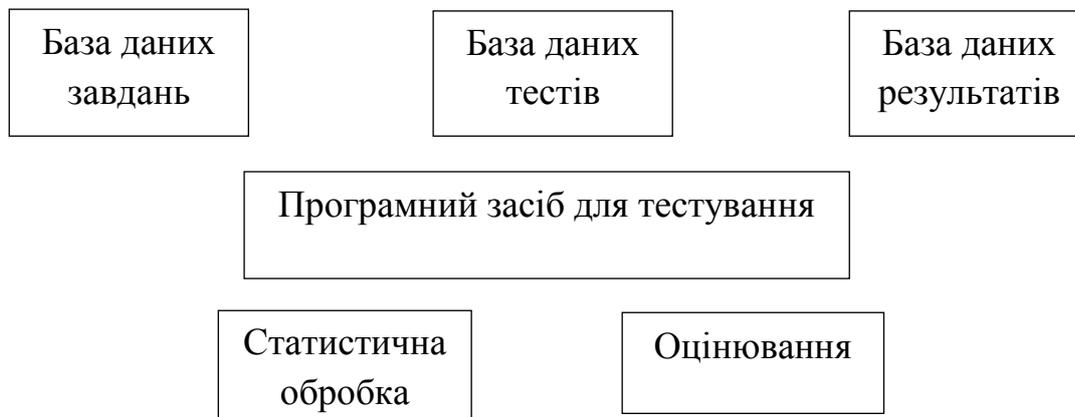
Колонка «I – семестр» містить середні оцінки, які були виставлені за результатами контрольних робіт та поточних оцінок студентів протягом семестру.

Колонка «Тестування» – середні оцінки за тест. Колонка «Різниця» порівнює результати за тест з результатами за семестр з тих самих предметів і тем.

Аналіз підсумків тестування дозволив зробити такі висновки:

1. Використання тестів дозволяє проводити оперативний контроль рівня навчальних досягнень студентів та надає переконливий ілюстративний матеріал стану навчального процесу.
2. Тести достатньо об'єктивно відображають рівень теоретичних знань студентів.
3. Тести вимагають системного підходу до їх організації: постановка завдання на проведення тестування з визначенням його цілей, вимог до підготовки тестів та до їх проведення; єдиний стиль оформлення та статистичного опрацювання результатів тестування; аналіз результатів.

Структура організації тестування на заняттях з української мови та літератури:

За рівнем складності використовуються такі завдання:

1. Завдання на відтворення знань, які вимагають у студентів знання правил, понять, формулювань. Ці приклади відносно прості, однак необхідні при засвоєнні окремих прийомів роботи в процесі оволодіння базовими поняттями (однакові завдання).
2. Завдання, які забезпечують міцність навиків роботи з текстом, правилами. Ці завдання тренувального характеру (дво-, три крокові завдання). Умовою вдалого виконання такого завдання є розуміння, а не запам'ятовування.

Звичайно, тести не є універсальним засобом контролю знань студентів, вони не замінюють творчих завдань, які спрямовані на самостійне розкриття причинно-наслідкових зв'язків. Проте, вже на перших етапах експерименту стало зрозумілим, що тестування досить ефективний засіб контролю знань студентів, бо якісно підготовлені тестові завдання надають об'єктивну, інформацію, яка відповідає реальному стану справ.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Регіональні програми: «Моніторинг якості мовної освіти», «Дистанційне навчання».
- 2.Гузик М. П. Особистісно орієнтована дидактична система загальноосвітньої школи // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні:1992-2002.-Харків,2002.
- 3.Диагностика качества образования: проблемы и подходы /С.Н.Бражников // Одаренный ребенок.- 2008.-№2.
- 4.Єфімова І. Педагогічна технологія « Створення ситуації успіху» та інтерактивні методи перевірки знань / І.Єфімова // Українська мова та література в школі.-2010.-№20.
- 5.Роль критичного мислення в розвитку пізнавального інтересу учнів. // Педагогічна майстерня.- 2009.-№ 28.
- 6.Скуратівський Л. Мотив як рушійна сила пізнавальної діяльності учнів у процесі вивчення мови.// Дивослово.-2005.-№2.
- 7.Родигіна І. В. Компетентісно орієнтований підхід до навчання,- Харків.-2005.

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Уракова Н. С., Бураков И.И.

Белорусский государственный медицинский колледж

Законодательство Республики Беларусь о здравоохранении основывается на Конституции Республики Беларусь и состоит из настоящего Закона, актов Президента Республики Беларусь, иных актов законодательства Республики Беларусь, а также международных договоров Республики Беларусь [1].

Основными принципами государственной политики Республики Беларусь в области здравоохранения являются создание условий для сохранения, укрепления и восстановления здоровья населения; обеспечение доступности медицинского обслуживания, в том числе лекарственного обеспечения; приоритетность мер профилактической направленности; приоритетность развития первичной медицинской помощи, медицинского обслуживания, в том числе лекарственного обеспечения, несовершеннолетних, женщин во время беременности, родов и в восстановительный период после родов, инвалидов и ветеранов в соответствии с законодательством Республики Беларусь; обеспечение санитарно-эпидемического благополучия населения и его будущих поколений; формирование ответственного отношения населения к сохранению, укреплению и восстановлению собственного здоровья и здоровья окружающих; ответственность республиканских органов государственного управления, иных государственных организаций, подчинённых Правительству Республики Беларусь, местных исполнительных и распорядительных органов и других организаций за состояние здоровья населения; ответственность нанимателей за состояние здоровья работников [1].

Здравоохранение Республики Беларусь представлено государственной системой здравоохранения, негосударственными организациями здравоохранения, государственными учреждениями, обеспечивающими получение медицинского (фармацевтического) образования и (или) повышение квалификации и переподготовку медицинских (фармацевтических) работников, индивидуальными предпринимателями, осуществляющими в установленном законодательством Республики Беларусь порядке медицинскую и (или) фармацевтическую деятельность [1].

Фармацевтическая деятельность – это деятельность в сфере обращения лекарственных средств, фармацевтических субстанций и лекарственного растительного сырья, осуществляемая юридическими лицами и индивидуальными предпринимателями в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь [1].

Профессиональное фармацевтическое образование включает в себя получение среднего специального образования по специальности "фармация" и повышение квалификации специалистов, имеющих фармацевтическое образование. В соответствии с Кодексом Республики Беларусь об образовании участниками образовательного процесса являются учащиеся и педагогические работники. Руководящие работники и специалисты получают непрерывное профессиональное образование при освоении содержания образовательной программы повышения квалификации [2].

Непрерывное профессиональное образование руководящих работников и специалистов направлено на их профессиональное совершенствование, освоение новых методов, технологий и элементов профессиональной деятельности, формирование профессиональных навыков, а также присвоение новой квалификации на уровне среднего специального образования [3]. Непрерывное профессиональное образование руководящих работников и специалистов осуществляется в учреждениях образования и иных организациях, реализующих образовательные программы дополнительного образования взрослых.

Образовательный процесс при реализации образовательных программ непрерывного профессионального образования руководящих работников и специалистов осуществляется в соответствии с учебно-программной документацией, разрабатываемой в установленном законодательстве порядке [3]. Соответствие содержания образовательных программ требованиям научно-технического и социально-экономического развития отрасли, а также работа по планированию и организации непрерывного профессионального образования обеспечивается государственными органами и иными государственными организациями в пределах своей компетенции [3].

За время получения среднего специального образования по специальности "фармация" учащийся получает знания более чем по пятнадцати дисциплинам специальности. Во время осуществления своей непосредственной работы наиболее значимыми для специалиста являются фармакология, организация

экономики фармации, фармакогнозия, фармацевтическая химия, технология лекарственных форм. Поэтому акцент актуально ставить на вышеуказанных дисциплинах специальности. Но основным, даже приоритетным, фактором качественного образовательного процесса является преподаватель. На сегодняшний день на должность преподавателя отделения повышения квалификации назначается лицо, имеющее высшее медицинское (фармацевтическое) образование, допускается высшее профессиональное образование и среднее медицинское образование, соответствующее преподаваемой дисциплине. Главное, на мой взгляд, чтобы преподаватели дисциплин имели не только хорошую теоретическую подготовку, но и обладали необходимыми практическими навыками, были практикующими специалистами. Тогда теория, соединённая с практикой, даст блестящий результат подготовки и повысит качество профессионального фармацевтического образования.

ЛИТЕРАТУРА

1. О Здравooхранении: Закон Респ. Беларусь от 18 июня 1993 г. № 2435-ХII: с изм. и доп.: текст по состоянию на 4 янв. 2010 г. – Минск: Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь, 2010. – С. 3, 4, 7.
2. Кодекс Республики Беларусь об образовании: принят Палатой представителей 2 дек. 2010 г.: одобр. Советом Респ. 22 дек. 2010 г.: текст Кодекса по состоянию на 10 февр. 2011 г. – Минск: Амалфея, 2010. – 2 с.
3. Об отдельных вопросах дополнительного образования взрослых: постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 15 июля 2011 г., № 954 // Нац. реестр правовых актов Респ. Беларусь. - 2011. - № 67. - 5/34189. – С. 6-11.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ У ФОРМІ ВІКТОРИНИ

Халіман О. В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Одним із аспектів організації навчального процесу є забезпечення якісного контролю знань студентів. Форма контролю має відповідати особливостям навчального матеріалу, предмету взагалі, бути посильною для виконання за відведений час. Це питання є дуже важливим, а сучасний викладач має можливість вибирати та моделювати способи перевірки засвоєння матеріалу. Варіювання типів контролю на заняттях є необхідним і дає можливість тому студенту, для якого певний вид перевірки є менш посильним (наприклад, творче завдання чи усне обговорення на заняттях з літератури), більш якісно проявити себе в іншому з варіантів.

Однією з найпоширеніших форм контролю на сьогодні є тестування. Його використовують і в практиці зовнішнього незалежного оцінювання з мови та літератури, де тест передбачає вибір правильної відповіді із запропонованих або встановлення відповідності між поданими пунктами. Чи ж може тестування стати єдиним видом контролю знань на занятті з української літератури? Безумовно, предмет, що передбачає не лише засвоєння теоретичного матеріалу, а й осмислення загальних онтологічних понять, прояв креативності мислення та діяльності, удосконалення грамотності мовлення та письма, має бути насиченим не лише розмаїттям форм діяльності на заняттях, а комплексним підходом до перевірки знань студентів з предмета.

На занятті з української літератури з метою підсумкового контролю знань з теми «Літературний процес кінця XIX ст.» було обрано інтерактивну форму роботи — тематичне оцінювання у формі гри (літературна вікторина). Це, як підтверджує досвід, дозволяє активізувати діяльність студентів, дає змогу проявити творчість, учить працювати в команді.

Завчасно студентів було розділено на групи, кожна з яких виконувала домашнє завдання, що представляло собою презентацію команди: обрання капітана, підготовка назви команди, девізу, плаката. Обов'язковою умовою було те, що вся символіка підгрупи якимось чином була пов'язана з вивченими в тематичному блоці творами чи їхніми авторами.

Етапи контролю на занятті передбачали як індивідуальну, так і колективну роботу. Наприклад, застосовуючи сучасні технології, не варто відкладати вбік необхідність перевірки знання текстів творів. У контексті гри цитатні матеріали було оформлено у вигляді пелюсток квітки, відриваючи які студенти називали автора твору та його назву. Тут командні бали формували правильні індивідуальні відповіді, як і в наступному завданні — бліцопитуванні (студентам було необхідно у швидкому темпі відповідати на короткі питання викладача, що стосуються біографії та творчості письменників вивченого блока та їхніх творів).

Найцікавішим для студентів виявилось завдання, що передбачало моделювання образів-антиподів до вивчених у художніх творах персонажів. Змодельований образ необхідно було схарактеризувати, а виділені його риси, аргументовані змодельованими вчинками, відповідно мали підтвердити протилежність вихідному образу. Для моделювання антиподів студентам було запропоновано образи Мотрі Кайдашихи (І. Нечуй-Левицький), Терентія Пузиря (І. Карпенко-Карий), Чіпки (Панас Мирний), Масіно (І. Франко).

Представники команд, що мають схильність до творчої роботи, мали можливість взяти участь у відповідному конкурсі, що передбачав написання творчого завдання. Його учасники отримали завдання у вигляді фрагменту вивченого твору, до якого вони мали запропонувати своє продовження. Конкурс капітанів уже передбачав перевірку обізнаності керівників команд в українській літературі взагалі: вони по черзі називали прочитані твори українських письменників та їх авторів, при цьому той, хто не мав відповіді, вибував з гри.

Наостанок кожна підгрупа мала можливість підвищити командний бал, прочитавши напам'ять поезії українських авторів. Вважаємо, що в руслі сучасних тенденцій інтерактиву не варто відмовлятися на заняттях з літератури від вивчення поезії напам'ять, оскільки заучування віршів тренує пам'ять, їх декламування вчить передавати відповідні емоції, коригує дикцію.

На занятті було здійснено спробу самостійного оцінювання студентів: максимальні 12 балів було розподілено відповідно за формами роботи. Після кожного етапу роботи за вказівками викладача оцінювання здійснювали капітани команд або ж студенти самостійно. Паралельно викладачеві за кожне завдання необхідно оцінити роботу підгруп у кожному з конкурсів. Усі члени команди-переможця отримали додатковий індивідуальний бал. Усе ж застосування само- чи взаємооцінювання не може абсолютно замінити оцінювання студентів викладачами. Саме їх комплексне поєднання дає змогу студенту усвідомити правильність сприйняття рівня власної діяльності та формувати адекватну самооцінку.

За потреби заняття-гра може бути доповнена відео-, аудіо- чи презентаційними матеріалами, які можуть слугувати ілюстраціями до запропонованих типів завдань, носити творчий характер чи доповнювати виконане домашнє завдання щодо презентації команди.

Як показує практика, такі заняття дають студентам змогу усвідомити, що при командній співпраці їхня індивідуальна якісна підготовка приносить перемогу команді, а відповідно перемога команди підвищує рейтинг кожного її члена. Це відіграє неабияку роль як формуванні студентського колективу, так і у вихованні майбутнього фахівця, для якого немаловажливі уміння співпраці в колективі.

Крім того, такі форми занять дають змогу виділити лідерів (не обов'язково відмінників), що допоможе викладачеві при організації інших форм роботи, наприклад, групових проектів. З іншого боку, ці форми роботи допомагають більше пізнати індивідуальні особливості студентів, що буде корисним при розподілі індивідуальних завдань і в подальшій роботі взагалі.

Відзначимо, що використання інтерактивних технологій не повинно ставати для викладача самоціллю. Запропонована форма контролю є лише варіантом і не зможе замінити інших форм перевірки (усне опитування, літературні диктанти, письмові творчі роботи, творчі проекти, письмові тематичні оцінювання та ін.), а буде доречною й ефективною лише при комплексному їх застосуванні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дем'янова С. О. Інноваційні технології та сучасний урок літератури / С. О. Дем'янова. — К. : Шкільна освіта, 2006. — 128 с.
2. Щербина В. Г. Інтерактивні технології на уроках української мови та літератури / В. Г. Щербина. — Х. : Основа, 2005. — 96 с.

Секція 2. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА

Бузина М.Г., Ракова Н.П.

Медицинский колледж Государственного учреждения

**«Крымский государственный медицинский
университет имени С.И. Георгиевского»**

В настоящее время в Украине идет становление новой системы образования, ориентированной на вхождение страны в мировое образовательное пространство.

Повышаются требования к образованности педагога, возникает проблема дальнейшего становления его профессиональной компетентности.

Компетенция в переводе с латинского означает круг вопросов, в которых человек хорошо осведомлен, обладает познаниями и опытом.

Под профессионализмом нами понимается особое свойство людей систематически, эффективно и надежно выполнять сложную деятельность в самых разнообразных условиях. В понятии «профессионализм» отражается такая степень овладения человеком психологической структурой профессиональной деятельности, которая соответствует существующим в обществе стандартам и объективным требованиям.

Для приобретения профессионализма необходимы соответствующие способности, желание и характер, готовность постоянно учиться и совершенствовать свое мастерство. Понятие профессионализма не ограничивается характеристиками высококвалифицированного труда; это и особое мировоззрение человека.

Даже на уровне бытового сознания люди понимают, что получение выпускником вуза диплома – это еще не признак его профессионализма. Многие помнят, что выпускника вуза еще не так давно называли «молодым

специалистом», определяя таким образом, его статус. Считалось, что ему еще требуется определенное время, чтобы приобрести профессиональный опыт, а также соответствующая профессиональная среда, предоставляющая ему возможность сформироваться как профессионалу.

Таким образом, наличие у человека диплома, сертификата, подтверждающего уровень его квалификации (а чаще – некоторой совокупности знаний, осведомленности в данной профессиональной сфере) – это необходимое (но не достаточное) условие для последующего становления профессионализма. Человек может приобрести это свойство в результате специальной подготовки и долгого опыта работы, но может и не приобрести его, а лишь «числиться» профессионалом.

Необходимой составляющей профессионализма человека является профессиональная компетентность.

Профессиональная компетентность (*лат. competere* – достигать, стремиться) педагога – интегративная черта, включающая знания, умения, навыки, зафиксированные в квалификационных требованиях, и личностные наклонности и ориентиры относительно развития личностной культуры, углубления собственного опыта, осуществление инновационной деятельности.

Современный педагог должен владеть такими профессиональными компетентностями:

- ✓ *Гражданская компетентность* проявляется в способности ориентироваться в общественно-политическом пространстве государства, применять нормативно-правовые процедуры и законодательные акты регулирования личной жизни и профессиональной деятельности;
- ✓ *социальная компетентность* – способность проектировать стратегии своей жизни, индивидуумов, разных социальных групп в соответствии к установленным нормам и правилам социального взаимодействия (выявлять инициативу, регулировать межличностные, групповые отношения; преодолевать конфликты и т.д.);

✓ *общекультурная компетентность* состоит в культуре межличностных отношений, толерантности, знании и использовании родного и иностранных языков, использовании методов самовоспитания, восприятии развития творчества, инновационного мышления и предпринимательства, формировании гуманистического мировоззрения, определении духовно-ценностных ориентиров, моральных и этических принципов личности; понимании весомости и обучения на протяжении жизни;

✓ *умение учиться* – способность представлять, прогнозировать, достигать результатов деятельности; знать и применять приемы смыслового группирования материала, упорядочивать и воспроизводить информацию, уметь превращать и обрабатывать материал, в зависимости от цели деятельности, формировать обобщение, критические суждения и оригинальные мысли, моделировать, комбинировать, дополнять, превращать, интегрировать способы проверки и контроля собственной деятельности, оценивать учебные действия учащихся;

✓ *технологическая компетентность* – способность педагога ориентироваться в информационном пространстве, использовать технические и мультимедийные средства, владеть и оперировать информацией в соответствии с профессиональными потребностями, оценивать достигнутый результат;

✓ *научно-методическая компетентность* – информированность в сфере образовательных инноваций, интерактивного обучения, использование информационных образовательных технологий мониторинга и управления образовательными процессами;

✓ *прогностическая компетентность* – способность к определению и воплощению профессиональных проектов, анализа партнерских отношений, делового сотрудничества, предсказания последствий профессиональной и личностной деятельности;

✓ *коммуникативная компетентность* – объективное восприятие партнеров по взаимодействию, нахождение адекватной силы и тона общения, учета

индивидуальных особенностей, умения активно слушать, свободно владеть вербальными, невербальными, компьютерными средствами коммуникации;

✓ *здоровьесохраняющая компетентность* – культура здорового способа жизни (поддержка собственного духовного здоровья, физической формы), информированность в способах психологической защиты и поддержки);

✓ *предпринимательская компетентность* – способность организовывать собственную трудовую деятельность, работу коллектива, анализировать и оценивать собственные профессиональные возможности, претендовать и распространять информацию о результатах собственной деятельности и деятельности коллектива;

✓ *настроенность на саморазвитие и самоусовершенствование* – потребность и готовность к самообразовательной деятельности, творческого самоусовершенствования на протяжении жизни через осмысление достигнутых результатов и самостоятельный выбор новых целей и задач.

Успешно действующий профессионал должен обладать высоким уровнем обучаемости – способности к усвоению новых альтернатив поведения и своевременному освобождению от привычных действий, оказавшихся неэффективными.

Немаловажны и такие свойства интеллекта, как реализм ожиданий и благоразумие. Под реализмом ожиданий понимается постановка достижимых целей деятельности и выбор таких способов действий, которые обеспечивают соответствие полученных результатов поставленным целям. Благоразумие – это объективно взвешенное отношение педагога к самому себе и людям независимо от личных симпатий и антипатий [7, с.65].

Следовательно, на сегодняшний день любому специалисту необходимо обладать определенным набором компетенций.

Обобщив вышеизложенное, следует, что для достижения успеха педагогу помимо позитивного настроения на профессиональную деятельность необходимо обладать соответствующими индивидуально-психологическими качествами, позволяющими эффективно взаимодействовать с субъектами образовательного

процесса, анализировать и обобщать информацию и использовать различные технические средства.

ЛИТЕРАТУРА

1. Дмитриева М.А. Уровни и критерии профессионализма: проблемы формирования современного профессионала / Дмитриева М.А., Дружиллов С.А. // Сибирь. Философия. Образование: Научно-публицистический альманах. Вып.2000(4). – Новокузнецк: Изд-во Института повышения квалификации, 2001.– С.18-30.
2. Дружиллов С.А. Становление профессионализма человека как реализация индивидуального ресурса профессионального развития / Дружиллов С.А. – Новокузнецк: Изд-во Института повышения квалификации, 2002. – 242 с. – (Гуманитарные исследования в образовании).
3. Дружиллов С.А. Критерии эффективности профессионалов в условиях совместной деятельности / Дружиллов С.А. // Объединенный научный журнал. – М.: ТЕЗАРУС, 2001. – №22. – С.44-45.
4. Дружиллов С.А. Профессионализм человека как объект психологического изучения: системный подход / Дружиллов С.А. // Вестник Балтийской педагогической академии. Вып.52. – СПб.: Изд-во БПА, 2003(а). – С.40-46.
5. Моделирование системы повышения квалификации преподавателей педвузов и колледжей / Макарова Л. Н., Шаров И. А., Копытова Н. Е., Пронина Л. А. // Педагогика. – 2004.– № 3. – С. 60-68.
6. Педагогика: Учебное пособие. / Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Мищенко А.И., Шиянов Е.Н. -М.: Школа- Пресс, 1997. -512 с.

САМООСВІТА ПЕДАГОГА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СУЧАСНОСТІ

Драннік О.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Будь-яке суспільство висуває високі вимоги до освіти . Педагог повинен бути не приборкувачем, а садівником, який виявляє та розвиває здібності юнацтва. Ця мета досягається насамперед прикладом поведінки викладача зі студентами , який дає змогу виробити власну точку зору. Відповідні ідеали й манера поведінки таким чином переноситься на студента, який пізніше зможе ці навички застосовувати в суспільстві.

Такий підхід висуває високі вимоги до особистості викладача. Педагог має постійно перебувати в пошуку, вдосконалювати свої знання й методи роботи. Твердження К. Д. Ушинського про те, що педагог живе до тих пір, поки вчиться, в сучасних умовах набуває особливого значення. Саме зараз наше суспільство як живий організм змінюється та пристосовується до змін. Хто не може пристосуватися, залишається позаду.

Безмежне бажання стати педагогом–майстром вимагає постійно вдосконалюватись, розширювати коло знань, методичних умінь, підвищувати рівень мовної культури. Досягнення висот педагогічної майстерності потребує максимальних особистих зусиль, енергії, природних нахилів і здібностей, величезної працездатності. Отже, вирішальну роль у творчому і професійному становленні викладача відіграє самоосвіта.

Педагогічний словник так визначає поняття «самоосвіта»: «Самоосвіта, ціленаправлена пізнавальна діяльність, керована самою особистістю; придбання систематичних знань у будь-якій галузі науки, техніки, культури, політичному житті й т.д.[1, с.16]. В основі самоосвіти лежить цікавість того, хто навчається, в поєднанні з самостійним вивченням матеріалу. Головними внутрішніми мотивами самоосвіти педагога мають бути: бажання поліпшити слабкі сторони володіння певним напрямом діяльності, бажання вдосконалювати свою педагогічну майстерність, не зупинятися на досягнутому.

Нижче розглянемо необхідні складові [3, с. 20]:

I. Організація самоосвіти передбачає:

1. Зв'язок самоосвіти з практичною діяльністю педагога.
2. Систематичність і послідовність самоосвіти, постійне ускладнення її змісту і форм.
3. Багатоплановий (комплексний) підхід до організації вивчення обраної теми з самоосвіти.
4. Індивідуальний характер самоосвіти як найбільш гнучкої форми набуття педагогом знань.
5. Гласність і наочність результатів самоосвіти в педагогічному колективі.
6. Створення умов для звернення педагогів до нових досягнень науки і передового педагогічного досвіду.
7. Завершеність самоосвітньої роботи на кожному її етапі (доповіді, участь у семінарі, підготовка виступу, написання реферату, підготовка доповіді, участь у засіданні педагогічної ради, науково - практичній конференції та ін.).

II. Методи самоосвіти:

1. Самостійна робота над літературою.
2. Спілкування.
3. Самотренування.
4. Самостійне виконання практичних завдань.
5. Відвідування закладів культури, лекторіїв, екскурсій тощо.
6. Досліди, експерименти.

Самоосвіта здійснюється індивідуально або колективно. Суто індивідуально її може виконувати високорозвинена особистість, діяльність якої продуктивна і творча [2, с. 14].

У процесі самоосвіти людина здійснює своєрідний «самовнесок» в особистість, залишаючи у власній свідомості образ смислів. Людинотворча сутність професійної самоосвіти викладача вказує на необхідність проблеми

розвитку креативності. На сьогодні існує багато понять креативності, але всі вони пов'язані з обдарованістю та творчими здібностями.

Креативність означає комплекс інтелектуальних і оригінальних особливостей викладача, сприяючих самостійному висуненню проблем, генеруванню великої кількості особливих ідей і не шаблонному їх рішенню.

Безперервна самоосвіта та здатність до креативного мислення створюють педагога як гармонійно розвиненого суб'єкта та впливають на формування іміджу. Сучасні педагогічні дослідження виявляють наступні фактори, що впливають на формування іміджу гарного викладача [4, с.76]:

1. Фактор співпереживання (дружелюбності) - егоцентричності (байдужості).
2. Фактор діяльності (системності) - безалаберності.
3. Фактор ведення занять, стимулюючих творчі можливості студентів - нудного, одноманітного ведення заняття.
4. Фактор доброзичливого - недоброзичливого ставлення до студентів.
5. Фактор прийняття - неприйняття демократичного типу викладання.
6. Фактор емоційної стабільності - нестабільності.
7. Фактор гарного словесного розуміння.
8. Формування успішної професійної діяльності.

Сьогодні треба розуміти, що професіоналізм сучасного викладача не повинен обмежуватися предметом і методикою його викладання. Педагог має бути в курсі передових технологій, орієнтуватися в сучасній політиці, економіці, мати знання в різних сферах суспільного життя тощо. Самоосвіта – це безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення. Педагог повинен постійно самовдосконалюватися, тому що його робота пов'язана з постійним оновленням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність. - К., Вища школа, 1997. – 348с.
2. Курилів В. Методика викладання історії. – Харків: Ранок, 2008.- С. 9-27.

3. Малихін О.В. Методичні рекомендації для формування у майбутніх учителів потреби в професійній самоосвіті. - Кривий Ріг: КДПУ, 2000. - 24 с.
4. Психолог на педраді/ Упоряд. О.Главник. – Київ: Редакції загально педагогічних газет, 2003. – 128с.
5. Самоосвіта вчителя/ [Електронний ресурс] - Режим доступу:
http://trudovichka.ucoz.ru/load/dokumentacija/portfolio_uchitelja/samoosvita/15-10-12

РОЛЬ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

Ісаєнко Ю.В., Міренська І.І.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Якість та результативність навчально-виховного процесу залежить від рівня науково-методичної кваліфікації викладача, яка включає науково-теоретичну підготовку, методику викладання дисципліни, психолого-педагогічну та загальну культуру [1]. Однією із форм методичної роботи викладачів вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації, яка сприяє формуванню і росту професійної компетентності викладача, його творчого потенціалу, розвитку особистості, здатної до професійного удосконалення, є методичні об'єднання.

На базі Коледжу Національного фармацевтичного університету вже багато років функціонує обласне методичне об'єднання викладачів хімії, а з 2012 року – викладачів хімії та біології.

Засідання методичного об'єднання відбуваються чотири рази на рік: у жовтні, грудні, березні та травні. План роботи складається на початку навчального року і на першому засіданні у жовтні надається кожному викладачеві.

Основними напрямками роботи методичного об'єднання викладачів хімії та біології є:

- розвиток педагогічної майстерності і професійної компетентності викладачів;
- надання організаційно-методичної допомоги;
- систематичне інформування про нові методичні рекомендації щодо змісту та форм навчально-виховної роботи;
- поглиблення знань з педагогіки та психології;
- сприяння експериментально-дослідницькій роботі;
- впровадження результатів наукових досліджень, передового досвіду та інноваційних технологій;
- застосування технічних засобів навчання, комп'ютерних та мультимедійних технологій;
- створення комплексно-методичного забезпечення дисциплін [1, 2].

Робота на засіданнях методичного об'єднання здійснюється у різних форматах:

- огляди навчально-методичного забезпечення дисциплін;
- презентація створених викладачами навчально-методичних посібників;
- виставки надбань навчальних закладів;
- майстер-класи;
- рецензування навчальних програм, навчально-методичних посібників тощо.
- узагальнення досвіду роботи окремих викладачів чи колективів [1, 2].

Засідання методичного об'єднання проводяться на основі партнерства, діалогу, толерантності та прагнення до порозуміння.

З метою підвищення наукового рівня підготовки викладачів методичного об'єднання на засідання запрошуються науковці з ВНЗ III-IV рівня акредитації та науково-дослідних установ м. Харкова. Так, наприклад, викладачі хімічного факультету ХНУ ім. В.Н. Каразіна виступали з лекціями на теми: "Історія хімії

в ХНУ ім. В.Н. Каразіна”, “Радіохімія та радіоекологія в сучасному світі”, “Еквівалент в хімії – чи можна без нього обійтись?”.

Представники відділу аналітичної хімії НТК “Інститут монокристалів НАН України” провели лекцію на тему: “Сучасні методи аналітичної хімії в дослідженні і виробництві речовин, матеріалів і природних об’єктів”.

Особлива увага приділяється в роботі методичного об’єднання приділяється експериментально-дослідницькій роботі студентів ВНЗ I-II рівня акредитації. На засіданнях відбуваються презентації результатів роботи гуртків з хімії та біології навчальних закладів міста.

Починаючи з 2009 року в рамках роботи методичного об’єднання у Коледжі НФаУ за підсумками гурткової роботи щорічно проводяться студентські конференції, які присвячені Дню хіміка або певним ювілейним датам в хімічній науці. Наприклад, у 2011 році конференцію було присвячено 300-річному ювілею до Дня народження видатного російського вченого М.В. Ломоносова.

Різноманітність напрямів та форм роботи методичного об’єднання забезпечують підвищення професійної компетентності викладачів. Доброзичливе спілкування, обмін досвідом, ознайомлення з особистими творчими досягненнями колег забезпечує позитивні результати у професійній діяльності як кожного викладача окремо, так і педагогічного колективу в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мараховська В.П. Роль методичних об’єднань в організації підвищення кваліфікації викладачів// Професійне удосконалення педагогічних працівників коледжів і технікумів. Науково-методична конференції. - Харків, 2009 рік.

2. Ісаєнко Ю.В. Роль обласного методичного об’єднання в системі підвищення професійної компетенції викладачів хімії // Професійне

удосконалення педагогічних працівників коледжів і технікумів. Науково-методична конференція. - Харків, 2009 рік.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ, ЯК КЛЮЧОВИЙ АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ПІДГОТОВЦІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КАДРІВ

Караковська Н.Є.

**Комунальний вищий навчальний заклад
“Мелітопольський медичний коледж” Запорізької обласної ради**

“Треба самому багато знати, щоб навчати інших”.

В.Короленко

В сучасних умовах динамічних змін життя та ринкових відносин, стрімкий розвиток фармацевтичної галузі потребує високого професіоналізму аптечних робітників, що створюється шляхом високого рівня підготовки фармацевтичних кадрів середньої ланки. Ключовим аспектом у підвищенні ефективності навчального процесу при підготовці фармацевтичних кадрів є професійна компетенція викладачів, яка визначає якість освіти студентів.

Термін «компетенція» походить від [лат.](#) *competens* – належний, здатний. Професійна компетенція включає в себе професійні знання та уміння, досвід особистості, ініціативу, комунікативні здібності, уміння логічно мислити, відбирати і використовувати інформацію при вирішенні поставлених професійних завдань. На думку М.А. Чошанова “ Формула компетентності ” виглядає наступним чином: компетентність – мобільність знання плюс гнучкість методу, плюс критичність мислення.

При визначенні професійної компетенції людини американці використовують акронім KSAO, який розшифровується як:

- К - знання (Knowledge);
- S - вміння (Skills);
- А - здатність (Abilities);
- О - інше (Other);

У своїй роботі викладач повинен пізнати всі ланки педагогічної акмеології - науки про шляхи досягнення професіоналізму і компетентності в роботі педагога, які забезпечать ефективне вирішення професійних педагогічних теоретичних та практичних завдань з навчання майбутніх фармацевтів.

Для підвищення своєї професійної компетенції викладачі проходять цикли підвищення кваліфікації, які є головним джерелом отримання педагогами нової інформації, нових знань і навичок, розвиток предметної та особистої рефлексії. При підвищенні кваліфікації використовують андрогогістичні підходи, в яких головними є наступні функції:

- компенсаторна - дає можливість поглибити професійні знання та вміння;
- адаптаційна - сприяє адаптації фармацевтичних працівників в умовах постійних змін у сучасного фармацевтичного ринку;
- розвиваюча - спрямована на розвиток здібностей у фахівців.

Викладач повинен володіти комунікативними вміннями: риторикою, вміти встановлювати контакт зі студентами; володіти організаторськими здібностями. Гностичні вміння сприяють вдосконаленню комунікативних та організаторських здібностей.

Для професійного розвитку викладачів у нашому коледжі введена система розвиваючих тренінгів та психолого-педагогічних семінарів. Крім того проводяться відкриті лекційні заняття та навчальні практики під керівництвом викладача. Широкого втілення останнім часом в коледжі набуло проведення бінарних занять.

Активне використання інформаційних технологій висуває нові вимоги до професійної компетентності сучасного викладача. Тому дієвими кроками в кращому засвоєнні студентами навчального матеріалу є створення викладачами мультимедійних курсів лекцій з відео- та аудіофайлами.

На навчальних практиках спеціальності «Фармація» викладачі коледжу використовують завдання III та IV рівня засвоєння знань, з використанням ситуаційно-професійних задач та професійних завдань, ускладнених кросвордами, кластерами, денотантними графами. Наприкінці заняття викладач проводить контроль професійних вмінь та навичок шляхом надання теоретичних питань, тестів різних рівнів складності, графічних диктантів, задач.

Високий розвиток професійної компетенції викладачів сприяє розвитку гурткової та науково-дослідницької роботи студентів, що передбачає навчання студентів методики дослідження, систематичної участі у дослідницькій діяльності, творчому підході.

Підводячи підсумок, можна сказати, що професійна компетентність викладача є важливим аспектом педагогічної діяльності з вихованням професіоналів високого класу, готових підвищити рівень конкурентоспроможності аптечних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе. Контекстный подход. М.: Высшая школа, 1991. 211 с.
2. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
3. Коржуев А. В., Попков В. А. Очерки прикладной методологии процесса вузовского обучения. М.: Изд-во МГУ, 2001. 352 с.
4. Кухарев Н. В. На пути к профессиональному совершенству. М.: РГГУ, 1990. 185 с.
5. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки і проведення навчальних занять в медичних вузах (методичний посібник): - Київ, “Хрещатик”, 2004. 80 с.
6. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Внешнее развитие и реализация / Дж.Равен. – М.: КОШТО-Центр, 2002. – 253 с.
7. Сластелин В.А. Введение в педагогическую аксиологию / В.А.Сластелин, Г.И.Чижаква. – М.:Академия, 2003. – 185 с.

8. Шелтон А. Введение в профессиональную педагогику: Учеб. пособие / А. Шелтон. – Екатеринбург: УГППУ, 1996. – 288 с.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА СТУДЕНТОМ

Малишева Я.О.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Сучасне модернізоване суспільство характеризується змінами майже в кожному аспекті життя людини: освіті, науці, релігії, робочому середовищі, поведінці. Центральне місце в забезпеченні якості освіти посідає якість викладання і, отже, компетентність самих викладачів.

Одним із важливих чинників ефективності навчально-виховного процесу є особистість викладача, його професійно-педагогічна діяльність. Від підготовки викладача, від того, як він керує навчально-виховним процесом у навчальному закладі, визначає мету й завдання процесу в конкретних умовах, програмує розвиток особистості студента, обґрунтовує систему педагогічних засобів, форм, методів, їх етапність, спрямованість на розв'язання конкретних завдань, зокрема формування творчої особистості студента, зрештою на своєму прикладі професійно компетентного викладача, формується особистість майбутнього фахівця.

Зважаючи на те, що спрямування педагогічного спілкування «викладач-студент», його організація та управління ним безпосередньо залежать від викладача, розглянемо його професійну компетентність в розрізі формування культури педагогічної взаємодії.

В. Струманський справедливо вказує, що "... рівень освіченості студентів вищий, коли вони бачать глибоку зацікавленість викладача в удосконаленні

методики навчання, якщо самі долучаються до підготовки занять, а взаємодія з ними має творчий характер, коли особистісні риси педагога сприяють розвитку їх психічних процесів, емоцій, почуттів” [1, с.126]. Усвідомлення того факту, що рівень знань, умінь, розвиток студентів певною мірою залежить від рівня кваліфікації викладачів, призводить до активного пошуку матеріалів для опрацювання, вивчення та самовдосконалення.

Сучасна студентська молодь вирізняється бажанням самоствердитись, прагненням до незалежності, загостреним почуттям власної гідності. З огляду на це компетентний викладач не має пригнічувати природні риси особистості студента, а навпаки спрямовувати в продуктивне русло. Орієнтація на цілісне формування особистості студента, його культурний, духовний, соціальний розвиток повинна стати обов’язковою в його практичній роботі. Такий підхід є особливо актуальним в контексті формування культури педагогічної взаємодії.

За основу професійної компетентності викладачів вищих навчальних закладів, що сприяють формуванню культури педагогічної взаємодії зі студентами, доцільно використовувати такі складові:

- наукова компетентність з предмету, що викладається (обізнаність з новітніми науковими дослідженнями в галузі та їх впровадженням у практичній діяльності);

- психолого-педагогічна компетентність (наявність необхідних психолого-педагогічних знань про загальні закономірності навчання, виховання та розвитку, уміння поважати особистість студента, уміння творчо самовиражатися);

- компетентність у педагогічному спілкуванні (уміння сприймати та оцінювати один одного в процесі педагогічного спілкування, уміння обмінюватися інформацією між суб’єктами педагогічного спілкування, уміння взаємодіяти в спільній діяльності, уміння взаємооцінювати соціально-педагогічні відносини при взаємодії, уміння усвідомлювати позитивне та негативне, справедливе та несправедливе в педагогічному спілкуванні, уміння виховувати особистісну гідність, культурну компетентність (залученість до

духовної культури, загальнолюдських цінностей), уміння формувати естетичну культуру в студентів);

- соціальна компетентність (уміння приймати соціально значущі рішення);

- профорієнтаційна компетентність (уміння виявляти профорієнтаційну роботу);

- методична компетентність (уміння застосовувати методи педагогічного впливу, уміння застосовувати методи за характером пізнавальної діяльності, за дидактичною метою, уміння відбирати та структурувати навчальний матеріал, уміння організувати та проводити заняття, уміння ефективно використовувати навчальний час, уміння подавати інформацію, уміння організувати контроль рівня знань студентів, уміння застосовувати способи оптимізації процесу навчання);

- компетентність у самовдосконаленні (уміння оцінювати особистісні якості, уміння оцінювати свою діяльність, особистісно-усвідомлена потреба в необхідності професійного розвитку);

- компетентність у вихованні студентів (уміння враховувати індивідуальні особливості студентів, уміння враховувати суспільний уклад, умови соціального життя, уміння враховувати впливовість на студентів найближчого оточення, уміння в роботі зі студентами враховувати різні додаткові фактори).

Прояв наведених компетентностей та вмінь у педагогічній діяльності зумовлюється рівнем розвитку здібностей викладача. На думку дослідників, до професійних здібностей викладача належать: дидактичні, експресивні, перцептивні, науково-педагогічні, авторитарні, комунікативні, організаторські, конструктивні, психомоторні, розподілу уваги тощо. Майже всі названі здібності безпосередньо забезпечують організацію педагогічної взаємодії.

Педагогу для реалізації педагогічної взаємодії дуже важливо володіти вміннями розпізнавати емоції студентів, адекватно реагувати на них та правильно обирати методи управління емоційними станами. Наприклад, на лекції при створенні проблемної ситуації досвідчений викладач за

невербальними проявами емоцій студентів може визначити, хто усвідомив проблему, а хто ні, хто знайшов розв'язання, а для кого воно непосильне. Після цього приймається рішення про ефективність використаного прийому активізації пізнавальної діяльності, успішність створення дидактичної проблемної ситуації, достатність рівня знань студентів, можливість оволодіння студентами наступною частиною навчального матеріалу, подальший вибір методів навчання.

Крім здібностей, формування культури педагогічної взаємодії в педагогічній діяльності необхідні ґрунтовні професійні знання, уміння та навички, на основі яких викладач приймає рішення діяти в той чи інший спосіб.

При оволодінні зазначеними знаннями та вміннями у педагога розвивається ряд психологічних рис, що також характеризують його компетентність.

Отже, забезпечуючи організацію й результативність навчально-виховного процесу, викладач самостійно ставить освітні цілі, обирає методи, засоби їх досягнення, виховує і розвиває інтерес до науки, до майбутньої професії, будує педагогічну взаємодію.

З позиції формування культури педагогічної взаємодії, слід постійно підвищувати педагогічну майстерність викладачів через постійно діючі семінари, що організовуються як підвищення кваліфікації без відриву від виробництва, роботу методичних, педагогічних кабінетів, проведення конференцій за даною тематикою.

Співвідношення необхідних компетентностей викладача, його педагогічних здібностей, умінь і психологічних рис у педагогічній діяльності є важливою педагогічною умовою формування культури педагогічної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Струманський В. П. Концептуально-структурний зміст виховання і виховної роботи в прогностичних проєкціях української наукової педагогіки / В. П. Струманський // Педагогіка і психологія. – 1994. – № 2(3). – С. 124-127.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Павлова Л.П.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Політичні та економічні умови сучасного життя загострюють проблеми стосунків між людьми. В таких умовах набуває особливого значення пошук конкретних прийомів та принципів з організації виховання толерантності, адже саме толерантність передбачає цивілізовані стосунки в суспільстві, усвідомлення того, що світ і соціальне середовище багатомірні, а, отже, і погляди на цей світ різні, вони не можуть і не повинні зводитися до одноманітності або бути на чийсь користь. Проблема толерантності для українського суспільства пов'язана насамперед із необхідністю подолання внутрішньої роз'єднаності, в тому числі політичної, соціальної, релігійної. Серед пріоритетних напрямів реформування навчально-виховного процесу є реалізація принципів загальнолюдської моралі, формування усвідомлення взаємозв'язку свободи, прав людини та її громадянської відповідальності, вміння міжособистісного спілкування та підготовки підростаючого покоління до життя в умовах полікультурного простору.

Термін «толерантність» походить від латинського *tolerans (tolerantis)* — терпимий і означає повагу до чужих думок і вірувань. Він також передбачає вміння приймати думки інших людей, коли вони не співпадають із твоїми. Толерантність - це важлива якість сучасної особистості, це саме те, чого так не вистачає сьогодні людям: терпіння, терпимості, розуміння, дружнього ставлення, адекватного сприйняття [1].

Бути толерантним - означає проявляти позицію довіри, поваги й уваги до людей, готовність і можливість зрозуміти проблеми інших і приймати їх такими, якими вони є. Толерантність у всі часи вважалася однією з людських чеснот, а їх, як відомо, потрібно виховувати з раннього дитинства. Будучи демократичною цінністю й маючи соціальне коріння, толерантність формується поступово, день за днем [3]. Це складний, тривалий процес, в якому педагог відіграє ключову роль.

Діяльність викладача в формуванні толерантних взаємовідносин полягає в готовності та вмінні вступати в діалог, разом з іншими шукати істину та повідомлювати про результати своїх пошуків у формі, що була б зрозумілою кожному, хто потребує цієї істини.

Толерантний педагог не прагне повної визначеності й абсолютного порядку в усьому. Ця людина здатна відчувати себе на місці іншого. Це допомагає їй правильно, адекватно оцінювати студентів, реально уявляти наявні обставини. Толерантний викладач вважає, що важливіші внутрішня дисципліна і порядок, ніж зовнішня ієрархія.

Очевидно, що характеристика толерантних стосунків між викладачем і студентом базується на таких складових: створення педагогом необхідних умов для самонавчання студентів; формування у студентів позитивного ставлення до навчання з орієнтацією на його полікультурну мотивацію; спрямування студентів на адекватне сприйняття оцінки. Кожна з них сприяє підвищенню ефективності навчально-виховного процесу, проведенню занять в атмосфері поваги, теплоти, людяності, комфортності і сприйняттю студента як суб'єкта навчання зі стійкими морально-духовними принципами.

Для того щоб реалізувати педагогіку толерантності, викладачі, в першу чергу, повинні створити зразки взаємовідношень між собою, а саме: працювати в атмосфері взаєморозуміння, взаємоповаги, співучасті й співпереживання. Толерантний педагог усвідомлює, що його сприймають як зразок для наслідування. Він використовує навички для розвитку діалогу і мирного розв'язання конфліктів, навчає мислити критично, вміє цінити позиції інших,

при цьому чітко формулює власну точку зору, не підтримує агресивну поведінку, сприяє залученню студентів і батьків до прийняття рішень спільної діяльності [2].

Працюючи з студентами, викладач зобов'язаний створити толерантний простір, тобто сприятливі умови для спілкування та виховання. А саме:

- уміти керувати своїми емоціями;
- уважно, зацікавлено, доброзичливо прислуховуватись до думок студентів;
- поважати права, бажання, потреби студентів;
- заохочувати власну думку;
- створювати умови для співпраці та діалогу в колективі;
- тактовно підтримувати бесіду;
- планувати свою діяльність так, щоб кожен студент відчував себе визнаним, необхідним.

Педагогіка толерантності повинна протистояти усьому тому, що веде до страху та відторгнення. Вона повинна допомогти студенту розвинути здібності до самостійного міркування, умовиводу, критичному мисленню, навчити поважати та розуміти інші світогляди та характери [4].

В педагогіці толерантності нема місця авторитарності, примушенню, нав'язуванню свого погляду та думки, маніпулюванню студентами. В нашому розумінні, викладач повинен сприяти та допомагати студентові усвідомлюючи навчатися самому. Він стає як би посередником в навчальному процесі. Це і є процесом взаємодії, де робота викладача створює таку атмосферу, в якій ефективно може розвиватися особистість та одночасно вивчається предмет.

Потрібно якомога більше говорити про культуру миру, прагнути замінити в мисленні молодшої людини культ сили й домінування на взаємоповагу і співчуття. Повсякденність постійно вимагає доброзичливості й толерантності від кожної людини, а найбільше – від педагога. Становище викладача ускладнюється тим, що він повинен:

- усвідомити існування вікових відмінностей між собою й тими, кого він навчає;

- дивитись на речі з урахуванням віку й існуючого стилю життя підлітків, виключити зі свого словникового запасу вислови на зразок: «А ми в твоєму віці були...», «Ти ще занадто малий...» і т. д.;

- припускати існування й дозволяти співіснування двох істин/реальностей - своєї й дитячої;

- зосереджуватись на позитивних відмінностях, підкреслюючи їх;

- передбачати, що згодом позиція й погляди студента зміняться відповідно до вікових особливостей;

- давати студенту впевненість у його позитивних перспективах [4].

Отже, толерантність є невід'ємним правилом поведінки, якого, безумовно, потрібно дотримуватись, оскільки воно визначає моральний рівень розвитку не лише особистості, але і суспільства, в цілому. Самовдосконалюватись у толерантному ставленні до студентів і колег - необхідність для педагога, адже толерантність є найважливішою та найціннішою складовою професійної компетентності викладача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондырева С.К. Толерантность. Учебно-методическое пособие/ - М.: 2003 – 240 с.
2. Толерантное сознание и формирование толерантных отношений: Сборник научно-методических статей. – 2-е изд. – Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. – 368 с.
3. Грива О.А. Соціально-педагогічні основи формування толерантності у дітей і молоді в умовах полікультурного середовища: Монографія. – К.: Вид-во «Парапан», 2005. – 228 с.
4. Тодорцева Ю.В. Педагогіка толерантності: Методичні рекомендації. - Одеса: ПНЦАПНУ, 2004. - 90 с.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ПРАВОЗНАВСТВА ТА ЙОГО РОЛЬ І МІСЦЕ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

Проневич Т.М.

Коледж Національного фармацевтичного університету

В умовах сучасного етапу державно-правового розвитку в Україні, який характеризується докорінною реорганізацією системи органів влади, що зумовлено задекларованими прагненнями до розбудови правової держави і ствердження інститутів громадянського суспільства, зростає роль суспільних дисциплін у навчальних закладах усіх рівнів акредитації.

Одним із найактуальніших завдань сучасної освіти і виховання в Україні є створення умов для формування людини-громадянина, для якої демократичне громадянське суспільство є осередком для розкриття її творчих можливостей, задоволення особистих та суспільних інтересів. Тому не можна недооцінювати роль викладача правознавства у сучасному навчальному закладі, бо через систему правового виховання здійснюється підготовка молоді до активної участі в житті демократичного суспільства і формування її громадянської компетентності.

Викладач правознавства формує у студентів правові знання, навички та уміння, виховує у них правову культуру. Він ознайомлює їх з правами та обов'язками, які висуває держава перед своїми громадянами, формує правомірну поведінку. Викладач правознавства також формує необхідні знання і навички для активної, свідомої участі в процесі життєдіяльності соціуму, для спілкування з різноманітними інституціями суспільства та держави; основи системи правових поглядів і переконань, знайомить з основами конституційного ладу України, дає початкові знання з цивільного, сімейного, трудового, кримінального та інших галузей права, навчає відповідно до норм права діяти в типових життєвих ситуаціях, виконуючи соціальну роль громадянина, глави чи члена сім'ї, фармацевта, підприємця, студента, власника майна тощо; виховує переконання в необхідності суворого дотримання законів, непримиренності до протиправної поведінки, виробляє уміння аналізувати суспільно-політичні події в Україні та світі, спираючись на знання з теорії та

історії держави і права, користуватися вітчизняними нормативними та міжнародно-правовими актами, різноманітними джерелами права, юридичною літературою. Його діяльність є важливою для формування особистості майбутніх фахівців.[5] Саме тому у даній статті будуть розкриті окремі аспекти навчальної та виховної діяльності викладача дисципліни «Основи правознавства».

На нашу думку, дисципліна "Основи правознавства" виконує важливу виховну функцію і впливає на розвиток правової культури молодшої людини. Для того, аби зміст кожного заняття завжди запам'ятовувався, викладачу необхідно постійно працювати над якістю викладання, що посилює інтерес до навчання. Студенти будуть навчатися із задоволенням, якщо процес навчання буде зрозумілим, доступним, цікаво представленим. Пропонуємо будувати процес викладання правознавства таким чином, щоб у ньому було якомога більше проблемних ситуацій з незвичайними й оригінальними прикладами, питаннями, завданнями. Процес навчання для студентів стане привабливішим, якщо в ході спілкування викладач частіше буде звертатися з дискусійними гіпотезами, представляти різноманітні точки зору на проблеми.

Кожна лекція або семінар з "Основав правознавства" є передачею інформації (знань), а разом з цим – виконує виховну функцію. Саме тому кожне заняття може формувати у студентів дисципліну, творчість, ініціативу, самостійність. Для того, щоб предмет постійно пробуджував інтерес, бажання його вивчати, необхідно урізноманітнювати форми подачі нової інформації на заняттях.[2] Форми проведення занять варто постійно удосконалювати, використовувати такі приклади, які можна знайти у повсякденному житті, аналізуючи різні форми взаємовідносин людей. Зазначимо, що в організації ділового спілкування потрібна оптимальна межа. Адже важливо, щоб ділове спілкування, гра і межа між ними були очевидними і не переросли в просту гру, яка не несе жодного навчального навантаження. З метою стимулювання інтересу студентів до предмета пропонуємо застосовувати різноманітні ділові

ігри, фільми, інноваційні та інтерактивні методи навчання і все те, що приваблює увагу молоді. [3]

Активні методи навчання поділяються фахівцями на дві групи — імітаційні та не імітаційні. В свою чергу, до імітаційних методів навчання відносять ігрові та неігрові. Ігрові методи навчання – це ділові ігри, рольові ігри тощо. Неігрові методи навчання – це ситуаційні методи навчання, метод «круглого столу», «мозковий штурм» («мозкова атака», банк ідей) тощо. До не імітаційних методів навчання відносять: активні види лекційних занять (проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція удвох, лекція з попередньо запланованими помилками, лекція – прес-конференція, оглядово-установча лекція, лекція-диспут), активні види семінарських занять (семінар-конференція, виїзний семінар), активні види практичних занять, інтелектуальний практикум, студентська наукова конференція, використання автоматизованих і комп'ютерних класів, тести, завдання, курсові роботи, професійна консультація, навчально-тематична дискусія; сократівська бесіда, інтелектуальна розминка, програмоване навчання.[6] Надзвичайно високу ефективність навчального процесу з правознавства забезпечать застосування таких методів, форм і прийомів навчальної роботи, як кейс-метод, аналіз помилок, колізій, казусів, аудіовізуальний метод навчання, брейнстормінг («мозковий штурм»), діалог Сократа (Сократів діалог), «дерево рішень»; дискусія із запрошенням фахівців, ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі фахівця із захисту інформації, експерта, співробітника підприємства, клієнта, порушника), «займи позицію»; коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників, майстер-класи, метод аналізу і діагностики ситуації; метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод проєктів; моделювання; навчальний «полігон», проблемний (проблемно-пошуковий) метод, публічний виступ, робота в малих групах, тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) тощо.[1] Застосовуючи активні методи навчання на заняттях з правознавства, викладач зможе ефективно викладати предмет, тобто спонукати, пробуджувати інтерес до правових знань. Практично усі види

активних методів навчання частково або повністю застосовуються у проведенні занять з дисципліни "Основи правознавства" у Коледжі НФаУ: наприклад, ділова гра " Умови працевлаштування " на семінарі "Трудове право України", семінар-конференція "Правовий статус особистості", виїзні семінари у музеї МВС, робота в малих групах під час вивчення теми "Конституційне право України", публічні виступи та інші методи.

Ще одна функція, яка відведена викладачеві правознавства у структурі педагогічного колективу – виховна. Викладачі суспільних дисциплін Коледжу НФаУ велику увагу приділяють позааудиторній виховній роботі. Проводяться тижні з національно-патріотичного та правового виховання молоді "Молодь і право". Під час тижнів відбуваються лекції-зустрічі з юристами, правознавцями, представниками правоохоронних органів, представниками правозахисних організацій, проведення круглих столів з проблем права, відвідування музею МВС у Харкові, випуск тематичних стінгазет, підготовка творчих наукових робіт з окремих галузей права та інше.

Часто у студентів виникають питання особистого характеру з тих чи інших особистих проблем, життєвих ситуацій, які знаходяться у рамках предмету правознавства. Важливим є вміння викладача направити на вірне вирішення цих питань згідно з нормами діючого законодавства, порекомендувати правову літературу.[4]

Сучасний викладач правознавства має постійно вдосконалювати свою професійну майстерність, бути в курсі новинок в юридичній, педагогічній науці, психології, методиці викладання. Для цього викладачі суспільних дисциплін коледжу НФаУ регулярно проходять стажування на профільних кафедрах НФаУ та курсах підвищення кваліфікації, беруть участь у засіданнях методичних об'єднань, проводять заняття у "Школі викладача-початківця Коледжу НФаУ", щорічних педагогічних читаннях та інше.

З огляду на викладене, необхідно зазначити, що відповідальна й творча праця викладача правознавства з навчання та виховання студентів – це, перш за все, гуманні та демократичні взаємини зі своїми учнями, їхніми батьками,

колегами, які мають будуватися на непорушних принципах культури педагогічного спілкування, неухильного дотримання професійної етики спілкування, координування своїх дій зі своїми колегами з питань, що входять у коло професійної компетенції.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Селевко Г.К. Современные образовательные технологии / Г.К. Селевко. – М., 2007.
- 2.Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2003. – 316 с.
- 3.Власова О. І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
- 4.Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості: Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 196 с.
- 5.Волкова Н. П. Педагогіка: Навчальний посібник.– К.: Академія, 2003.–576с.
- 6.Кузьмінський А. І., Омеляненко В. А. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-прес,2003. – 418 с.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Сунгурова О.Ю.

Коледж Національного фармацевтичного університету

У сучасному суспільстві значно підвищилися вимоги до діяльності та особистості викладача вищої школи, зумовлені насамперед підвищеними вимогами до майбутнього фахівця, якого він готує. Як відомо, одним із найголовніших завдань сучасної освіти є формування творчої особистості.

Однак для його реалізації необхідне креативне самовираження самого викладача, оскільки викладач стає мотиватором у навчанні студентів та особистим прикладом спонукає їх до творчої діяльності.

Професійна компетентність викладача є багатоскладовою системою, що об'єднує такі елементи:

- підсистема професійних знань як логічна системна інформація основного матеріалу, що стосується професійної діяльності, зафіксована у свідомості;
- підсистема професійних умінь як психічних утворень, що полягають у засвоєнні людиною способів та методів професійної діяльності;
- підсистема професійних навичок — система дій, сформована в процесі накопичення досвіду та доведена до автоматизму;
- підсистема професійних позицій як сукупності сформованих установок, орієнтацій, оцінок внутрішнього й навколишнього досвіду, реальності й перспектив, а також домагань, які визначають характер професійної діяльності й поведінки фахівця;
- підсистема індивідуально-психологічних особливостей фахівця - поєднання різних структурно-функціональних компонентів психіки, які визначають індивідуальність, стиль професійної діяльності, поведінку, і виявляються у професійних якостях особистості;
- підсистема професійного розвитку, яка обумовлює потребу фахівця в постійному самовдосконаленні [1, с. 334-335].

Такі елементи, як знання, уміння та навички виступають як діяльнісно-рольові характеристики професійної компетентності викладача. Усі інші елементи можна вважати особистісними характеристиками, що вказують на ставлення фахівця до професійної діяльності та на його індивідуальний стиль. Ефективність виконання професійних завдань та обов'язків, що є критерієм відповідності професійній діяльності, залежить від поєднання діяльнісно-рольових та особистісних характеристик викладача.

Оснoву компетентності викладача вищого навчального закладу, на думку сучасних науковців, становлять професійні знання, вміння й навички.

Специфіка професійної діяльності викладача вищої школи полягає в тому, що він співпрацює зі студентами, які мають широкий спектр не тільки професійних, але і загальних інтересів, що вимагає від викладача володіння системою загальнокультурних, психолого-педагогічних знань, необхідних для організації ефективного навчального процесу, а й спеціальних знань, необхідних для підготовки спеціалістів.

Особливістю професійних педагогічних знань педагога вищої школи є їх багаторівневість. Знання повинні охоплювати декілька рівнів: методологічний (знання закономірностей розвитку загальнофілософського ряду, обумовленість цілей виховання і навчання тощо), теоретичний (закони, принципи й правила педагогіки та психології, основні форми діяльності), методичний (рівень конструювання навчально-виховного процесу), технологічний (рівень вирішення практичних завдань навчання і виховання в конкретних умовах).

Організаційну діяльність педагога вищої школи забезпечують такі вміння: мобілізаційні (формування інтересу, мотивації до навчального процесу; стимулювання до саморозвитку і творчої діяльності; інформаційні (вміння знаходити потрібну інформацію, систематизувати знання й адаптувати їх до навчального процесу, а також організовувати чітку й ефективну передачу знань; розвивальні (організація процесу взаємодії з метою створення умов для всебічного розвитку особистості; орієнтаційні (спрямовані на формування ціннісних установок особистості, її світогляду, формування стійкого інтересу до майбутньої професійної діяльності, відповідно до індивідуально-психологічних особливостей особистості [1, с 42].

Теоретична підготовка викладача виявляється в здатності педагогічно мислити, що передбачає наявність у викладача певних професійних умінь: аналітичних, завдяки яким проявляється узагальнене вміння педагогічно мислити: діагностувати педагогічні явища, аналізувати їхні складові; знаходити способи оптимального вирішення проблем, що стосуються навчального

процесу; прогностичні, які проявляються в прогнозуванні навчального процесу, розвитку особистості; проєктивні, що полягають у конкретизації педагогічного прогнозування в планах навчання і виховання, обґрунтування способів та етапів їх реалізації; рефлексивні, що проявляються в уміннях педагога аналізувати свою професійну діяльність: правильність постановки мети й завдань; адекватність змісту навчального процесу поставленим завданням; відповідність форм, методів, засобів індивідуальним та віковим особливостям студентів тощо [3].

Проаналізувавши структурні компоненти професійної компетентності викладача у ВНЗ, можемо зазначити, що професійна компетентність відіграє одну з головних ролей у формуванні творчої особистості студентів. Адже результат залежить саме від професійних знань викладача та від обраних ним методів і форм роботи, які сприятимуть формуванню творчості майбутніх фахівців.

Отже, ми виявили, що у процесі формування творчої особистості викладача необхідні професійні знання, уміння та навички, що входять в структурні компоненти його професійної компетентності. Обрані викладачем інтерактивні методи навчання, методики критичного мислення сприятимуть розвитку таких якостей майбутніх фахівців, як самостійність, ініціативність, креативність, вихованню почуття колективізму, а саме ці якості є ключовими у творчої особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Психология и педагогика. Учебное пособие/Под редакцией А.А. Бодалева, В.И. Жукова, Л.Г. Лаптева, В.А. Сластенина. - М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. - 585 с.
2. Кузьмина Н.В. Педагогическое мастерство учителя как фактор развития способностей учащихся // Вопросы психологии. - 1984. - №1. -С. 23-28.
3. Педагогика и психология высшей школы. Серия "Учебники, учебные пособия". -Ростов-на-Дону: "Феникс", 1998. - 544 с.

Секція 3. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

РОЛЬОВА ГРА ЯК ІНТЕРАКТИВНА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ ЗА МОДУЛЕМ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАКОЛОГІЯ»

Аксакова В.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету: створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Суть інтерактивного навчання полягає у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації.

«Фармакологія» відноситься до циклу професійно-практичних дисциплін підготовки молодшого спеціаліста - фармацевта.

Вона формує професійні компетенції молодшого спеціаліста щодо класифікації, номенклатури, фармакодинаміки, показань до застосування, побічних дій лікарських засобів, які необхідні для того, щоб орієнтуватися у лікарських засобах для лікування та профілактики захворювань.

Інтерактивну модель навчання у вигляді рольової гри доцільно застосовувати як для проведення практичних занять з фармакології, так і для проведення заліків з модуля.

Використання ігрової моделі навчання на заняттях з фармакології передбачає реалізацію крім основної дидактичної мети ще й комплекс цілей: забезпечення контролю навчальних досягнень студентів, надання можливостей для самовизначення, допомога у розвитку творчих здібностей, надання навичок співробітництва в колективі, надання можливості висловлювати свої думки.

При проведенні залікових занять з модуля по фармакології рольова гра дає можливість:

- створити комфортні умови для студентів під час контролю;
- змінити вид діяльності студентів, що стимулює якісніше засвоєння матеріалу;
- перевірити достатньо великий обсяг матеріалу впродовж обмеженого часу;
- підвищити рівень професійної компетенції студентів.

Під час підготовки контрольного заняття у вигляді рольової гри необхідно враховувати, що основна його мета - контроль знань, і тому воно повинно виконувати певні функції:

- освітню (сприяти поглибленню, розширенню, уточненню, систематизації навчального матеріалу);
- діагностично-корегуючу (виявляти знання, уміння і навички, недоліки, ускладнення, забезпечити зворотний зв'язок студент-викладач);
- контролюючу (визначити рівень знань, умінь і навичок з модуля, підготовленості до професійної діяльності, оцінювання студентів);
- виховну (спрямувати на покращення особистої дисципліни, відповідальності);
- розвиваючу (сприяти розвитку пам'яті, уваги, мислення, інтересів тощо);
- стимулюючо-мотиваційну (стимулювати особистість до підвищення рівня досягнень, розвивати особисту відповідальність, формувати мотиви навчання);

- управлінську (згуртувати команду, розподіляти обов'язки членів команди);
- прогностично-методичну (отримувати дані для пошуку подальших шляхів підвищення результативності професійного навчання).

У структуру гри **як процесу** входять:

- а) ролі, узяті на себе гравцями;
- б) ігрові дії як засіб реалізації цих ролей;
- в) ігрове використання предметів, тобто заміщення реальних речей ігровими, умовними;
- г) реальні відносини між гравцями;
- д) сюжет (зміст) - дійсність, умовно відтворена в грі.

Враховуючи, що рольова гра з фармакології проводиться на заліковому занятті, ролі розподіляються між студентами та викладачем. В залежності від завдань викладач отримує роль завідувача аптеки або пацієнта. Студенти отримують ролі фармацевтів.

В процесі рольової гри з фармакології ігрові дії представляють реальні ситуації, які чекають майбутнього фармацевта в аптеці: розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами, заміна лікарського препарату на аналогічний, рекомендації по призначенню лікарських препаратів, способу вживання, про можливу побічну дію лікарського засобу.

Під час рольової гри лікарські засоби замінюються картками, на яких вказані назви препаратів. Використовуються також картки з назвами захворювань, фармакологічними ефектами лікарських засобів, побічними діями препаратів.

Незважаючи на те, що під час виконання завдань використовуються картки, створюється атмосфера реальних ситуацій, які чекають майбутнього фармацевта:

- а) вкажи правильно фармакологічну групу лікарського засобу;
- б) підбери торгову назву до лікарського засобу;
- в) правильно підбери засіб до вказаного захворювання;

г) попередь про можливу побічну дію.

Дійсність, яка умовно відтворена в рольовій грі з фармакології, ставить студентів у ситуацію, що включає ті ж обмеження, мотивацію, які існують у реальному світі.

Рольова гра як інтерактивна форма проведення залікового заняття за модулем дисципліни «Фармакологія» ефективно сприяє формуванню навичок і умінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу викладачу стати справжнім лідером колективу.

Під час інтерактивного заняття студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, ухвалювати продумані рішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар С.П. Методи навчання // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Карамушка Л.М. Рольова гра // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 231 с.
4. Чупрасова В.И. Деловая игра как средство формирования психологического климата в студенческой группе [Текст] : Дис. канд. пед. наук : 13.00.01 -Л., 1991. - 224 с.
5. [Http://www.mstu.edu.ru/publish/conf/11ntk/section3/section3_3.html](http://www.mstu.edu.ru/publish/conf/11ntk/section3/section3_3.html).
6. [Http://www.rusnauka.com/Artikle/filology/1-3/11html](http://www.rusnauka.com/Artikle/filology/1-3/11html)

**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ВІДСТАЮЧИМИ
СТУДЕНТАМИ НА ЦИКЛІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ
ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
I-II РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

Андрійчук Л.В., Моцяка Ю.М.

Вінницький медичний коледж ім. акад. Д.К. Заболотного

В сучасних реаліях України все більше ваги набуває середня освіта. Оскільки ринок праці потребує спеціалістів технічних спеціальностей, особливо працівників середньої ланки. Тому виникає необхідність готувати майбутніх працівників (спеціалістів), які достойно зможуть конкурувати на ринку праці. А для цього необхідно надати їм якісну підготовку із спеціальних дисциплін. Державними програмами підготовки фахівців фармацевтичного профілю передбачено вивчення предмета «Хімія». Він вивчається на перших курсах, є базовим для багатьох спеціальностей, які в подальшому будуть вивчати інші хімічні дисципліни. Тому прогалини в знаннях із базового предмета «Хімія» в подальшому негативно відобразяться на якості підготовки спеціальних дисциплінах на старших курсах. Разом з тим, у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації в одних групах навчаються студенти в яких знання з окремих дисциплін кардинально відрізняються. Отже, внаслідок цього виникає проблема з відстаючими студентами, яку слід вирішувати, виходячи з реалій навчального процесу, і її необхідно вирішувати якнайшвидше, аби не збільшувати відставання в подальшому навчанні.

Метою даної роботи є відтворення досвіду роботи з відстаючими студентами на циклі спеціальних лабораторних дисциплін у Вінницькому медичному коледжі ім. акад. Д.К. Заболотного за допомогою методики проведення занять у малих неформальних групах.

Новий студентський колектив, новий характер навчання, зростаюча самостійність та активність мають вирішальний вплив на формування та розвиток особистості порівняно зі шкільним віком, змінюються і мотиви

діяльності студентства. Навчання набуває професійної спрямованості, конкретного змісту, тому що здобуття знань, умінь, розвиток здібностей стає важливою умовою професійної кваліфікації майбутнього фахівця. Пізнавальні інтереси стають вибірковими, набувають професійної спрямованості. [3, с. 347-348]

Нами вбачається можливість заповнення прогалін у навчанні відстаючих студентів за допомогою методики проведення занять у малих неформальних групах. В основу методу покладений принцип активності й самостійності. Він впливає з важливої закономірності пізнавальної діяльності людини: знання - це результат самостійної розумової праці особистості. Лише розумова праця є запорукою інтелектуального розвитку людини, міцності набутих знань, формування дієвих мотивів навчання. Уже за своєю природою людина з раннього дитинства прагне до самостійної діяльності, у тому числі пізнавальної. Тому педагогові слід враховувати цю закономірність і на всіх етапах навчального процесу залучати студентів до активної навчальної праці. Спроби викладача все пояснити в деталях, надто спростити навчальну працю студентів ведуть до формування споживацької психології особистості, ослаблюють її, роблять нездатною до самостійної продуктивної професійної діяльності. Водночас погіршуються умови для оптимального інтелектуального розвитку людини [1, с. 220-221]. Малі неформальні групи – це об'єднання студентів у межах однієї академічної групи (коли проводяться теоретичні заняття), або в межах бригади (коли проводяться практичні заняття). Вони мають структуру, що складається з «лідера» і «підлеглих», які працюють разом, як під час аудиторних занять, так і при самостійній роботі студентів. Такий розподіл студентів дає можливість викладачу найоптимальніше використовувати відведений йому час для заняття. Адже подібний розподіл часто використовується при вирішуванні різнорівневих завдань з хімії. Це дає можливість навантажити студентів, які володіють достатнім рівнем знань, завданнями, що будуть стимулювати їх логічне мислення, а у відстаючих

студентів з'являється можливість ефективно працювати над завданнями легших рівнів, вивчаючи алгоритми їх виконання [2, с. 196-198].

Оскільки першокурсники мають різний рівень початкових знань – виникають особливості навчального процесу, внаслідок чого ми використовуємо роботу щодо створення малих неформальних груп. Викладач формує дані групи, виходячи із принципів довіри студентів один до одного. Тобто призначати «лідера» та його «підлеглих» необхідно із тих студентів які в групі проявляють товариські стосунки між собою. Тут бажано залучити штатного психолога для визначення формального і неформального лідера групи та оптимального розподілу однієї групи на декілька малих неформальних груп, які будуть складатися із 3-5 студентів. Оцінювання діяльності групи проводиться за стандартними критеріями оцінювання, враховуючи досягнення роботи «лідера» та його підлеглих, які можуть бути як позитивними, так і негативними. «Лідер» групи призначається викладачем із тих студентів, які мають достатній рівень знань із дисципліни «Хімія», та проявили себе як такі, що здатні допомогти своїм підлеглим при самостійній роботі в позааудиторний час. «Лідери» утворених груп, допомагаючи своїм підлеглим, мають можливість глибше опанувати дисципліну. Адже для того щоб пояснити питання, що виникло у його підлеглому, «лідеру» групи необхідно самостійно опанувати тему більш детально. Це в свою чергу стимулює пізнавальний інтерес студента, бо він має можливість пересвідчитися в практичному застосуванні своїх знань не тільки під час аудиторної роботи і отримати від цього моральне задоволення, яке і підкріплює пізнавальну діяльність. «Підлегли», які формуються із числа студентів, що мають нижчий рівень знань, ніж у «лідера», а також відстаючі студенти, які входять до цієї групи. Крім того «підлегли» отримують можливість працювати в групі людей, до якої вони звикли, адже вона сформувалася на базі академічної групи, виконувати завдання, отримуючи допомогу від свого «лідера» та інших членів малої неакадемічної групи, які в той же час є ровесниками і товаришами. Це психологічно полегшує сприйняття того факту, що ти чогось не знаєш із

предмета. Цю особливість можна пояснити тим, що все ж таки різниця в знаннях між студентами менша, ніж різниця знань викладач-студент, а отже комплекс меншовартості студента не так сильно виражається. Для прикладу можна привести ситуацію: на занятті вирішується проблемне питання і студенти охочіше подають варіанти відповіді в своєму колі, не боячись дати неправильну відповідь викладачеві. Дуже часто студенти, які не впевнені в правильності своїх варіантів відповіді, охочіше озвучують інші варіанти між своїми товаришами, що дає можливість розвивати логічні зв'язки ніж в присутності викладача. Робота в складі малої неформальної групи створює інтелектуальну конкуренцію в дисципліні і боротьбу за «лідерство», чим стимулює пізнавальну діяльність «підлеглих», і розвиває логічне і творче мислення. Адже студенти, які самостійно здобули знання з предмета, набувають більшої ваги серед членів своєї групи.

Отже, запропонована методика дає можливість розв'язати декілька проблем:

- створення малих неформальних груп дає можливість ефективно розв'язувати поставлені питання під час аудиторної роботи і при самостійній підготовці студентів;
- студенти, які є «лідерами», отримують можливість розвивати пізнавальний інтерес, допомагаючи своїм підлеглим;
- студенти, які мають прогалини в знаннях, мають можливість ефективно їх заповнювати, звертаючись для пояснення незрозумілих питань як до викладача, так і до свого «лідера»

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський. - К.: Знання, 2005. - 486 с.
2. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення: Навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни / Лозниця В. С. - К.: ЕксОб, 2003. – 223 с.

3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / В. Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ФАРМАКОЛОГІЇ У КОЛЕДЖІ НФаУ

Бондаренко В.І.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Специфіка підготовки майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у ВНЗ в сучасних умовах потребує часткової відмови від існуючої системи підготовки і перехід до нової моделі неперервної професійної підготовки майбутніх фармацевтів. Одним з основних чинників, що впливають на зміст і технологію підготовки фахівців, є інтеграція вищої фармацевтичної освіти у світову систему при збереженні й розвитку досягнень та традицій української вищої школи.

Найбільш поширеними педагогічними технологіями є: особистісно орієнтована, модульна, інформаційно-комунікаційна, комп'ютерна, проблемного навчання, кейс-технологія та ін.

В основі особистісно орієнтованої технології навчання – особистість того, хто навчається, створення комфортних, безконфліктних умов для її навчання.

Метою технології особистісно орієнтованого навчання є гармонійне формування та всебічний розвиток особистості студента, повне розкриття його творчих сил, набуття власного “Я”, неповторної індивідуальності. Він має стати суб'єктом життєдіяльності, професійної діяльності, а не опанувати тільки певну сукупність загальнонаукових і професійних знань, навичок і вмінь. Нинішні педагогічні інновації пов'язані із застосуванням інтерактивних методів навчання. Як свідчать наукові дослідження, інтерактивними прийнято називати

засоби, що забезпечують безперервну діалогову взаємодію суб'єктів освітнього процесу.

«Інтерактивний» (від англ. «inter» - взаємний і «act» - діяти) - здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання — специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету — створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність. [1]

При впровадженні сучасних технологій у підготовку майбутніх фармацевтів нами було приділено увагу проведенню лекцій. Лекція має професійно орієнтований характер, виробляє синтетичний спосіб освоєння системи знань з філософсько-гносеологічними можливостями самотійного пізнання професійних явищ.

Сьогодні лекція – це не тільки засіб повідомлення наукової інформації, а й процес посилення мотивації навчання, активізації розумової діяльності, спонукання до постійного оновлення і вдосконалення набутого досвіду. [2]

При викладанні фармакології добре зарекомендували себе лекції-візуалізації.

Лекція-візуалізація (від лат. visualis – зоровий) виникла як результат пошуку нових можливостей реалізації принципу наочності. Викладач на такій лекції використовує демонстраційні матеріали, форми наочності, які не лише доповнюють словесну інформацію, а й самі виступають носіями змістової інформації.

Фармакологія - складна наука з точки зору сприйняття та розуміння інформації. Завдяки використанню можливостей мультимедійних технологій здійснюється не лише досягнення високої наочності лекції, а й створюється принципово нове і своєрідне науково-дослідницьке середовище, яке сприяє розвитку творчих індивідуальних і колективних здібностей студентів, формуються навички ефективного спілкування, спрямованого на досягнення позитивного результату. Так, наприклад, вивчаючи механізми дії препаратів

таких груп, що діють на периферичну нервову систему», «НПЗП», «Діуретики» та ін., важко словесно пояснити весь процес перетворення.

У візуальній лекції важливі: логіка, ритм подачі матеріалу, його дозування, майстерність і стиль спілкування викладача з аудиторією.

Також впроваджені лекції - бесіди з «Фармакологія».

Така лекція передбачає контакт лектора з аудиторією і звертає увагу студентів на найбільш важливі питання теми, визначає зміст, методику та темп викладу навчального матеріалу, враховуючи рівень підготовленості студентів.

Під час такої лекції лектор ставить запитання студентам, щоб почути їх висловлювання, викладення їх позицій. Так утворюється підґрунтя для обміну думками, для бесіди.

Безумовно, не кожену лекцію можна побудувати у формі бесіди. Це можна зробити тільки на основі уже набутих студентом знань з інших предметів, які тісно пов'язані з фармакологією. Наприклад, при вивченні теми «Антибіотики» ми можемо залучати уже набуті знання з мікробіології. Ставлячи запитання про мікроорганізми (до яких груп вони належать, збудниками яких хвороб є) студенти самі дають відповіді на запитання: «показання до застосування препаратів».

Особливістю лекції-бесіди є те, що лектор виступає і в ролі інформатора, і в ролі співбесідника, що вміло направляє хід діалогу зустрічними питаннями. В умовах, коли аудиторія малочисельна, така лекція є досить ефективною. Коли аудиторія багаточисельна, не завжди можна вислухати думку кожного в процесі бесіди та обговорення.

Позитивним в дискусії є те, що студенти погодяться з точкою зору викладача з великим задоволенням швидше в ході дискусії, ніж під час бесіди, коли викладач лише вказує на необхідність прийняти його позицію з обговорюваного питання. Це дозволяє викладачеві бачити, наскільки ефективно студенти використовують отримані знання в ході дискусії.

Роль лекції у вищій школі достатньо висока, адже саме на лекції починається перше знайомство студента з навчальною дисципліною,

формується мотивація до її вивчення та отримання додаткових наукових знань та інше.

Під час інтерактивних лекцій студенти демократичні, спілкуються між собою, критично думають, приймають власні продумані рішення. Відеоінформація або анімація у поєднанні з коментарями викладача значно активізує увагу студентів до змісту навчального матеріалу та підвищує інтерес до нової теми. При цьому суттєво змінюється роль викладача у навчальному процесі. Викладач ефективніше використовує навчальний час лекції, зосередивши увагу на обговоренні найбільш складних фрагментів.

Проаналізувавши низку наукової та методичної літератури, свій власний досвід викладання дисциплін лінгвістичного циклу, досвід колег, ми дійшли висновків, що впровадження інтерактивних методів навчання сприяє активізації засвоєння навчального матеріалу, позитивно впливає на різні сфери розвитку майбутніх фахівців, забезпечує високий рівень комунікативної діяльності в процесі виконання лінгвістичних завдань, формує колективні навички співпраці, дає можливість поєднати теоретичні знання з практичною діяльністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Активні та інтерактивні методи навчання / Укладач Кравчина О.С. – К. : ЦППО АПН України, 2003. – 32 с.
2. Кайдалова Л.Г. Інтерактивна лекція у підготовці майбутніх фахівців вищому навчальному закладі / Л.Г. Кайдалова // Матер. наук-прак. конф. «Сучасна вища і середня освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика» (22 листопада. м. Харків). – С .49-50.

ДІЛОВА ГРА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Вершкова І.В., Крикля В.В., Мартинова О.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Враховуючи сучасні вимоги, щодо організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, основне завдання викладача полягає у формуванні студентів нового типу – ініціативних, мислячих, конкурентоздатних - яке можливе лише за умови наближення навчання у вищому навчальному закладі до реальної професійної діяльності[2].

Одним із найперспективніших шляхів удосконалення підготовки майбутніх фахівців фармації, надання їм потрібних знань і практичних навичок (професійних компетенцій) - є впровадження активних форм і методів навчання. До методів активного навчання належать такі, при застосуванні яких студент змушений активно здобувати, аналізувати й реалізовувати навчальну інформацію, подану в такій дидактичній формі, яка забезпечує значно вищі порівняно з традиційними способами результати навчання практичної діяльності[2,3].

Однією з активних форм організації практичних занять, що забезпечують реалізацію вищезазначених завдань, є ділова гра. Викладачами коледжу НФаУ розроблені та успішно застосовуються при проведенні практичних занять ділові ігри (практичні заняття з елементами ділової гри) з різних тем дисципліни «Організація та економіка фармації».

Метою введення в практичне заняття елементів ділової гри є:

- Реалізація концепції особистісної спрямованості навчання, тобто забезпечення студентам умов для самореалізації та ефективної навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням їхніх здібностей (при проведенні ділової гри кожен з учасників навчального процесу отримує індивідуальні завдання для виконання посадових обов'язків фармацевтичних робітників: уповноваженої особи-би- при проведенні вхідного контролю якості, провізора-аналітика- при

проведенні різних видів внутрішньоаптечного контролю якості екстемпоральних лікарських засобів, фармацевта з відпуску безрецептурних лікарських засобів-при реалізації фармацевтичної опіки та інші).

- Встановлення міждисциплінарних зв'язків і їх усвідомлення студентами (використання практичних навичок, набутих при вивченні спеціальних дисциплін, а саме: розрахунки кількості лікарських засобів для виготовлення екстемпоральних лікарських засобів, порядок складання паспорта письмового контролю, оформлення до відпуску ліків індивідуального виготовлення – технологія ліків; фармакологічні та фармакотерапевтичні групи лікарських засобів – фармакологія; порядок проведення якісного та кількісного аналізу екстемпоральних лікарських засобів – фармацевтична хімія; хімічний склад та показання до застосування лікарської рослинної сировини – фармакогнозія; вміння ініціювати та грамотно побудувати діалог з відвідувачем аптеки – українська мова за професійним спрямуванням та інші).

- Стимулювання й активізація розвитку всіх сфер особистості студента (мотиваційної, пізнавальної): розв'язання ситуаційних задач, інсценування проблемних ситуацій при виконанні посадових обов'язків фармацевтичних працівників в аптеці.

- Сприяння пізнанню й розвитку системи розумових дій, спрямованих на прийняття правильних рішень (аналіз та створення алгоритмів дій для розв'язання ситуаційних задач, вміння обґрунтувати і довести правильність своїх дій, використовуючи законодавчі акти, які регламентують фармацевтичну діяльність).

- Формування практично необхідних знань, навичок, умінь (професійних компетенцій).

Для досягнення поставленої мети використовуються такі способи:

- Візуалізації інформації (слайди з відповідних тем практичних занять, добірки реальних та навчальних бланків документів).

- Стимуляції та мотивації навчання.

- Організації самостійної навчальної активності студентів (підготовка студентами до практичного заняття доповідей-презентацій).
- Формування умінь, навичок та способів дії.
- Організації зворотного зв'язку (завдання для вхідного та підсумкового контролю знань).

Способи візуалізації інформації дозволяють переводити інформацію, що надходить різними каналами сприйняття, у візуальну форму та збільшити швидкість обробки та засвоєння матеріалу за рахунок найбільш ефективних способів роботи з ним. Для цього студентам надаються зразки етикеток для оформлення до відпуску лікарських засобів аптечного виготовлення, облікові документи.

Способи стимуляції і мотивації навчання дозволяють підвищити інтерес до навчання, що позитивно відображується на якості засвоєння навчального матеріалу. Це досягається шляхом створення окремих команд. Працюючи в малих групах, у студентів розвиваються навички професійного спілкування з метою досягнення загальної мети, відповідальність за якісне виконання дорученої частини завдання.

Способи організації самостійної навчальної активності забезпечують досягнення репродуктивного, продуктивного та творчого рівнів засвоєння інформації. Це є основою для диференціації та індивідуалізації навчання. Цей спосіб сприяє формуванню навичок користування нормативними документами та застосовувати їх у процесі виконання практичних завдань, вміння якісно аналізувати повноту та обґрунтованість відповідей опонентів.

Способи формування умінь, навичок та способів дії дозволяють ефективно та свідомо сформувати професійні компетенції, необхідні для подальшої практичної діяльності.

Наявність способів зворотного зв'язку визначає керованість процесу навчання та забезпечує можливість корекції навчального процесу, допомагає проаналізувати ефективність застосованих методів навчання, виявити недоліки і своєчасно нівелювати їх.

Виконуючи практичні завдання під час ділових ігор, студенти набувають професійних, інтелектуальних, емоційних якостей майбутнього фармацевта, у них формуються основи фахової майстерності [1]. Отже, завданням викладачів вищої школи є впровадження активних методів навчання, які забезпечать якісну підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник.- К.:Академвидав, 2003.- 504с.
2. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навч.посіб.- К.: Вища шк., 2004.-207 с.: іл.
3. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002.-560с.

ВИКОРИСТАННЯ АУДІО — ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ЗА ПІДРУЧНИКОМ «CHOICES. ELEMENTARY/PRE-INTERMEDIATE»)

Владарська Н.Ю., Діденко С.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

У сучасних немовних вищих навчальних закладах викладання іноземної мови спрямоване на формування у студентів здібностей до ділової комунікації, що передбачає розвиток різних видів компетенцій. Студент повинен оволодіти не тільки спеціалізованою лексикою, граматичними правилами та конструкціями, фразеологією, фонетикою, а також розуміти та використовувати аутентичну мову. Формування навичок сприйняття аутентичної мови на слух (аудіювання) – одне з найважливіших і складних завдань навчання іноземної

мові. [3, с. 50]. Тому, найкращим засобом для виконання цього завдання є використання аудіо- та відеоматеріалів.

З метою реалізації формування комунікативної компетенції викладачами циклової комісії мови і літератури Коледжу НФаУ цього року було впроваджено навчально-виховний комплекс (НВК) «*Choices. Elementary/ Pre-intermediate*». Цей НВК має суттєві переваги у вигляді дворівневого аудіювання та тематичних відеоматеріалів. У кожному модулі підручника є чотири або п'ять завдань для аудіювання у різних текстових формах: монологи, історії, діалоги, інтерв'ю, репортажі та ін. У центрі відеоматеріалів представлені функціональні діалоги у реалістичних ситуаціях.

Під час занять студенти мають багато можливостей для тренування і удосконалення навичок з аудіювання: вони слухають мову викладача, мову один одного, аудіозаписи та дивляться відео. Дуже важливо отримати максимальний результат під час роботи у вищезазначених ситуаціях. Зазвичай, опрацювання завдань з аудіювання (власне аудіо- або відеоматеріалів) викликає у студентів певні труднощі. Отже, чим більше практики вони матимуть, тим краще розумітимуть аутентичну мову.

Робота над формуванням навичок сприйняття іноземної мови на слух – це поетапна робота. Перш за все, викладач має максимально застосовувати іноземну мову на занятті (classroom language) та заохочувати студентів до цього. Наступним важливим фактором формування та удосконалення навичок аудіювання є обов'язкове використання аудіозаписів (CDs) кожного заняття. Під час заняття важливо пам'ятати, що ми навчаємо аудіюванню, а не тестуємо його. Тож, постає необхідність у забезпеченні студента допомогою протягом кожного етапу роботи з аудіо- та відеоматеріалами у вигляді розроблених завдань.

Етапами роботи з аудіюванням є:

- Pre-listening (до прослуховування);
- While listening (під час прослуховування);
- After listening (після прослуховування).

Вправи першого етапу роботи з аудіюванням -це:

- share their ideas on the topic;
- guess what words or topics are going to be mentioned in the listening;
- look at the pictures and discuss them.

Ці види вправ називаються prediction activities (вправи на здогадку) і робота з ними дає змогу представити тему аудіо запису, активізувати лексичні навички, і в решті - решт, зацікавити. Навіть, коли є проблема нестачі часу, не треба нехтувати pre-listening activities, бо вони є дійсно необхідними й ефективними.

Вправи, що використовуються під час другого етапу це:

- confirming predictions from the pre-listening;
- identifying true and false statements;
- filling in the gaps;
- multiple choice;
- matching.

Під час виконання вправ другого етапу важливо дати студентам можливість прослухати аудіозапис до кінця, не перериваючи його.

Вправи, які опрацьовуються під час третього етапу – це рефлексійні вправи з опором на вправи етапу “під час прослуховування”, розкажіть про свої звички, плани на майбутнє тощо.

При використанні будь-якого аудіо- та відеоматеріалу до того, як студенти будуть переглядати відеосюжет, необхідно представити студентам тему та дійових осіб. Важливо активізувати ідеї студентів та вивчений лексичний матеріал до теми. Такий підхід зробить перегляд відеоматеріалу легшим та більш зрозумілим, а також підвищить мотивацію студентів. *The Choices DVD* складається з десяти відеокліпів, які фокусуються на функціональній мові у різних ситуаціях (у кафе, у магазині, у кінотеатрі, тощо).

Прикладами усних вправ для роботи за допомогою *The Choices DVD* є:

- Use pictures of different types of films to find out what films students like and/or watch it;

- Ask students to bring in one or two film reviews. They can show photos of the films in groups and take turns to talk briefly about what they like about the film and what the story is about;
- Do a class survey as to the favourite type of films;
- Compare two types of films, e.g. action films and comedies.

Переваги використання відео матеріалів на заняттях з іноземної мови:

- дає можливість прослуховувати аутентичну мову в комунікативних ситуаціях;
- доступність студентам завдяки таким технічним засобам, як мобільні телефони, ноутбуки та ін.;
- відеоматеріали дають можливість здійснювати інтерактивне навчання, отже підвищує мотивацію студентів до вивчення іноземної мови;
- відеосюжети дають можливість використовувати їх як на заняттях в аудиторії, так і для самостійної роботи.

Отже, використання аудіо та відео матеріалів дійсно допомагає студентам краще сприймати іноземну мову. Візуальний аспект дає студентам змогу стежити за сюжетом без потреби розуміти кожне слово, яке вимовляє персонаж. Мовний аспект допомагає студентам розуміти, що діється на екрані, таким чином вони отримують знання про культуру, звички та поведінку носіїв мови. Все це формує у студентів впевненість, сприяє покращенню навичок аудіювання та культурну обізнаність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Michael Harris, Anna Sikorzynska. Choices: Elementary/ Pre-Intermediate .- Longman Education, 2013.
2. Richards J. C. Communicative language teaching today. Cambridge University Press. 2006.

3. Герасименко Т.Л., Грубин И.В., Гулая Т.М., Жидкова О.Н., Зенина Л.В., Лобанова Е.И., Романова С.А. Лингводидактический аспект обучения иностранным языкам с применением современных интернет технологий: Коллективная монография. – М.: МЭСИ, 2013.—156с.

БІНАРНІ ЗАНЯТТЯ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Галайко Л.І., Мащакевич І.Я.

Самбірський медичний коледж

В даний час все більша увага приділяється питанням активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, формування в них нового інтерактивного мислення.

Також постає необхідність в процесі фундаментальної підготовки майбутніх фармацевтів сформуванню в студентів єдине явлення про взаємозв'язок біологічних процесів в природі і людському організмі.

Тому, у процесі підготовки фахівців в галузі фармації назріла необхідність у використанні інтегрованого підходу до викладання предметів, зокрема впровадження бінарних занять, що дозволяє збагатити навчальний процес за формами і змістом.

Бінарне заняття – нестандартна форма навчання з реалізації міждисциплінарних зв'язків. Це творчість двох педагогів, яка переростає у творчий процес студентів та формує в останніх креативну компетентність, бо вивчення якось проблеми на межі двох дисциплін - це завжди цікаво. Такий вид діяльності викликає високу мотивацію, стимулює творчий пошук.

Мета бінарного заняття – створити умови мотиваційного практичного застосування знань, навичок та вмінь і надати можливість студентам побачити результативність своєї роботи.

Бінарними ми називаємо заняття, на яких матеріал даної теми заняття подають блоками з різних дисциплін. При цьому таке нестандартне заняття готують викладачі дисциплін, кожний з яких проводить етап (блок) заняття стосовно тої дисципліни, яку викладає.

Бінарне заняття передбачає:

- збіг двох тем у програмах різних дисциплін, наявність певного зв'язку між ними;
- ведуть таке заняття два викладачі, причому обидва є головними, рівновартісними на занятті;
- обсяг матеріалу, поданий ними, може бути різним, але теми згідно програм розкриті повністю.

Застосовуючи в навчанні інтеграцію наукових знань, реалізуючи її в ході бінарних занять, можна досягти таких результатів:

- знання студентів набувають системності;
- уміння стають узагальненими, сприяючи комплексному застосуванню знань, їхньому синтезу, перенесенню ідей та методів з однієї галузі до іншої, що по суті покладено в основу творчого підходу до наукової, художньої діяльності людини в сучасних умовах;
- посилюється світоглядна направленість пізнавальних інтересів студентів;
- більш ефективно формуються переконання, досягається всебічний розвиток особистості;
- оптимізація та інтенсифікація навчальної й педагогічної діяльності.

Використання викладачами коледжу занять такого типу дозволяє краще засвоювати програмний матеріал, сприяє систематизації і та інтенсифікації навчально-виховної діяльності.

Наведемо приклад планування лекційного заняття з дисциплін “Фармакологія” та “Фармакогнозія” для студентів 3-х курсів спеціальності

“Фармація” на тему: "Загальна характеристика антраценглікозидів. Лікарські рослини, які містять антраценглікозиди”.

I. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТЕМИ

Велика кількість лікарських рослин та лікарських засобів, які застосовують для лікування захворювань органів травлення потребує чіткої орієнтації в номенклатурі, як лікарських рослин так і препаратів, знання механізмів дії, особливостей застосування та можливого негативного впливу на організм хворого.

Спираючись на ці знання можна кваліфіковано відпустити з аптеки лікарську рослинну сировину та препарати, які виготовлені на її основі, пояснити хворому, як правильно їх застосовувати.

II. НАВЧАЛЬНА МЕТА:

мати поняття:

- про антраценглікозиди та їх класифікацію;
- про розповсюдження їх в рослинному світі;
- про їх роль для життя рослин, поширення та місце зростання;
- про класифікацію проносних засобів;
- про медичне використання сировини і препаратів які містять антраценглікозиди.

знати:

- оцінку якості сировини, що містить антраценглікозиди;
- методи аналізу;
- розпізнавати антраценглікозиди за фізичними та хімічними властивостями;
- назви лікарських рослин (ЛР), сировини (ЛРС), родин українською та латинською мовами;
- основні питання фармакодинаміки та фармакокінетики проносних засобів, їх побічну дію та схему застосування.

вміти:

проводити заготівлю, сушіння та зберігання лікарської рослинної сировини, що містить антраценглікозиди шляхом використання сировини, та лікарських препаратів.

II. ВИХОВНА МЕТА:

виховання професійної спрямованості студентів, тактики фармацевта, підкреслення ролі фармацевта при відпуску проносних засобів з аптек, правове виховання.

III. ОБЛАДНАННЯ ТА ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ:

1. Таблиці “Визначення лікарської рослини за зовнішніми”, “Заготівля, аналіз, зберігання та використання сировини”.
2. Слайди (демонстрація навчального матеріалу з використанням мультимедійного обладнання).
3. Роздатковий матеріал (конспекти лекції, методичні рекомендації до ПСРС).
4. Лікарські препарати.
5. Фармакопея України.
6. Фрагмент відеофільму “Анатомо-фізіологічні особливості будови органів шлунково-кишкового тракту”.
7. Вислови.

Тривалість: **80** хв.

IV. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

№ п/п	Основні етапи і навчально-цільові питання	Рівень	Методи контролю	Засоби навчання	Час
I.	Підготовчий етап:				6 хв.
1	Організаційна частина заняття.				1 хв.
2	Науково-методичне обґрунтування теми.				3 хв.

№ п/п	Основні етапи і навчально-цільові питання	Рівень	Методи контролю	Засоби навчання	Час
3	Повідомлення теми заняття і мотивація навчальної діяльності.				2 хв.
II.	Основний етап:				69хв
4	Вивчення нового матеріалу Тема: “ Загальна характеристика антраценглікозидів. Лікарські рослини, які містять антраценглікозиди. Проносні та протипроносні засоби.”.				
	План 1. Поняття про антраценглікозиди, їх розповсюдження в рослинному світі, фармакогностична класифікація антраценглікозидів.	α-I	Фронтально усно	Слайди (використання мультимедійного обладнання)	
	2. Анатомо-фізіологічні особливості будови органів шлунково-кишкового тракту.	α-III	Фронтально усно (інформація студента)	Слайди (Фрагмент відеофільму “Анатомо-фізіологічні особливості будови органів шлунково-кишкового тракту”)	
	3. Загальна характеристика	α-II	Фронтально усно	Слайди (використання	

№ п/п	Основні етапи і навчально-цільові питання	Рівень	Методи контролю	Засоби навчання	Час
	проносних засобів, та принципи фармацевтичної опіки при застосуванні препаратів для лікування закрепів.	α-III	(інформація студента)	мультимедійного обладнання)	
	4. Особливості заготівлі, сушіння та зберігання сировини, що містить антраценглікозиди (крушина ламка, жостір проносний, звіробій звичайний, касія гостролиста, ревінь тангутський, алое деревовидне).	α-II α-III	Фронтально усно, (записання кожного студенту)	Слайди (використання мультимедійного обладнання)	
	5. Оцінка якості сировини, яка містить антраценглікозиди. Методи аналізу.	α-II α-III	Фронтально усно, (записання кожного студенту)	Слайди (використання мультимедійного обладнання)	
	6. Медичне використання сировини та препаратів, які містять в своєму складі антраценглікозиди.	α-II α-III	Фронтально усно, (записання кожного студенту)	Слайди (використання мультимедійного обладнання)	
	7. Особливості виділення антраценглікозидів. (ПСРС з дисципліни “Фармакогнозія”, МР №7(т)).	α-II α-III	Фронтально усно	Слайди (використання мультимедійного обладнання)	
	8. Протипроносні лікарські засоби	α-II	Фронтально усно	Слайди (використання	

№ п/п	Основні етапи і навчально-цільові питання	Рівень	Методи контролю	Засоби навчання	Час
	(лопераміду гідрохлорид, смекта). Особливості дії, застосування. (ПСРС з дисципліни “Фармакологія”, МР №12(т))	α-III		мультимедійного обладнання)	
III.	Заключний етап:				5хв
5.	Закріплення матеріалу.		Кросворд		3хв
6.	Підведення підсумків				1хв
7.	Домашнє завдання.			1. В.М. Ковальов „Фармакогнозія з основами біохімії рослин” Харків 2004р., ст.285-294. 2. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Фармакологія: підручник.- К.: Медицина, 2011.-520с. ст.323-325.	1хв

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Ковальов В.М., Павлій О.І., Ісакова Т.І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / В.М. Ковальов, О.І.Павлій, Т.І. Ісакова - Х.: Вид-во НФаУ, 2004.- 704 с., С.285-294.

2. Бобкова І.А. Фармакогнозія / І.А. Бобкова – К.: Медицина, 2006.- С.223-232.

3. Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Фармакологія: підручник /Т.В. Казанюк , І.В. Нековаль - К.: Медицина, 2011.-520с., С.323-325.

4. Скакун М.П., Посохова К.А. Фармакологія: підручник / М.П. Скакун , К.А. Посохова -Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.-740с., С.271-295.

5. Дороговоз С.М. Фармакологія на долонях: навч. посіб./ С.М. Дороговоз, щекіна К.Г -Х.: Пляда, 2009.-112с.

Додаткова:

1. Солодовніченко Н.М., Журавльов М.С., Ковальов В.М. / Лікарська рослинна сировина та фітопрепарати / Н.М. Солодовніченко, М.С. Журавльов, В.М. Ковальов - Х.: Изд-во НФаУ, 2003. –512 с.

2. Дороговоз С.М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: підручник -довідник. / С.М. Дороговоз – Х.: Пляда, 2006.- 480с., С.289-290.

Запропоноване бінарне заняття сприятиме кращому засвоєнню матеріалу, підвищенню зацікавленості до дисциплін, формує в студентів навички самоосвіти. Такі заняття розвивають аналітичні можливості і винахідливість, мають великий виховний потенціал, допомагають перенести вже сформовані навички і вміння в нові сфери діяльності. Під впливом інтересу, викликаного спілкуванням у трикутнику ” викладач 1 – викладач 2 – студент ”, гострішими стають спостереження, активізуються емоційна і логічна пам’ять, інтенсивніше працює уява.

Використання подібних бінарних занять здійснюється не заради зовнішнього ефекту, а для систематизації знань, а також для того, щоб показати цілісність світу та паралельність дисциплін, що є важливим етапом формування студентського мислення.

**ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ
ПРИ ВИКЛАДАННІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЛЬНОСТІ**

Коледж Національного фармацевтичного університету

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» є невід'ємною складовою громадянської освіти і займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст», «бакалавр», оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з філософії, біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, економіки тощо і дозволяє фахівцю вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхні негативні наслідки. [5, с.2]. Безпека життєдіяльності — не засіб особистого захисту, а дисципліна, що навчає основам захисту особистості, суспільства, держави, людства в цілому. Спеціаліст, що досконало освоїв цей предмет, здатний грамотно діяти в умовах небезпеки, захищаючи як своє життя та здоров'я, так і життя та здоров'я інших людей .

У сучасному світі майже кожен день відбуваються природні катастрофи, техногенні аварії або небезпечні соціально-політичні явища. За даними ВОЗ смертність від нещасних випадків в наш час посідає третє місце після серцево-судинних та онкологічних захворювань. Тільки у дорожньо-транспортних аваріях кожен рік гине більше 5 тис. осіб, виникає більше ніж 50 тис. пожеж, під час яких гине більше 2 тис. людей. [3, с.3,6]. Десятки тисяч осіб стають жертвами алкоголю та наркотиків, отримують виробничі та побутові травми.

Це пояснюється, по-перше, інтенсифікацією виробництва шляхом механізації та автоматизації праці, використанням новітніх систем та пристроїв, технічно складного устаткування та обладнання. По-друге, на жаль, з давнини до нашого часу різні види насилля супроводжували та супроводжують розвиток суспільства — війни, збройні конфлікти, вбивства, викрадення, погрози, терористичні акти. По-третє, природні небезпеки представляли найбільшу

загрозу для первісного людства, й у наш час від природних катастроф страждає велика кількість людей.

Рівень смертності, травматизму, аварій і катастроф в Україні набагато перевищує аналогічні показники в розвинутих країнах світу. Як показує аналіз причин виробничого травматизму, переважна більшість нещасних випадків (понад 75%) стались через організаційні причини, серед яких домінували порушення трудової і виробничої дисципліни, порушення технологічного процесу, недоліки під час навчання безпечним умовам праці тощо. Щоправда, в останні роки спостерігається деяке зниження рівня травматизму та загибелі людей на виробництві, але однією з причин цього є спад виробництва. Незважаючи на це, загальний рівень каліцтва та смертності людей працездатного віку зростає.

За темпами вимирання людей Україна входить у першу десятку країн світу, а дитяча смертність у ній найвища в Європі. Країна має розвинену промисловість з надвисокою концентрацією в окремих регіонах. Серед промислових комплексів є радіаційно-, хімічно-, вибухо-, пожежо- і гідрологічно небезпечні. Територія України має густу мережу транспортних магістралей, тут проходять потужні нафто- і газопроводи. Кризові явища в економіці країни, нестабільність протягом останніх десятиріч погіршили умови функціонування цих об'єктів. Тому останнім часом значно зросла вірогідність виникнення аварій і катастроф, які є реальною загрозою для населення, економіки та природного середовища.

Саме тому вкрай важливим є надання сучасній молоді знань про загальні закономірності виникнення і розвиток надзвичайних ситуацій, їх властивості, можливий вплив на діяльність і здоров'я людей, сформування необхідних у майбутній практичній діяльності спеціаліста умінь і навичок для їх запобігання й ліквідації, захисту людей та довкілля.

Для інтенсифікації навчання з дисципліни БЖД необхідно використовувати сучасні технології. Численними дослідженнями в психології доведено, що зорові аналізатори мають значно більш високу пропускну

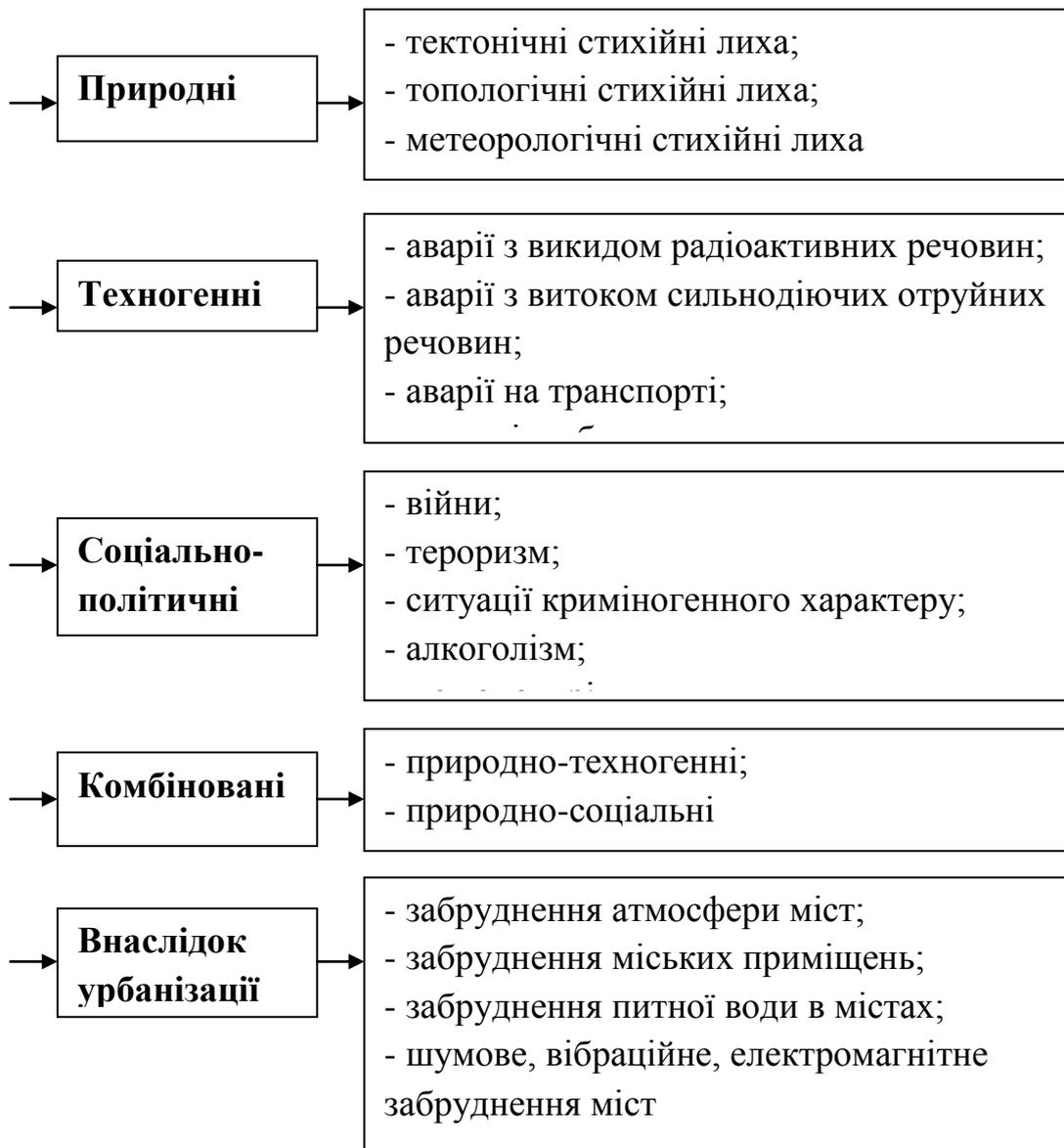
здатність, ніж слухові. За даними ЮНЕСКО, слухаючи, людина запам'ятовує тільки 15% навчальної інформації, споглядаючи — 25%, а слухаючи і споглядаючи одночасно — 65% [4, с 180]. У дорослої людини, яка слухає монотонну доповідь, вже через 20 хвилин починає послаблюватися увага [2, с.6]. Якщо ж ця доповідь супроводжується демонстрацією якихось об'єктів починає працювати зоровий аналізатор. Поява наочного образу активізує увагу слухачів, і вони краще починають сприймати інформацію.

Використання на заняттях сучасних комп'ютерних технологій, а саме показ схем, слайдів, фотографій, малюнків, відеоматеріалів тощо дозволить викладачеві з більшою наочністю характеризувати будь-яке небезпечне явище або надзвичайну ситуацію, пояснити можливий вплив цього явища на діяльність і здоров'я людей, показати шляхи найбезпечнішого виходу з певної ситуації, сформувати необхідні для спеціаліста уміння і навички для запобігання або ліквідації небезпеки. Наприклад, схема «Небезпеки, що ведуть до надзвичайних ситуацій» супроводжується показом кольорових слайдів до кожного переліченого у схемі пункту. Як показує практика, студенти із задоволенням сприймають таку подачу матеріалу, краще його засвоюють.

Використання інноваційних технологій підвищує інтерес до предмета. Студенти усвідомлюють необхідність вивчення предмета «Безпека життєдіяльності», який має на меті сформувати, насамперед, культуру безпеки, надати знання сучасних проблем та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання; здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини

Схема

**НЕБЕЗПЕКИ, ЩО ВЕДУТЬ
ДО НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Метеорологічні стихійні лиха

Аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин

Соціально-політичні небезпеки

і природного середовища від небезпек; вміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, формування відповідальності за особисту та колективну безпеку. [5, с. 3, 4]

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України I-IV рівнів акредитації. — За ред. Є. П. Желібо і В. М. Пічі. — В-во: «Каравела»; Львів: «Новий Світ-2000», 2001.
2. Дрига Ю.Л. Технические средства обучения в общеобразовательной школе : учеб. пособие для пед. ин-тов / И.И. Дрига, Г.И. Рах. - М. : Просвещение, 1985. — 271 с.
3. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. — К., Основа. — 2011. — 526 с.
4. Кукушин В.С. Дидактика (теория обучения) : учеб. пособие / В.С. Кукушин. - М., ИКЦ "Март", 2003. — 368 с.
5. Типова навчальна програма нормативної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для вищих навчальних закладів для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями «молодший спеціаліст», «бакалавр». — К., 2011.

РОЛЬ ЕКСПЕРИМЕНТУ В РОБОТІ ФІЗИЧНОГО ГУРТКА

Золотницька Г.Л.

Коледж Національного фармацевтичного університету

«Учень розуміє фізичний дослід тоді добре, коли він робить його сам. Але ще краще він розуміє його, якщо сам робить прилад для експерименту».

П.Л.Капіца

В сучасному світі комп'ютерних технологій все частіше студенти бачать експерименти лише на екранах моніторів. В мережі Інтернет безліч відеороликів з готовими експериментами, аудиторії оздоблюються мультимедійними засобами, і викладачам стає простіше підібрати і показати експеримент на екрані, ніж підготувати його власноруч. Звичайно, без цього не обійтись, коли немає можливості зробити експеримент, наприклад, ядерну модель атома можна наочно продемонструвати тільки на екрані. Але не треба забувати про те, що якщо немає можливості поставити експеримент самому, то й сприйняття суттєво знижується.

Саме тому основними формами проведення занять фізичного гуртка я обрала демонстрацію і аналіз фізичних дослідів, домашній фізичний експеримент, виготовлення наочних засобів.

Головні завдання домашнього експерименту: формування вміння спостерігати фізичні явища в природі й у побуті, виконувати виміри за допомогою вимірювальних засобів, що використовуються в побуті, формування інтересу до експерименту й до вивчення фізики, формування самостійності й активності.

Домашні експерименти можуть бути класифіковані залежно від використовуваного при їхньому виконанні устаткування:

- роботи, у яких використовуються предмети домашнього побуту й підручні матеріали (склянки, рулетка, побутові ваги, магніти, дрiт, цвяхи тощо);
- роботи, у яких використовуються саморобні прилади (важільні ваги, електроскоп та ін.);

Теми пропорованих домашніх експериментів доступні для виконання студентами навіть в умовах гуртожитку. Вони не вимагають використання вимірювальних приладів, проведення складних вимірів, але однозначно викликають зацікавленість, спонукають до елементарних самостійних досліджень, забезпечують активне й свідоме сприйняття матеріалу. Домашні досліди й спостереження дають можливість розширити сферу зв'язку теорії із практикою, розвивають здатність до винахідництва, привчають до самостійної дослідницької роботи, виробляють спостережливість, увагу, наполегливість, привчають до свідомої праці.

Домашній дослід не повинен вимагати яких-небудь істотних матеріальних витрат. При проведенні дослідів повинні використовуватися предмети й речовини, які є в кожному будинку: посуд, вода, сіль, фрукти, сірники та ін. Виконуваний удома експеримент повинен бути простим по виконанню й устаткуванню, але, у той самий час, корисним у справі вивчення й розуміння фізики, бути цікавим по змісту. Наприклад, при вивченні будови кристалічних тіл ми обов'язково торкаємось питання про вирощування кристалів. При вивченні властивостей рідин і твердих тіл робимо експерименти з ньютонівською рідиною (використовуються крохмаль, вода, музичні колонки, харчові барвники). Також завжди дуже цікаво зробити батарейку з лимонів.

Деякі ідеї гуртківці беруть у мережі Інтернет, зокрема, з таких науково-пізнавальних передач, як «Галілео», «Проста наука», «Наука та магія» та ін. Також надзвичайно цікавим та пізнавальним для студентів стало відвідування заходів, що останнім часом проводить університет ім. Каразіна. Це «Ніч науки» та виставки в Ландау-центрі. Один з відвідувачів Ландау-центра влучно прокоментував: «Раньше в каждой школе были наглядные пособия, а сейчас все забили компьютеры» [1].

Вважаємо, що такі заходи просто необхідні в наш час, до речі, в Європі вони вже давно користуються попитом. Після цих екскурсій з'явилась ідея

зробити ярмарок фізичних дослідів, яка була успішно втілена фізичним гуртком під час проведення обласної конференції з фізики.

Серед приладів, зроблених гуртківцями власноруч, в кабінеті фізики пінхол – фотоапарат без об'єктиву, калейдоскопи, волосяний гігрометр, мікроскоп, електроскоп, маятник Фуко, електромотори, електромагніти та багато інших. Всі ці прилади використовуються на лекціях разом з лабораторним обладнанням.

Отже, ні в якому разі не відмовляйтесь від цієї надзвичайно корисної і цікавої форми роботи. Незважаючи на те, що на підготовку до занять гуртка витрачається дуже багато часу, ті відверті позитивні емоції, які можна спотерігати на занятті, ті результати, які вона приносить, варті цього.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://www.objectiv.tv/090114/91878.html>
2. <http://galileo-tv.ru/>

ІНТЕГРОВАНІ ЗАНЯТТЯ З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ФРАГМЕНТАРНОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ- ФАРМАЦЕВТІВ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Коршунова І. В.

**Комунальний вищий навчальний заклад «Житомирський базовий
фармацевтичний коледж ім. Г. С. Протасевича»**

На стан освіти сьогодні суттєво впливають зміни в сучасному суспільстві. Ці зміни відбулись такими темпами, що зумовили потребу негайно переглянути й реформувати освіту на всіх рівнях, оскільки наявні системи не повністю відповідали сучасним запитам та потребували переорієнтації на формування

компетентності майбутнього фахівця. Виникає потреба у спеціалістах із синтетичним типом мислення, здатних не лише оперувати різноплановою інформацією, що стосується професійної діяльності, а й у разі потреби виходити за інформаційні межі своєї галузі. Провідним умінням такого спеціаліста стає здатність до інтеграції інформації, отриманої з різноманітних джерел.

Інтеграція – процес і результат створення нерозривно зв'язаного, єдиного, цілісного. Результатом інтеграції є поява якісно нової, інтегративної властивості, яка не зводиться до суми властивостей об'єднаних елементів, а забезпечує вищу ефективність функціонування усієї цілісності. [2]

Існують різні рівні інтеграції: інтеграція в межах теми; інтеграція в межах розділу навчального матеріалу; інтеграція в межах однієї дисципліни; інтеграція в межах споріднених дисциплін; інтеграція між дисциплінами різних циклів і навіть інтеграція як особливий дидактичний принцип навчання. [3]

Дана стаття має на меті опис переваг інтегративної освіти в цілому та латинської мови як інтегруючого предмета зокрема, що виступає ключем для створення цілісної системи професійних знань студентів-фармацевтів.

Сучасні студенти часто, добре володіючи знаннями, не можуть застосувати їх у практичній діяльності. Одним з ефективних засобів вирішення даної проблеми може стати інтеграція матеріалу в межах споріднених дисциплін, що сприяє формуванню у студентів цілісної системи знань та комплексної картини предмета їх майбутньої професійної діяльності в сукупності взаємозв'язків усіх її елементів.

Інтегративний характер навчання дає можливість здійснювати зв'язки як між дисциплінами одного циклу, так і різних. Для розкриття основних положень теми важливо, щоб понятійний апарат спирався на зміст інших базових дисциплін, на інформацію, яку отримують студенти із літератури, засобів масової інформації, інтернет-джерел та з власного життєвого досвіду. Вони повинні вміти оперувати матеріалом з інших навчальних

дисциплін, правильно визначати місце опорних міждисциплінарних знань у структурі своєї відповіді. Цілком зрозуміло, що названі вміння мають вирішальне значення для формування діалектичного мислення, цілісного погляду на світ. Формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, соціального та гуманістичного мислення у студентів потребує інтеграції гуманітарних знань хоча б на інформаційному рівні.[1]

Навчальний план підготовки фармацевта передбачає практичну підготовку фахівців, яка формується під час навчальних та виробничих практик з дисциплін, що за змістом найбільш наближені до професійної діяльності за вимогами освітньо-професійної характеристики (фармакологія, фармакогнозія, фармтехнологія і т.д.). Саме здатність комплексно застосовувати знання з цих дисциплін визначає його професійну компетентність. Однак під час вивчення кожного з цих предметів чітко простежується вузька спеціалізація матеріалу та диференціація знань відповідно до програмних вимог. Акцент робиться, в першу чергу, на засвоєнні спеціальної інформації, специфіка якої на 100% відповідає понятійному апарату науки, що вивчається. В той же час виключається інтеграція матеріалу споріднених дисциплін в більшій мірі, ніж це потрібно для розуміння основ даної дисципліни. З одного боку даний підхід має свою логіку – він виключає безсистемне злиття інформації, що перешкоджає ефективному засвоєнню знань та формуванню цілісного уявлення про предмет вивчення. Однак всі знання, які отримують студенти, нагадують окремі маленькі елементи, розбиті за модулями, кредитами тощо, які зовсім не обов'язково відразу складаються в певний «пазл» професійної підготовки. Для поєднання цих окремих блоків інформації у єдину активну систему знань необхідний своєрідний ключ, який би допоміг пов'язати між собою предмети професійного циклу, будучи спільною термінологічною основою для кожного з них, міждисциплінарний предмет, що має на меті координувати споріднені предмети. При вивченні професійного циклу предметів у фармацевтичному навчальному закладі таким ключем може стати латинська мова. Будучи міжнародною мовою науки, латинська мова є оптимальною у даному випадку в

силу своєї лаконічності, досконалості морфологічної структури, лексичним багатством та виразністю.

Метою вивчення латинської мови у фармацевтичному навчальному закладі є підготовка фармацевтів, здатних свідомо й грамотно вживати на практиці сучасну фармацевтичну латинську термінологію, а також вміло оперувати латинською номенклатурою не лише лікарських засобів та рецептури, а також ботанічною, фармакогностичною та хімічною. Знання основ латинської граматики, спеціальної лексики й основного греко-латинського словотворчого фонду забезпечує професійну термінологічну грамотність спеціаліста, водночас підвищує його загальнокультурний рівень. Саме знання латинської мови є визначальним для досягнення високого рівня професійної грамотності майбутнього фармацевта.

Маючи строго фіксоване значення, латинські словотвірні елементи дозволяють дати точне визначення поняття або назви, вказати на характерну особливість чи відмінну ознаку предмета, явища.[4]

Сучасна фармацевтична термінологія – результат багатовікового розвитку теоретичної та практичної фармації, багатьох спеціальних дисциплін, які займаються дослідженням, виробництвом та застосуванням лікарських препаратів. Беручи до уваги масштаби розширення ринку фармацевтичних препаратів на сьогодні, знання основ латинської мови набуває першочергового значення для забезпечення якісно високого рівня самоосвіти фармацевтів, який викликаний необхідністю постійно бути в курсі останніх новинок на ринку препаратів, а також для проведення досліджень.

Першочергово це стосується греко-латинських словотворчих елементів, так названих, частотних відрізків, які є будівельним матеріалом для номінації новітніх лікарських засобів. Тому володіння певним масивом даних морфем є своєрідним ключем для розшифровки та створення загального уявлення про властивості лікарського препарату. Вони можуть вказувати на хімічний склад лікарського засобу (*hydr* - наявність водню, *io* - наявність сірки, *phosph* - наявність фосфору, *azol* - наявність азотогрупи), а також нести інформацію

анатомічного, терапевтичного або фармакологічного характеру (*arthr* - суглоб, *cor* - серце, *alg* - беззаспокійливі препарати, *sed* - снодійні препарати, *cort* - стероїди). [4]

Слід відмітити також виховне значення вивчення латинської мови. Знання латини є ознакою високого рівня культури та освіченості людини, широти кругозору та загальної ерудованості, її причетності до скарбниці спадщини античної культури. Латинські крилаті вирази та афоризми несуть в собі мудрість, перевірену віками та багатьма поколіннями людей, не втративши своєї актуальності і сьогодні. Вони формують понятійний апарат багатьох наук, етично-моральний кістяк суспільства, а також професійної етики майбутнього фармацевта.

Gratia gratiam parit. – Вдячність породжує вдячність.

Otia dant vitia. – Бездіяльність породжує вади.

Frontis nulla fides est. – Зовнішність оманлива.

Amicus cum vitiis ferendus. – Друга приймають з вадами.

Errando discimus. – Вчимося на помилках.

Liber est mutus magister. – Книга – німий вчитель.

Noli nocere! – Не нашкодь!

Mens sana in corpore sano. – В здоровому тілі – здоровий дух.

Natura sanat, medicus curat. – Природа оздоровлює, а лікар лікує.

Bene diagnoscitur bene curator. – Правильно розпізнається, добре лікується.

Optimum medicamentum quies est. – Найкращі ліки – спокій.

Quae medicamenta non sanat, ferum sanat. – Що не лікують медикаменти, лікує ніж.

Similia similibus curantur. – Подібне подібним лікується.

Тісний зв'язок латинської мови з професійним циклом дисциплін при підготовці майбутніх фармацевтів може служити чудовою мотивацією до вивчення предмета, а також забезпечить стійку увагу та високий рівень пізнавального інтересу студентів.

Кращий розвиток мовного мислення досягається інтеграцією латинської мови з іноземною під час вивчення початкових тем з фонетики та граматики латинської мови. Проводячи паралелі між схожими або аналогічними мовними явищами можна досягти ефективнішого засвоєння знань з обох предметів, сформувати міцні та системні знання, забезпечити розвиток асоціативного мислення та закласти міцний плацдарм для подальшого самостійного вивчення як латини, так і іноземної мови.

Висновок: отже, для досягнення достатньо високого рівня володіння латиною, її вивчення має бути термінологічно спрямованим та інтегрованим зі спеціальними дисциплінами та іноземною мовою, для забезпечення розвитку системності професійного мислення майбутнього фахівця. А саме вивчення слід починати з усвідомлення ролі володіння засобами та матеріалом творення професійної термінології не лише для оперування термінами, а й як ключ до постійного підвищення фахового культурного рівня.

I. V. Korshunova. Integrated Latin teaching as a way of professional knowledge defragmentation of the future pharmacists.

The article under consideration deals with the problem of defragmentation of professional knowledge of the future pharmacists. Integration on its different levels gives possibility to connect disciplines of the different areas as well as the related ones. Future pharmacists get profound knowledge in professional subjects at college, but all the information is represented as “a puzzle” and it is impossible to form a system of professional knowledge without a so called “key”. Being an international language of science and having high educational potential, Latin can be used as “a key” to formation of a strong terminological and moral background in the process of educating future pharmacists.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленький Г.И. Взаимосвязь предметов гуманитарного цикла // Нар. образ. – 1977. – № 9. – С. 42-48.
2. Гломозда В. Г. Вивчення тем інтегративного характеру як спосіб здійснення міжпредметних зв'язків // Педагогіка. Респ. наук.-мет. зб. Вип. 30. – Київ, 1991. – С. 17-20
3. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Світлична Є. І., Толок І. О. Латинська мова. Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 440 с.
5. Clinton Golding. Integrating the disciplines: successful interdisciplinary subject. – Centre for the Study of Higher Education, University of Melbourne, 2009. – 26 p.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІМАГОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Лихожон О.О.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Світ перебуває у стадії глобалізації, яка набирає все більших обертів, що не є ні для кого секретом. І освіта намагається не відставати, не стоїть осторонь і курс світової літератури. Глобалізація, перед усім, – це процес зближення культур, а при взаємодії з іншими культурами людина пізнає свою, розуміє себе її частиною. Саме тому на заняттях зі світової літератури дуже важливо використовувати елементи імагології, адже кожен новий прочитаний учнями

твір відкриває перед ними новий світ культур інших країн, а головне, розуміння того, ким вони є, яка культура є рідною для них.

Курс світової літератури складається з 46 занять: 12 занять присвячені російській літературі; 9,5 – французькій; 3,5 – німецькій, 3 – британській; 2,5 – американській; по-одному заняттю виділено на японську, норвезьку, колумбійську, сербську та чеську літератури (хоча з чеською існує певна проблема, адже Кафку відносять і до німецької літератури так само) і лише 0,5 заняття виділено на іспанську літературу. На цих заняттях студенти опрацьовують матеріал не лише з теорії літератури, аналізу літературного твору, а й застосовують та розширюють свої знання з культурології, історії, географії та інших дисциплін.

На заняттях з літератури формується, а й інколи коригується сприйняття інших країн, їхньої культури, історії та літератури. Саме тому є доцільним використання методології порівняльного літературознавства, а зокрема імагології. Імагологія, за визначенням В. Будного та М. Ільницького, – це розгалужена система споріднених дисциплін, що вивчають історичні, культурологічні, соціологічні, психологічні, політичні аспекти тих образів, за посередництвом яких учасники спілкування уявляють самі себе і партнера [1, с. 349]. З цієї науки виокремилась літературна імагологія, Дмитро Наливайко стверджує, що її безпосереднім предметом є «... літературні образи (іміджі) інших країн та іноземців, що створюються в певній національній чи регіональній свідомості й відбиваються в літературі» [2, с. 91]. Деякі з цих образів є нетривким, залежними від соціально-політичних змін, деякі характеризуються певною тривкістю – це стійкі уявлення або стереотипи. В літературі – це змалювання народів відповідно до загальноновживаних тверджень про них (наприклад, німець – педантичний, пунктуальний, італієць – гурман та дуже емоційний і т.ін.).

Літературна імагологія користується такими категоріями як: автообраз (автоімідж, Я, свій) – зображення та сприйняття своєї культури; гетерообраз (гетероімідж, Він, чужий) – зображення чужої культури; стереотип; образ-

міраж – образ, позначений нестримним захватом перед екзотичною країною та оповиті серпанком тужливої мрії та творчої фантазії [1, с. 368]; збірний образ – так званий «символ нації» та ін.

Найкраще застосовувати імагологічну методологію на прикладі творів, в яких яскраво зображений «національний колорит» - це поезії Федеріко Гарсія Лорки, оповідання Габріеля Гарсія Маркеса «Стариган із крилами» та повісті Ясунарі Кавабата «Тисяча журавлів».

Повість Ясунарі Кавабата «Тисяча журавлів» є складним матеріалом для розуміння студентами, адже вона демонструє культуру цілковито протилежну та незрозумілу українській. А це означає, що до початку розгляду безпосередньо літературних особливостей цього твору, варто звернутись до аналізу японських реалій. Студентам на початку заняття пропонується висловити свої асоціації щодо Японії (аналіз стереотипних образів), зазвичай вони називають: «сакура», «суши», «кімоно», «чай», «самураї», при цьому, при детальному опитуванні про значення сакури, відповідь дати вони не можуть. Тому далі на занятті розглядається, перш за все, поняття «дзен-буддизму», з якого виходить пояснення всіх інших реалій Японії: меланхолійне споглядання за цвітінням сакури; мистецтво орігамі, ікебана, вабі-куса, манга, чайної церемонії. Зі студентами аналізуються основні історичні події в житті країни, які сформували сприйняття Японії світом.

Далі варто заглибитись в біографію самого письменника, його соціально-політичної позиції, його погляд на мистецтво. І перейти до безпосереднього аналізу твору, постійно підкреслюючи, що він відрізняється від європейської прозової традиції, тому варто спробувати аналізувати та віднайти його мистецьку цінність з двох позицій: з позиції європейця та з позиції японця і порівняти ці дві оцінки, визначити чи будуть вони збігатись, спробувати зробити висновок: що є причиною цих розбіжностей.

Важливим є розглянути головну тему твору – опір японської культури вестернізації та вульгаризації традицій. В основу повісті покладений ритуал чайної церемонії, яка є символом гармонії та пошуком «дзену». І цей ритуал

було «забруднено» негідним до нього ставленням. Зі студентами варто розглянути образ японця як образ «Іншого» з української позиції та як образ «Я» для автора. І знову порівняти коло проблем, які сповнюють концепт Японії у творі, щоб досягнути стану безпристрасної оцінки. Та досягнути головної виховної мети: виховувати толерантність до іншого, розуміння того, що якщо якісь речі для тебе не є зрозумілими, то це зовсім не означає, що вони погані; виховувати повагу до культури Іншого та її бажання до самозбереження та самоідентифікації.

Таким чином, можна підсумувати, що використання методологічного апарату імагології на заняттях зі світової літератури в негуманітарних Вишах не є життєвонеобхідним, проте використання елементів імагологічного аналізу пропедевтичним та імплементам шляхом має сенс. Це допоможе виконати одразу кілька завдань гуманітарної освіти: виховувати почуття поваги до інших культур; до людей, які мають відмінні риси; виховувати любов до власної культури, бажання до самоідентифікації; підтримувати міждисциплінарний зв'язок з історією, географією, соціологією, політологією, економічною теорією, правознавством та іншими дисциплінами для виховання цілісної, освіченої та культурно-повноціної особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Будний В. Порівняльне літературознавство: підруч./ В.Будний, М. Ільницький. – Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.
2. Наливайко Д. Літературознавча імагологія: предмет і стратегії// Літературна компаративістика. – 2005. – Вип. 1. – С. 91-103

ВИКОРИСТАННЯ БІНАРНОГО ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ»

Педченко Е.П.

**Комунальний вищий навчальний заклад «Мелітопольський медичний
коледж» Запорізької обласної ради**

В сучасному просторі зростання обсягів нової інформації потребують від навчальних закладів підготовки активних, самостійних людей з розвиненими творчими здібностями. Кожен викладач, будуючи методичну структуру заняття, намагається вийти за межі шаблону і застосувати нестандартні форми проведення заняття.

Фармацевтичні дисципліни тісно взаємопов'язані, тому для цілісного сприймання студентами лекційного курсу доцільно використовувати бінарні заняття, на яких матеріал теми подається блоками з різних дисциплін. Бінарне заняття – форма реалізації міждисциплінарних зв'язків, об'єднання спорідненого матеріалу кількох дисциплін навколо однієї теми, що дає можливість інтегрувати знання різних дисциплін для рішення однієї проблеми. Такі заняття дають можливість викладачам разом із студентами опанувати значний за обсягом навчальний матеріал, детальніше ознайомитися з основними положеннями теми, домогтися формування міцних усвідомлених міждисциплінарних зв'язків, розвинути у студентів творчі та комунікативні здібності.

Підготовка кваліфікованих молодших спеціалістів за напрямком «Фармація» охоплює 2 цикли спеціальних навчальних дисциплін: цикл природничо-наукової підготовки і професійної та практичної підготовки зі спеціальності «Фармація». Їх взаємозв'язок і органічне поєднання є однією з основних вимог дидактики фармацевтичної освіти.

На прикладі лекційного заняття з теми «Глікозиди кардіотонічної дії. Характеристика лікарських рослин, лікарської рослинної сировини» розглянемо

міждисциплінарну інтеграцію фармацевтичних дисциплін. При проведенні лекційного заняття ми поєднали матеріал трьох дисциплін: фармакогнозії, технології ліків та фармакології.

Чому саме ця тема? Вивчення кардіоглікозидів дуже важливе для фармацевтів, тому що серцево-судинні хвороби найбільш поширені в світі, а тема заняття є наскрізною при вивченні усіх дисциплін циклу професійної та практичної підготовки зі спеціальності «Фармація». Крім того, актуальним та доцільним є проведення заняття у вигляді бінарної лекції-бесіди стосовно питань, з якими студенти вже стикалися при вивченні інших дисциплін. Тому при підготовці та проведенні заняття учасниками творчого процесу були не тільки викладачі, але й студенти, які підготували цікаві факти з історії застосування лікарських рослин, легенди, пов'язані з ними, розповідали особливості заготівлі та зберігання лікарської рослинної сировини, технологію виготовлення лікарських форм, фармакологічну дію та застосування препаратів.

За змістом лекція була поділена на блоки. Усі блоки об'єднані навколо однієї проблеми: доцільність використання лікарських препаратів та лікарських форм з лікарської рослинної сировини, що містить кардіоглікозиди, при лікуванні хворих на серцево-судинну недостатність.

Ми вирішили розглянути саме цю проблему, тому що за даними ВООЗ кожен рік в світі від серцевої недостатності помирає близько 8 млн. людей. А за останні десятиріччя смертність від даної патології зростає вдвічі.

Основним блоком був блок фармакогнозії, який включав загальну характеристику глікозидів кардіотонічної дії, особливості заготівлі, сушіння, зберігання лікарської рослинної сировини, що містить кардіоглікозиди, заходи охорони праці при заготівлі отруйної сировини, комп'ютерне моделювання реакцій ідентифікації кардіоглікозидів, методики проведення аналізу сировини, макроскопічні і мікроскопічні діагностичні ознаки лікарської рослинної сировини.

Блок з фармакології був тісно пов'язаний з попереднім і вивчав причини та симптоми серцевої недостатності з використанням відеофільмів, фармакологічні властивості, застосування фітопрепаратів з лікарських рослин, що містять кардіоглікозиди, кардіотонічні препарати рослинного походження, які зареєстровані в Україні, симптоми інтоксикації препаратами кардіоглікозидів та заходи надання допомоги в разі отруєння, рецептурні прописи на основні лікарські форми та лікарські препарати.

Блок технології ліків розглядав технологію приготування водних витягів з лікарської рослинної сировини, що містить кардіоглікозиди, з урахуванням заходів охорони праці при роботі з отруйною сировиною. Він супроводжувався демонстрацією відеофільмів власного виробництва «Приготування водного настою з трави горицвіту весняного» та «Приготування порошоків з листків наперстянки».

Крім того, всередині цих блоків з метою міждисциплінарної інтеграції розглядалися питання анатомії та фізіології (будова та функції серця), латинської мови (назви лікарських рослин, лікарської рослинної сировини, лікарських форм, лікарських препаратів), ботаніки (морфологічні та мікроскопічні ознаки рослин), органічної хімії (формули кардіостероїдів), фармацевтичної хімії (методи якісного та кількісного аналізу кардіоглікозидів), організації та економіки фармації (нормативні документи стосовно зберігання лікарської рослинної сировини, що містить кардіоглікозиди, та правил оформлення рецептів на препарати). При розгляданні названих питань на лекції йшов постійний діалог між викладачами та студентами.

Отже, бінарне лекційне заняття за темою «Глікозиди кардіотонічної дії. Лікарські рослини, лікарська рослинна сировина» дало можливість опанувати матеріал і проблему в цілому, подолати роз'єднаність знань з окремих дисциплін, систематизувати матеріал і розширити сфери інформації, що одержують студенти, посилити міждисциплінарні зв'язки, мотивацію навчання, провести профільну диференціацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гайбура Т. Бінарні заняття – шлях до формування висококваліфікованих фахівців / Т. Гайбура // Організація навчально-виховного процесу: інноваційні технології навчання. – Інтас, 2006. – № 7. – С.76-81.
2. Гнатюк Л. Інтегрований урок – шлях до формування в учнів цілісної картини світу / Л. Гнатюк, С. Борисова, О. Бородіна, Н. Павленко // Хімія. Біологія. – 2004. - № 10. – С. 1 - 5.
3. Нижник Г.П. Бінарна модель навчання як важливий засіб реалізації міжпредметних зв'язків / Г.П. Нижник та ін. // Нові технології навчання: Науково-методичний збірник . – К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2000. – № 25. – С. 174-177.
4. Никифорок З. Розвиток інтегрального мислення студентів на заняттях фармакології з рецептурою / З. Никифорок // Інформаційно-методичний вісник. – Івано-Франківськ. – 1998. - № 2. – С. 34 -35
5. Якименко С.І. Інтегрована система – система розвитку, навчання і виховання/ С.І. Якименко та ін. // Нові технології навчання: Науково-методичний збірник. – К.: Науково-методичний центр вищої освіти, 2000. – вип. 28. – с. 119-130.

ХІМІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Прокопець В.В., Капустник Р.О.

Коледж Національного фармацевтичного університету

*«Истинное счастье заключается в
использовании своих сил и талантов»*

Иоганн Вольфганг фон Гёте

Головне завдання викладача – підготувати відповідального та вмілого спеціаліста, що володіє достатнім рівнем знань, умінь та навичок для виконання

своїх професійних обов'язків. Але студенти не просто «гвинтики в механізмі», кожен з яких повинен виконувати лише свої функції. Студент – це, в першу чергу, особистість, яка має свої нахили та здібності. Тому одним із завдань викладача є визначення здібностей кожного студента та забезпечення умов для їх розвитку[1, 2].

Сучасні педагогічні методи та форми навчання розкривають широкий спектр можливостей викладачеві створити сприятливі умови для розвитку професійних здібностей обдарованих студентів[2]. Однією з таких форм є хімічний експеримент. Як відмічають психологи, людина краще запам'ятовує те, що бачить на власні очі, тому наочні засоби викладання є невід'ємною складовою будь-якої дисципліни[3]. В хімії експеримент як одна з головних форм відтворення теоретичних уявлень є суттєвим фактором засвоєння хімічних знань[4].

Формування ключових компетенцій, що необхідні молодому спеціалістові на всіх етапах його професійної діяльності, починається від першого дня навчання. До них можна віднести:

- виховування відповідальності, уваги, акуратності в роботі;
- формування навичок роботи з літературними джерелами;
- розвиток дослідницьких здібностей (виявлення причинно-наслідкових зв'язків, аналізи виконаної роботи, абстрактне мислення, вміння робити висновки тощо).

У Коледжі НФаУ хімія – це профільна дисципліна, яка закладає підґрунтя для оволодіння професійно-спрямованих дисциплін. Для викладача на першому курсі важливо проводити позааудиторну роботу, залучаючи до експерименту не лише обдарованих студентів, а й усіх бажаючих. Адже успіх – це 5% таланту та 95% клопіткої праці.

Як показує досвід, студенти охоче беруться за дослідницьку роботу і відповідально ставляться до одержаного завдання. Роботу, заплановану на декілька тижнів, вони нерідко виконують за 3-4 доби, опрацьовуючи велику кількість літературних джерел для досягнення поставленої мети. Тому перед

виконанням хімічного експерименту студент вже володіє технікою безпеки, чітко знає перелік необхідного обладнання та реактивів, володіє навичками користування лабораторним обладнанням та передбачає одержуваний результат.

Під час вибору тематики дослідження викладач має дотримуватись основних принципів:

- максимальна безпечність експерименту для здоров'я студента;
- відсутність аналогічних дослідів у лабораторних практикумах навчальних дисциплін;
- легкість техніки виконання експерименту;
- наявність у матеріальній базі відповідних реактивів.

Безпосередньо перед проведенням досліду обов'язково необхідно перевірити знання студента з техніки безпеки та підготовку до експерименту, після цього дозволити виконувати роботу під наглядом викладача чи лаборанта.

Як приклад, одна з таких дослідницьких робіт – «Якісне визначення потрібного зв'язку при першому атомі Карбону в молекулах алкінів». Особливість даного дослідження в тому, що студенти взмозі добути власноручно всі реагенти, які необхідні для проведення експерименту, при цьому він виконується за нормальних умов та не вимагає складного обладнання. Дослідження відбувається в декілька стадій:

1. Паралельне добування аргентум нітрату взаємодією срібла з нітратною кислотою та купрум (I) оксиду окисненням глюкози купрум (II) гідроксидом.

2. Взаємодія одержаних речовин з розчином амоніаку з утворенням безбарвних прозорих амоніачних розчинів Аргентуму та Купруму (I).

3. Пропускання етину крізь одержані розчини, добутого взаємодією кальцій карбиду та води, в результаті чого утворюються характерні осадки жовтого та червоного кольорів відповідно[5].

Формуванням професійних умінь та навичок є проведення контролю якості лікарських засобів у відповідності вимог ДФУ та наказів МОЗ України, що спирається на знання, уміння, навичкита ключові компетенції, які були

сформовані протягом попередніх курсів. Дисципліни “Фармацевтична хімія” у ВНЗ I-II ст. акредитації є досить стислим і не дає змоги обдарованим студентам у повній мірі проявити свої дослідницькі здібності. Тому саме хімічний експеримент дає можливість максимально підготуватись до роботи в умовах сучасних аптек.

Приклад позааудиторної роботи професійного спрямування студентами є вдосконалення вже існуючих методик експрес-аналізу ЕЛЗ, що містить у своєму складі кислоту нікотинову та піридоксину гідрохлорид[6], та розробка нової методики експрес-аналізу – створення тест-папірців із закріпленням на їх поверхні реактивом – ферум (III) хлоридом, стандартизованим за ДФУ[7]. Під час виконання таких досліджень студенти досягають значних результатів, а їх роботи відзначаються актуальністю, високим рівнем виконання та практичною значимістю.

Важливим для всіх дослідників є можливість опублікування результатів їх роботи. Так, студенти-першокурсники підготовлюють мультимедійні доповіді на засіданнях гуртків хімічного спрямування та конференціях. Цього року дослідження професійного спрямування представлені на конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт Малої академії наук України та науково-практичній конференції “Фармація: вчора, сьогодні, завтра” Коледжу НФаУ. Участь у таких заходах мотивує студентів до подальшої дослідницької діяльності.

Висновки:

1. Хімічний експеримент – дієвий засіб розвитку, що дає викладачеві змогу розвивати талант, особистісні якості та професійні компетенції обдарованих студентів.

2. Участь у позааудиторних дослідженнях дозволяє майбутнім спеціалістам краще опановувати свою професію.

3. Проведення хімічного експерименту мотивує студентів до подальшої дослідницької діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зайченко І.В. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.
2. Что такое одаренность: выявление и развитие одаренных детей: классические тексты / под. ред. А. М., Матюшкина, А. А. Матюшкина. – М.: Омега-Л, 2008. – 368с.
3. Педагогическая психология: Учеб. для студ. высш учеб заведений / Под ред. Н.В. Ключевой. - М.: П24 Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. - 400 с.
4. Зайцев О.С. Практическая методика обучения химии в средней и высшей школе Учебник М.: Издательство КАРТЭК, 2012. - 470 с.
5. Черних В.П., Гриценко І.С., Єлисеєва Н.М. Органічна хімія Підручник для студентів вищих навчальних закладів І-ІІ рівнів акредитації та учнів загальноосвітніх шкіл з класами поглибленого вивчення хімії / За ред. В.П. Черних. - Харків: Вид-во НфаУ; Оригінал, 2004. - 464 с.
6. Максютіна Н.П., Каган Ф.Е., Кириченко Л.А. и др. Методы идентификации фармацевтических препаратов/Под ред. Н.П. Максютіной – К.: Здоров'я, 1978. – 240 с.
7. Золотов Ю.А. Химические тест-методы анализа / Золотов Ю.А., Иванов В.М., Амелин В.Г.; – М.: Едиториал УРСС, 2002. – 304 с.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОЛЕДЖІ НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Рябченко В.О., Тулінов А.Ю., Зеленський Р.М., Прокошин В.Е.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Погіршення стану здоров'я студентської молоді є великою проблемою для держави. Останнім часом ухвалена низка Законів України та державних

програм, проводяться конференції, засідання круглих столів, присвячених покращенню та зміцненню здоров'я студентської молоді. Питання здоров'я молоді хвилює педагогів, психологів, практиків, які активно шукають ефективні шляхи його покращення та зміцнення. Із цією метою у Коледжі Національного фармацевтичного університету на заняттях з фізичного виховання викладачами циклової комісії фізичного виховання активно впроваджуються здоров'язберігаючі технології.

Розглянемо декілька основних із них.

Організованість, систематичність, дисциплінованість студента є важливою умовою успішної навчальної діяльності. Дбайливе ставлення до здоров'я необхідно активно виховувати саме в студентські роки, коли встановлюються основні звички і організація професійної діяльності протягом дня.

Слід зазначити, що у студентів коледжу, котрі виконують ранкову гімнастику та систематично займаються фізичною культурою і спортом, виробляється певний режим дня, підвищується впевненість поведінки, спостерігається високий життєвий тонус. Таким чином, можна зробити висновок, що для гармонійного розвитку особистості та зміцнення здоров'я студентам необхідні систематичні фізичні навантаження, хоча б мінімальні, такі як ранкова гігієнічна гімнастика.

Слід пам'ятати, що період доби з 7.00 до 9.00 вважається фізіологічно несприятливим: працездатність і рівень збудження досить низькі. У цей час виконання гігієнічної гімнастики, спрямованої на збудження нервової системи, є оптимальним.

Так, у студентів коледжу, які регулярно виконують ранкову гімнастику, період включення в роботу на першій навчальній парі менший, ніж у студентів, які не виконували її. Те ж саме можна сказати і про психофізичний стан - підвищується настрій, самопочуття, активність.

При плануванні ранкової гігієнічної гімнастики студенти переважно використовують навантаження з частотою серцевих скорочень (ЧСС) 110-130

уд/хв. Таке навантаження сприяє скороченню періоду включення в роботу в навчанні, стимулює період високої працездатності.

Професія фармацевта, як і будь-яка інша, характеризується певним набором рухових навичок, психофізичних функцій, які пред'являються у процесі трудової діяльності. З метою покращення стану здоров'я, сприяння ліпшому надбанню обраної професії для студентів коледжу на заняттях фізичного виховання у кожному з розділу програми впроваджено елементи професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП). Її провідною метою є розвиток і вдосконалення фізичних якостей, рухових навичок та психофізіологічних функцій організму, до яких у процесі конкретної трудової діяльності пред'являються певні професійні вимоги. Згідно з провідною метою визначено такі основні завдання:

- розвиток і вдосконалення фізичних якостей, необхідних для здійснення професійної діяльності фармацевта;
- формування важливих рухових умінь і навичок, необхідних для професії фармацевта;
- удосконалення професійно значущих психофізичних функцій організму студентів, від яких залежить повноцінність засвоєння професії;
- здійснення відновлювальної функції для груп м'язів, які беруть активну участь у професійній діяльності;
- розвиток вольових якостей, які сприяють подоланню негативних емоційних станів у випадку появи втоми.

Під час підбору засобів ППФП щодо професії фармацевта викладачі фізичного виховання керуються такими загальними принципами:

1. Загальна витривалість досягається за допомогою вправ, які виконуються в помірному й середньому темпі, з тривалою роботою великих м'язових груп, активної діяльності всіх функцій організму.

2. Сила й силова витривалість розвивається в підсумку багаторазового виконання вправ, що потребують значного напруження м'язів, силових вправ на снарядах, піднімання ваги тощо.
3. Швидкісна витривалість формується шляхом виконання тривалих швидкісних вправ: багаторазове пробігання коротких відрізків, біг на дистанцію 200 – 400 м.
4. Швидкість розвивається при виконанні швидкісних і швидкісно-силових вправ: біг на короткі дистанції (30 м, 60 м, 100 м); повторні пробігання відрізків 3х30 м, 2х60 м, 2х80 м; елементи спортивних ігор, стрибки, метання.
5. Спритність розвивається шляхом виконання складних за координацією вправ, які потребують швидкого переходу від одних точно узгоджених дій до інших за умов, що раптово змінюються: вправи на гімнастичних снарядах, акробатичні вправи, стрибки, подолання смуги перешкод тощо.[1]

Окрім зазначених принципів із розвитку основних рухових якостей, слід виділити розвиток психофізіологічних і суто професійних якостей. До перших можна віднести емоційну стійкість, сміливість, рішучість, ініціативність, винахідливість, наполегливість тощо. До других - здатність до певних дій на обмеженій площі діяльності: стійкість до перевантажень під час професійної діяльності; здатність до зміни температурних режимів роботи; здатність до оптимального розподілу й швидкого переключення уваги; просторове орієнтування тощо.

Враховуючи особливості професії фармацевта, викладачі фізичного виховання коледжу розподілили цілі і засоби реалізації ППФП:

завдання ППФП: удосконалення швидкості окремих рухів і швидкості реакції; розвиток координації й точності рухів; підвищення статичної витривалості м'язів тулуба; удосконалення техніки рухових дій в умовах

емоційного напруження; активне переключення з розумової праці на фізичну і навпаки;

засоби ППФП:

- гімнастика – вправи без предметів і з предметами, вільні вправи, вправи на гімнастичній лаві, вправи біля гімнастичної стінки, вправи на розвиток гнучкості і розтягування;
- спортивні ігри – баскетбол, волейбол, ручний м'яч;
- легка атлетика – рівномірний біг у повільному темпі від 6 до 20 хв., різноманітні стрибки, метання в ціль;
- атлетизм – силові вправи в парах; вправи з гантелями. [1]

Окрема увага приділяється студентам, які мають відхилення у стані здоров'я, як правило, – хронічні захворювання або пошкодження опорно-рухового апарату, займаються у спеціальних медичних групах. Комплектування груп здійснює лікар згідно з нозологією. Основним критерієм для включення до спеціальної медичної групи є те або інше захворювання, рівень фізичної підготовленості.

Основними завданнями фізичного виховання у спеціальних медичних групах є: укріплення здоров'я студентів, зменшення або ліквідація наслідків перенесеного захворювання, усунення функціональних відхилень і недоліків у фізичному розвитку, сприяння правильному фізичному розвитку і загартовуванню організму, підвищення фізичної активності органів і систем, ослаблених хворобою, освоєння основних рухових умінь і навичок, формування правильної осанки, а при необхідності – її корекції, навчання правильному диханню. Залежно від функціонального стану, тренуваності та протікання захворювання навантаження зростає за інтенсивністю від малої до середньої.

Контроль за реакцією серцево-судинної системи викладачі здійснюють за частотою пульсу, дихання, загальним самопочуттям, кольором шкіри, пітливістю тощо. У разі необхідності навантаження зменшують.

По мірі зростання фізичної підготовленості і поліпшенні функціонального стану студентів, по узгодженню з лікарем, викладач поступово підвищує навантаження.

Шкідливий вплив на студентів спеціальної медичної групи здійснює гіподинамія. Вона уповільнює процес одужання, знижує адаптаційні можливості, погіршує процес метаболізму. Тільки систематичні (3 – 5 разів на тиждень) заняття фізкультурою є профілактичними, можуть нормалізувати функціональний стан студента, сприяють його одужанню.

Особливе значення мають спортивно-оздоровчі гуртки. Методично грамотно організовані викладачами заняття сприяють правильному формуванню юного організму студентів коледжу, гармонійному розвитку фахівця фармації. Систематичні заняття у гуртках позитивно впливають на розвиток у студентів цілеспрямованості, сили волі, наполегливості у досягненні цілі, працьовитості. Тренування та участь у змаганнях сприяють розвитку комунікабельності студентів, вміння працювати в команді, підпорядковувати свої дії досягненню загальної цілі, почуття обов'язку і відповідальності, поваги до своїх партнерів та суперників. У коледжі організовано проведення занять у таких спортивно-оздоровчих гуртках з волейболу, баскетболу, мініфутболу, загальної фізичної підготовки.

Навчальною програмою дисципліни фізичного виховання відведено час на самостійну роботу студента. Самостійна робота – це завдання, які студенти виконують у позааудиторний час. Для цієї роботи характерна відсутність безпосередньої допомоги і керівництва викладача. При правильній організації самостійна робота є одним із засобів залучення студентів коледжу до систематичних занять фізичними вправами і впровадження фізичної культури у повсякденний побут студентів. Для того щоб процес формування навичок і вмінь самостійних занять ішов успішно, під час його планування викладачами фізичного виховання враховуються основні вимоги:

- ✓ завдання відповідає віковим можливостям студента;
- ✓ є доступним, конкретним, посильним для кожного;

- ✓ принцип свідомості при виконанні вправ.

Першорядна роль у збереженні й формуванні здоров'я все ж таки належить самій людині, її способу життя, її цінностям, установкам, ступеню гармонізації внутрішнього світу і відносин з довкіллям. Водночас сучасна людина в більшості випадків перекладає відповідальність за своє здоров'я лише на лікарів, нехтуючи індивідуальною активністю. Студентські роки характеризуються величезною інтелектуальною, фізичною й психічною напругою. [3] У частини студентства, особливо першокурсників, з'являються розгубленість, зневіра у власні сили, можливості, здібності, а недостатньо розвинута воля підштовхує до зневіри у себе як у особистість. Здоров'язберігаючі технології, що впроваджуються викладачами циклової комісії під час занять з фізичного виховання, допомагають студентам повірити у свої сили, придбати навички самостійних занять фізичними вправами, укріпити своє здоров'я, підготуватись до належного виконання своїх професійних обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васьков В.Ю. Система фізичного виховання. X – XI класи / Юрій Вадимович Васьков – Х.: Ранок, 2009. – 208 с.
2. Дубенчук А.І. Спортивні ігри з м'ячем: правила / Анатолій Іванович Дубенчук. – Х.: ТОРСИНГ ПЛЮС, 2006. – 288 с.
3. Зеленюк О.В. Методика самостійних занять фізичними вправами / Оксана Володимирівна Зеленюк. – К. : Вид. дім «Академія», 2001. – 83 с.
4. Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи : Монографія [за заг. ред. М. Лук'янченка, А. Матвеева, А. Подольски, Ю. Шкрєбтія]. – Дрогобич : Коло, 2007. – 620 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ

Сайкова Л.Н., Тимошина Т.А., Трофимова И.Н.

**Медико-фармацевтический колледж Государственного бюджетного
образовательного учреждения «Курский медицинский университет»
Министерства здравоохранения Российской Федерации**

«Чтобы переварить знания, надо переваривать их с аппетитом»

А.Франс

Профессионализм и инновационная компетентность преподавателя заключается, прежде всего, в свободном владении педагогикой, психологией и технологиями обучения и воспитания в профессиональной школе. Преподаватель все больше выступает не только как специалист в области той или иной науки, но и как профессионал в деле организации образовательного процесса. Одно из проявлений этого - свободное и продуманное использование и владение современными педагогическими технологиями [2].

В получении новых результатов, а именно этого требует стандарт третьего поколения, ключевую роль играет смена педагогических технологий. Технология активного обучения относится к современным педагогическим технологиям.

Активное обучение - это постоянное взаимодействие между преподавателем и студентом в процессе обучения с использованием таких форм, которые обеспечивают реализацию внутреннего механизма саморазвития обучающихся, тем самым повышая качество учения и контроль самостоятельной работы.

Цель активного обучения - развивать коммуникативные, управленческие навыки студентов, формировать такие качества, как терпимость, уважение к иному, отличающемуся от своего, мнению, способствовать развитию мотивации студента к изучению нового.

Активные формы обучения значительно повышают эффективность процесса восприятия учебной информации тогда, когда студенты могут связать новый материал с предыдущим; заинтересованы в том, что делают; четко знают, что должны делать, и понимают, зачем это нужно; имеют самостоятельность в работе; имеют возможность для развития нужных умений; обеспечены различными видами деятельности; имеют необходимую поддержку со стороны преподавателя; работают в подходящем для них темпе; понимают, когда и как будут оценены; могут оценить собственные успехи.

Классификация видов учебной деятельности по технологии активного обучения следующая:

- моделирование (игровая деятельность);
- коммуникативный диалог (дискуссионная деятельность);
- изучение источников (исследовательская деятельность).

Модели учебных занятий на основе этой классификации:

- на основе игровой деятельности: игры-соревнования, игры-обсуждения, игра-реконструкция;
- на основе дискуссионной деятельности: семинары, дискуссии (групповая работа), проблемно-проектные дискуссии (коллективная деятельность);
- на основе исследовательской деятельности: практические занятия, исследовательские уроки [4].

Являясь преподавателями химии и биологии в своей профессиональной деятельности, мы широко применяем разнообразные активные методы обучения, некоторые из которых представляем в данной статье.

Итак, остановимся на игровой деятельности как элементе технологии активного обучения [1, 3, 5].

Целью игровых технологий является решение ряда следующих задач:

- дидактических (расширение кругозора, познавательная деятельность; формирование определенных умений и навыков, необходимых в практической деятельности и др.);

- развивающих (развитие внимания, памяти, речи, мышления, воображения, фантазии, творческих идей, умений устанавливать закономерности, находить оптимальные решения и др.);
- воспитывающих (воспитание самостоятельности, воли, формирование нравственных, эстетических и мировоззренческих позиций, воспитание сотрудничества, коллективизма, общительности и др.);
- социализирующих (приобщение к нормам и ценностям общества; адаптация к условиям среды и др.).

Реализация игровых приемов и ситуаций на занятиях химия и биология проходит по таким основным направлениям:

- дидактическая цель ставится перед студентами в форме игровой задачи;
- учебная деятельность подчиняется правилам игры;
- учебный материал используется в качестве ее средства;
- в учебную деятельность вводится элемент соревнования, который переводит дидактическую задачу в игровую;
- успешное выполнение дидактического задания связывается с игровым результатом.

Занятия по темам «Металлы 1-2 групп ПСЭ» по химии, «Строение клетки» по биологии проводятся в форме туристического маршрута.

План занятия представлен картой туристического маршрута, используя которую, студенты проходят этап за этапом в форме своеобразной игры:

- «Собери рюкзак» - контроль исходного уровня знаний;
- «Продвижение к залежам» - открытие металлов, открытие внутреннего строения клетки;
- «Раскопки» – изучаются физические свойства металлов, внешнее строение органоидов клетки;
- «Получение» - получение металлов или строение основных частей клетки;
- «Химические вулканы» - химические свойства металлов и их соединений или внутреннее строение органоидов.

- «Пещера колдунов» - выполнение качественных реакций, изучение электронных фотографий структур клетки;
- «Биологические залежи» - биологическая роль и медицинское значение химических соединений, значение органоидов и структур клетки;
- «Путь домой - этапы маршрута» - закрепление материала в виде схем, используя пройденные маршруты.

На лекционных занятиях применяем **технологии коллективно-индивидуальной мыслительной деятельности.**

Занятия по темам «Строение атома», «Экологические факторы» разбиваются на следующие этапы:

Первый этап - организация целевого пространства, создание творческих микрогрупп, ввод в ситуацию, постановка проблемы, выбор средств, позволяющих реализовать цели:

Преподаватель зачитывает слова русского философа Н. Берделева «Познать сущее нельзя извне, можно только изнутри» - химия, и американского натуралиста Г. Торо «Что толку в доме, если нет приличной планеты, где его можно построить» - биология.

Второй этап – организация поискового пространства:

Перед студентами ставятся задачи, группа разбивается на микрогруппы. Работа микрогрупп осуществляется по групповым карточкам.

Материал оформляется в форме таблиц. После чего каждая микрогруппа отчитывается по пройденным этапам.

Третий этап – рефлексивное пространство:

Этот этап занятия направлен на индивидуальную работу, проверку усвоенного материала. Для этого проводится графический диктант, после которого студенты обмениваются своими работами, проводят взаимопроверку по выданным графикам ответов.

Уроки-конференции - разновидность тьюторской работы, где основная роль принадлежит студенту, а преподаватель направляет и консультирует. Тематика для уроков-конференций должна быть актуальной и познавательной.

На занятии по химии при изучении темы «Спирты» студенты разбиваются на несколько групп: «наркологи», «хирурги», «фармацевты», «психологи», «ведущие», «эксперты». Каждая группа заранее получает задания для обсуждения и исследования проблемы. В группах распределяются роли участников, определяются выступающие. Все остальные по ходу конференции, высказывают свою точку зрения.

Подводя итог, нужно отметить, что использование на занятиях активных форм обучения предоставляет преподавателю большие возможности для поднятия интереса, создания мотива для дальнейшего его изучения, а также для творческого поиска новых форм активизации учебного процесса. Такие уроки стимулируют познавательный интерес, вносят разнообразие в учебно-воспитательный процесс, расширяют кругозор, общую культуру, раскрепощают личность, помогают в развитии творческих способностей студентов, а также создают благоприятную психологическую атмосферу, "ситуацию успеха", в которой студенты готовы реализовать свои способности и возможности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Берденникова Н.Г. Организационное и методическое обеспечение учебного процесса в вузе / Н.Г. Берденникова, В.И. Меденцев, Н.И.Панов. - СПб., 2006. - с. 43
2. Мухина С. А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении / С.А. Мухина, А.А. Соловьева. - Ростов н/Д, 2004. – с. 126 образования / под ред. В.А.Сластенина. - М., 2004. – с. 120
3. Педагогические технологии: учеб. пособие / под общей ред. В.С. Кукушина. - Ростов н/Д, 2002. – с. 400
4. Рындак В.Г. Теория обучения / Педагогика: учеб. пособие / под ред. В.Г. Рындак . - М., 2006. - С. 108-174.
5. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП / Г.К. Селевко. - М., 2005. – с. 120 .

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ТРАДИЦІЙНІЙ ЗАОЧНІЙ ФОРМІ ЗДОБУТТЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ

Строна О.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Зміна основних пріоритетів у освітянській галузі стосується всіх форм надання освітніх послуг, у тому числі і заочної форми, де перш за все реалізується концепція самостійного навчання. Історія підготовки фахівців заочною формою нараховує близько ста років. І нині, коли відбувається перехід до інформаційного суспільства, активно розвиваються нові форми та методи взаємодії "викладач-студент". Комп'ютеризація навчального процесу та доступ до мережі Інтернет поширило можливості трансформації знань. Саме тому останнім часом все активніше починає впроваджуватись система дистанційної освіти, яка, як очікується, невдовзі замінить традиційну заочну форму навчання. [1]

Багато науковців приділяють увагу питанням організації дистанційної освіти, її завданням, можливостям, формам, аналізують проблеми, які виникають при впровадженні у навчальний процес та пропонують шляхи їх розв'язання. Зазначається, що дистанційне навчання (ДН) є більш прогресивним способом самостійного здобуття освіти порівняно з заочною формою.[2]

Ефективність будь-якої форми навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі відчувають необхідність подальшого навчання, тобто, найголовнішим важелем самостійного здобуття знань, навичок та компетенцій є мотивація. Студенти-заочники зазвичай більш вмотивовані на навчання, ніж студенти денного відділення. Це залежить від різних чинників: базового освітнього рівня студентів, місця роботи, практичного професійного життєвого досвіду. Статистичний аналіз даних вступників на заочне відділення Коледжу Національного фармацевтичного університету у 2013-2014 навчальному році

показав, що близько 67% абітурієнтів (загальна кількість вступників 297 осіб) вже має певну професійну освіту (табл. 1).

Таблиця 1. Розподіл абітурієнтів за базовим рівнем освіти

Освітній рівень	Кількість осіб	Частка, %
Повна загальна середня освіта (за результатами ЗНО)	98	33
Молодший спеціаліст	104	35
в т.ч. медична освіта	68	23
Спеціаліст	78	26
в т.ч. медична освіта	5	1,7
Молодший спеціаліст + спеціаліст	16	5,4
в т.ч. медична освіта	8	0,85

Серед тих, хто вже мав певну освіту і побажав стати фармацевтом, є представники різних професій: медичні та педагогічні працівники, будівельники, кулінари, економісти, торгові робітники тощо. Більшість з них вже працює в закладах практичної фармації. Відповідні і мотиви, які спонукають до навчання:

1. Отримання фахової професійної освіти та документа про освіту.
2. Підвищення кваліфікації.
3. Затребуваність фахівців даної професії на ринку праці.
4. Фінансовий аспект: бажання досягти певного рівня матеріального забезпечення.

Більшість керівників фармацевтичних закладів підтримують бажання своїх працівників здобути фармацевтичну освіту або підвищити професійний рівень. Але іноді виникають виробничі проблеми, пов'язані з пошуком заміни співробітникам на період проходження ними навчальної сесії, необхідністю надання відпустки тощо. Крім того і для самих студентів від'їзд на сесії (особливо до іншого міста) - це розв'язання певних родинних проблем, фінансові витрати.

Такі проблеми дозволяє розв'язати дистанційне навчання. До того ж студенти не залишаються на самоті у міжсесійний період. Дистанційне

навчання передбачає поєднання самостійного засвоєння матеріалу курсу та активної on-line взаємодії з викладачем-консультантом (тьютором). Позитивним є і те, що ті, хто навчається, мають можливість організувати власне навчання в такому режимі й обсязі, які підходять безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від регулярності навчання. Послідовне виконання контрольних завдань, а також підтримка у всіх питаннях з боку тьютора забезпечує планомірне засвоєння знань. Перевірка ступеня засвоєння матеріалу здійснюється за допомогою системи тестування та інших контрольних заходів.

Не дивлячись на суттєві переваги дистанційної освіти, в сучасних умовах її впровадження досить ускладнене. (якщо ми говоримо про якісну інноваційну систему надання освітніх послуг). І тут мова йде не тільки про можливість навчального закладу (технічні, навчально-методичні, відповідну інформаційну компетентність педагогічних кадрів та допоміжного персоналу тощо), але й про можливість тих, хто навчається (ті ж самі технічні можливості, тобто наявність Інтернету, інформаційна обізнаність, вміння працювати з комп'ютером тощо). Анкетування показало, що близько 40% всього контингенту заочного відділення коледжу (на 01.01.2014 р. це 741 особа) надають перевагу традиційній формі самостійної роботи: написання та відправлення контрольних робіт поштою, як раз саме з вищезначених причин. Як правило, це люди більш старшого віку. Статистичні дані щодо вікового розподілу контингенту Коледжу НФаУ наведені в табл.2.

Вік студентів	Кількість осіб	Частка, %
до 20 років	130	17,5
20-30 р	269	36,3
30-34 р	144	19,4
за 35 років	198	26,8

Тому мабуть на часі говорити лише про можливість використання інноваційних елементів ДН у традиційній заочній формі здобуття освіти.

Наказом Міністерства освіти і науки України (від 25.04.2013 № 466) було затверджено Положення про дистанційне навчання, яке визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання. Це Положення регламентує шляхи реалізації дистанційного навчання, вимоги до кадрового та технічного забезпечення, форми та види навчальних занять, контрольних заходів, науково-методичне та системо-технічне забезпечення тощо. Рішення щодо використання технологій дистанційного навчання у навчальному процесі приймається педагогічною радою навчального закладу і можливе за погодженням з МОН України. [3]

В Коледжі НФаУ на цей час не стоїть питання щодо впровадження цілісної системи дистанційного навчання. Проте, розуміючи інтенсивність розвитку інформатизації суспільства, вважаємо, що невдовзі ця система стане особливо актуальною і навіть можливо замінить традиційне заочне навчання.

Так, одним з напрямків роботи в перехідний період, який можна назвати заочно-дистанційним, може стати наповнення сторінки заочного відділення на веб-сайті коледжу: розміщення програм навчальних дисциплін, методичні рекомендації щодо виконання контрольних завдань, особливостей контролю тощо; документи організації навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять); відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо; мультимедійні лекційні матеріали; термінологічні словники; практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання; віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання; пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем; ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання; електронні бібліотеки чи посилання на них тощо.[3]

Таким чином, одним з напрямків роботи заочного відділення має стати організація методичної роботи педагогічних працівників, направленої на впровадження елементів дистанційної освіти у навчальний процес у коледжі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні вказівки по організації дистанційного навчання в УДХТУ / Укл.: Нефедов В.Г., Ніколенко М.В., Кондратьєва Н.В. –Дніпропетровськ: УДХТУ, 2006. – 20 с
2. Кірей К.О. Організація системи дистанційної освіти// Матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, Миколаїв, 2012
3. Положення про дистанційне навчання (затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466) // [Електронний ресурс].
Режим доступу: (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>)

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА-ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Федірко Н.О.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Сьогодні мультимедіа-технології — один із перспективних засобів інформатизації навчального процесу. Мультимедіа- та гіпермедіа-технології інтегрують у собі потужні освітні ресурси, що здатні забезпечити середовище для формування та розвитку ключових компетентностей, до яких належать у першу чергу інформаційна й комунікативна. Тому є природним впровадження цих засобів у сучасний навчальний процес.

Мультимедіа являють собою технологію, що дає змогу комп'ютеру успішно працювати з новими типами даних — високореалістичними зображеннями, що рухаються, відео-зображеннями, високоякісним стереозвуком, а також комп'ютерною графікою, анімацією, текстом, надаючи

можливість поєднувати їх у межах одного додатка. Досвід застосування мультимедіа в процесі вивчення іноземної мови продемонстрував значні переваги в інтенсифікації навчального процесу, підвищенні його результативності. Технології мультимедіа дозволяють:

- забезпечувати гнучкість навчального процесу, його інтерактивність;
- супроводжувати текстову інформацію звуковою інформацією;
- поєднувати аудіо - і відеоінформацію з анімацією;
- створити й використовувати методичні та дидактичні матеріали нового покоління;
- проводити значну частину занять у формі ділової гри;
- реалізувати індивідуальний підхід, що включає широке використання на практичних заняттях навчальних індивідуальних програм, банку різнорівневих завдань;
- активізувати роль викладача в керуванні процесом одержання знань;
- збільшити число тих, хто навчається, на одного викладача (при дистанційній чи заочній формі навчання);
- залучати кожного викладача до використання сучасних інформаційних технологій.

Застосування мультимедіа в сфері навчання іноземної мови має такі напрямки: відео-енциклопедії, автоматизовані системи навчання (комп'ютерні підручники), довідкові системи, тренажери, ситуаційно-рольові ігри, системи самотестування знань, моделювання ситуації — віртуальна реальність. Використання технологій мультимедіа в навчанні іноземних мов дає можливість:

- підвищити інтерес студентів завдяки мультимедійним технологіям;
- активізувати розумову діяльність та ефективність засвоєння матеріалу;
- індивідуалізувати навчання;
- організувати дистанційне навчання не тільки з метою заочного навчання, але і для студентів, що пропускають заняття через хворобу або за службовою необхідністю;

- самостійного дослідницького пошуку матеріалів, опублікованих в INTERNET;
- підвищити швидкість і точність збору та обробки інформації про успішність навчання завдяки комп'ютерному тестуванню й контролю знань.

Комп'ютеризоване навчання іноземної мови на базі технології мультимедіа не може замінити людини-викладача, але воно може доповнити й удосконалити його діяльність. Електронні видання навчального призначення мають ряд переваг: компактність збереження, гіпертекстові можливості, мобільність, можливість оперативного внесення змін і доповнень, зручність пересилання електронною поштою. Це автоматизована початкова система, що містить в собі дидактичні, методичні й інформаційно-довідкові матеріали з іноземної мови, а також програмне забезпечення, що дає змогу комплексно використовувати їх для самостійного одержання й контролю знань. Електронний підручник ніколи не замінить традиційний, але він здатний доповнити його тими елементами, що традиційний підручник реалізувати не може.

Процес модернізації навчання іноземних мов досить тривалий. Традиційна система навчання складалася протягом не одного десятиріччя й має багато корисного. Виходячи з цього, варто задуматися про те, як інтегрувати в неї мультимедійні засоби. Тільки розумне поєднання традиційних і комп'ютерних технологій підвищить ефективність навчання іноземним мовам. З цією метою необхідно формувати у викладачів іноземної мови професійну мобільність, тобто здатності швидко засвоювати нові ідеї, успішно адаптуватися до умов навчання, що змінюються.

Включення інформаційних мультимедійних технологій робить процес навчання більш технологічним і більш результативним. Так, на цьому шляху є труднощі, але головний успіх — інтерес студентів, їх готовність до творчості, потреба в одержанні нових знань і відчуття самостійності. Комп'ютер дозволяє робити заняття не схожими одне на інше. Це відчуття постійної новизни сприяє розвитку в студентів інтересу до навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. П. Теоретико-методологічні засади модернізації вищої освіти / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис. — 2001. — №2. — С. 5–13.
2. Бугрій О. Активізація навчального процесу у вищій школі / О. Бугрій // Вища школа — 2008. — №5.

Секція 4. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ ФАРМАЦІЇ

Бобкова І. А., Варлахова Л. В.

Комунальний вищий навчальний заклад “Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича”

При написанні статті ми ставили за мету розкрити актуальність формування та розвитку ключових компетентностей студента як базу, що допомагає вибудовувати навички професійної діяльності майбутнього молодшого спеціаліста у галузі фармації в умовах сучасного світу.

На сучасному етапі розвитку України актуальним є питання професіоналізму у всіх галузях суспільного життя. Професія фармацевтичного працівника вимагає високої професійної самосвідомості, дисципліни, толерантності, акуратності та відповідальності при виконанні своїх обов'язків, оскільки пов'язана із збереженням здоров'я людини .

В сучасних умовах якісна професійна освіта визначається компетенціями, які покладені в основу освітніх стандартів. “Професійна компетентність” (від лат. profession–офіційне заняття, лат. Compete – відповідати, підходити) - це інтегральна характеристика ділових особистісних якостей спеціаліста, як рівень знань і умінь, достатній для досягнення мети даного виду діяльності. Метою сучасної професійної підготовки молодших спеціалістів фармацевтичної галузі є формування фахівця не як засобу забезпечення функціонування господарства, а як процес розвитку творчого потенціалу особистості, системного мислення, вміння оперативно вирішувати завдання в умовах як великого обсягу інформації, так і дефіциту часу.

Компетентнісний підхід у підготовці молодшого спеціаліста фармацевтичної галузі полягає у прищепленні і розвиненні у студента

сукупності ключових компетенцій, які визначають його успішну адаптацію у суспільстві. Компетентності відносяться до ключових, якщо оволодіння ними дозволяє вирішувати різні проблеми в повсякденному, професійному чи соціальному житті. Ними необхідно опанувати для досягнення різних важливих цілей, вирішення складних завдань у різних ситуаціях.

Всі ключові компетентності мають такі характерні ознаки: багатofункціональність (передбачає використання знань, умінь, навичок і здатностей, необхідних для адаптації і продуктивної діяльності в різних професійних співтовариствах); міждисциплінарність (передбачає взаємозв'язок змісту і методик предметів однієї чи різних освітніх галузей); багатовимірність (включає різні розумові процеси та інтелектуальні вміння (аналітичні, критичні, комунікативні тощо)). Ключові компетентності вимагають значного інтелектуального розвитку студента: абстрактного мислення, визначення своєї власної позиції, здатності до творчого підходу у нестандартних ситуаціях, критичного мислення тощо.

У структурі ключових компетентностей при підготовці молодшого спеціаліста фармацевтичної галузі можна виділити:

1. Компетентність у сфері самостійної пізнавальної діяльності студента (засвоєння способів придбання знань з різних джерел інформації);
2. Компетентність у сфері цивільно-громадської діяльності (виконання ролей громадянина, виборця, споживача тощо);
3. Компетентність у сфері соціально-трудової діяльності (у тому числі вміння аналізувати ситуацію на ринку праці, оцінювати власні професійні можливості, орієнтуватися в нормах і етиці трудових взаємовідносин тощо);
4. Компетентність у побутовій сфері (включаючи аспекти власного здоров'я, сімейного буття та ін.);
5. Компетентність у сфері культурної діяльності (включаючи вибір шляхів і способів використання вільного часу, що культурно і духовно збагачують особистість);
6. Комунікативна компетентність (володіння літературною діловою

мовою, знання однієї з європейських мов , уміння користуватися комп'ютерною технікою та іншими засобами зв'язку й інформації, знання психології та етики спілкування тощо).

Пошук нових шляхів професійного зростання майбутніх фармацевтичних працівників, з огляду на вимоги сучасного ринку праці, залишається важливою та актуальною проблемою для вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

Формування професіоналізму молодшого спеціаліста відбувається лише при створенні і дотриманні певних педагогічних умов: залучення студентів до навчання на основі моделювання майбутньої професійної діяльності; забезпечення самостійної роботи студентів щодо розв'язання визначених практичних завдань; застосування на заняттях комплексу організаційно-методичних заходів на основі новітніх освітніх технологій.

Сучасна вища професійна освіта повинна вирішувати подвійне завдання:

- по - перше, забезпечити загальний розвиток, який спрямований на формування інтелектуальних, естетичних, духовно-творчих, моральних, психофізичних якостей молодшої людини;
- по - друге, сприяти професійному розвитку студента.

Для успішної побудови методики навчання слід спиратися на такі компоненти як: індивідуальні здібності студентів; здатність викладача до ефективного впровадження сучасних освітніх технологій; дидактична орієнтація на вироблення позитивно мотивованого ставлення студентів до нового; тести оцінки результатів діяльності; аналіз схеми управління впровадженням сучасних освітніх технологій.

При викладанні спеціальних фармацевтичних дисципліни викладач організовує розвиток кожної з ключових компетенцій, використовуючи такі види діяльності: володіння способами отримання знань з різних джерел інформації (підручники, навчальні посібники , Інтернет-ресурси, довідники тощо); вміння виділяти головне, оцінювати ступінь достовірності отриманої інформації; володіння формами усного мовлення (монолог, діалог, вміння

поставити запитання, довести свою правоту при усній відповіді, дискусії, захисту курсової роботи тощо); ведення діалогу "людина" - "людина" (розвиток комунікативних взаємодій у процесі професійного спілкування); уміння працювати в групі, шукати і знаходити компроміси (робота над спільним завданням); володіння етикою трудових і цивільних взаємовідносин (толерантність (розуміння того, що всі люди індивідуальні і неповторні, кожен має право на особистий погляд); правова відповідальність за порушення законодавства та інше); володіння навичками використання спеціальних приладів при проведенні дослідів; створення цілісної картини світу на основі власного досвіду; створення комфортного здоров'язберігаючого середовища (знання правил техніки безпеки, вміння організувати свій робочий час тощо).

Формування професійної підготовки майбутніх спеціалістів дає можливість студентам поступово і поетапно осмислити свої індивідуальні здібності і комунікативні якості, проводити їх аналіз. В цей період кожен студент повинен розробити власні прийоми компенсації тих індивідуальних здібностей, які попереджають ускладнення зовнішнього і внутрішнього плану професійної діяльності; знижують рівень залежності від думки інших людей; виділяють власну систему поглядів, позицій, здатність до ролевої поведінки і розширюють об'єм комунікативних умінь. Таким чином, під час навчання у майбутніх спеціалістів формується професійна компетентність.

У системі підготовки кваліфікованого працівника потрібно розвивати професійно особистісні якості, якими має володіти сучасний фахівець: майстерність, моральність, професіоналізм, ініціатива, здатність творити, адаптуватися, генерувати ідеї, бути динамічною і оптимістичною особистістю тощо.

Знання – основа компетенцій. Застосування компетенцій в різних ситуаціях під час вирішення складних проблем та спілкування сприяє набуванню (примноженню) нових знань, умінь, навичок, установок, цінностей.

Сучасний етап функціонування вищої професійної освіти вимагає нових підходів до підготовки конкурентоспроможних фахівців, які набувають

упродовж навчання не лише можливості оперувати отриманими знаннями, а й здатні пристосовуватися до потреб сучасного ринку праці.

Основними функціями ключових компетенцій є формування у молодій людині здатності навчатися, зокрема навчатися самостійно, забезпечення випускникам, майбутнім працівникам, більшої гнучкості у взаємостосунках з роботодавцем, становлення репрезентативності для зростання успішності в конкурентному середовищі існування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. –К.: Перун, 2003. – с. 445
2. Дружилов С.А. Психологія професіоналізму людини: інтеграційний підхід // С.А. Дружилов // Журнал прикладної психології – 2003 - № 4-5 с. 35 - 42.
3. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учебное пособие / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э.Э. Сыманюк - М.: Московский психолого- социальный институт, 2005. – с. 216
4. Маркова А. К. Психология профессионализма // А. К. Маркова. – М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. - 308с.
5. Новий тлумачний словник української мови у 3 томах. - Т.1, Київ : Видавництво «Аконіт», 2007. -С. 874.
6. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х т. [под ред. С. Я. Батышева]. –М.: Изд -во Акад. проф. образования, 1999. –Т. 2. –С. 383.

КЕЙС-МЕТОД КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БУДУЩИХ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ФАРМАЦИИ

Бузина М.Г., Кучер Е.Н.

**Медицинский колледж Государственного учреждения
«Крымский государственный медицинский университет имени
С.И. Георгиевского»**

Современные требования к подготовке младшего специалиста фармации складываются под влиянием ситуации на рынке труда. Качество подготовки будущего фармацевта сегодня рассматривается с позиции рекомендаций Государственных образовательных стандартов. Одной из основных задач Национальной стратегии является перестройка учебно-воспитательного процесса на основе развивающей педагогики[1]. Критерием выступает профессиональная компетентность. Отличие компетентного младшего специалиста от квалифицированного в том, что первый обладает не только знаниями, умениями, навыками определенного уровня, но и способностью и готовностью реализовать их в работе.

Компетентный специалист готов к самообразованию на протяжении всей жизни, владеет новыми технологиями и понимает возможности их использования. Умеет адаптироваться в социальной и будущей профессиональной сфере. Может работать в команде, готов к перегрузкам, стрессовым ситуациям и умеет быстро из них выходить[6]. Словом, является человеком инновационным.

Формирование инновационного человека — неотложная задача профессионального образования. Только человек инновационного типа культуры может быть конкурентоспособным[7]. Решение этой задачи требует квалифицированных специалистов в самом образовании; ведь, как отмечал М.П. Драгоманов, «плановая перестройка образования нуждается в мастере и

не выполняется слепым инстинктом» [5, с.14]. Использование педагогом интерактивных методов обучения является наиболее эффективным.

Профессия младшего специалиста относится к типу «человек-человек», поэтому именно коммуникация - средство реализации его профессиональной деятельности. Специфика формирования профессиональных компетенций в фармации предполагает сплав профессиональных требований и высоких моральных качеств. Основы фармацевтической деонтологии заложены в конце 60-х – 70-х гг. XX века. Современные реалии фармацевтического рынка таковы, что на теоретическом уровне фармацевт знает профессиональные этические критерии и их применение в системе здравоохранения. Но на практике порой он находит другие приоритеты в зависимости от экономической выгоды, что заставляет его скрывать недостатки и широко рекламировать достоинства той или иной фармацевтической продукции. В то же время фармацевт как младший специалист не должен вторгаться в сферу компетенций провизора.

Фармацевту следует знать, принять и учитывать тот факт, что поведение сегодняшнего и завтрашнего потребителя лекарственных средств коренным образом отличается, и будет отличаться от его вчерашнего поведения. Сегодня потребитель становится критичнее, чем прежде; изучает достоверные критерии; проявляет большую недоверчивость; задает больше вопросов. Фармацевт должен уметь совмещать «борьбу» за свою долю рынка, которая становится все более «жесткой», с требованиями фармацевтической этики и деонтологии. Поэтому очень важно, чтобы на таких участках работали профессионалы – «коммуникаторы», т.е. фармацевты, обладающие искусством общения.

Специальной формой организации познавательной деятельности, развивающей коммуникативные умения, выступает интерактивное обучение. Задача педагога – не только дать определенные знания, но формировать и развивать ключевые компетенции личности. Согласно Л.А. Петровской [8], важным моментом процесса развития коммуникативных качеств является воображаемое проигрывание своего поведения в разнообразных ситуациях. Использование интерактивных технологий с нетрадиционными приемами

(использование тренинговых социально-психологических упражнений, проведение ролевых, деловых игр и тому подобное) направлено на расширение объема коммуникативных умений [2, с. 115]. Также И.Д. Бех считает, что социально-психологический тренинг ... способствует повышению эмоциональной устойчивости выпускников [2, с. 113].

Особое место в коммуникативной подготовке любого специалиста занимает такая интерактивная форма обучения, как кейс-метод. Метод кейсов (англ. Case method, кейс-метод, кейс-стади, case-study, метод конкретных ситуаций, метод ситуационного анализа) — техника обучения, использующая описание реальных экономических, социальных и бизнес - ситуаций. В последние годы наметилась тенденция к использованию кейс-метода не только в бизнес-образовании, но и в предметном обучении [4]. Методически целесообразно включать кейсы и в профессиональную подготовку будущих фармацевтов. Цель метода - включение в учебный процесс элементов профессиональной деятельности, что обеспечит переход от учебных ситуаций к реальным. Суть метода - организация обсуждения преподавателем задачи в группе студентов. Характер задачи - конкретная ситуация с явной или скрытой проблемой. Источником кейсов при подготовке фармацевта могут являться ситуации, возникавшие в аптеках при прохождении студентами преддипломной практики. То есть, это - практические кейсы. При этом структура кейсов должна быть однотипной (полевые, «короткие»), что доказано психолого-педагогическими исследованиями [4]. Общие требования к кейсам: правдоподобность описания ситуации; полнота фактов, достаточная для понимания ситуации; отсутствие избыточных сведений и подсказок. Для достижения цели наиболее пригодны практические мини-кейсы, используемые в сочетании с другими методами и технологиями обучения. Поэтому авторы считают их оптимальным инструментом формирования коммуникативных качеств будущих фармацевтов.

ЛИТЕРАТУРА

1. Указ Президента Украины №344/2013./ О национальной стратегии развития образования в Украине на период до 2021 года.
2. Бех І.Д. Становлення професіонала в сучасних соціальних умовах / І.Д.Бех // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2008. – № 2. – С. 109–115.
3. Деонтология в медицине 6 в 2 т. / Е.М.Вихляева, В.П. Гашов, С.З. Горошков, под ред. Б.В. Петровского, АМН СССР. – М.: Медицина 1988г
4. А.М.Деркач Кейс-метод в обучении // Специалист.-2010.- N4.-С.22-23.
5. М. Драгоманов Чудацькі думки про українську національну справу. – Львів, 1892.– С. 196-201.
6. Кремень В. Освіта у контексті соціокультурних змін/ Кремень // День. – 2008. - №148. – С. 4-8.
7. Петров А. Профессиональная компетентность: понятийно - терминологические проблемы / А. Петров // Альма Матер. Вестник высшей школы: журнал - 2004. - N10. - С. 6-10
8. Л.А. Петровская Компетентность в общении / Л.А. Петровская. – М.: МГУ, 1989. – 216с.

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У КОЛЕДЖІ НФаУ

Горбаньов В.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

В сучасних умовах життя вимагає від майбутніх фахівців фармації якісної практичної підготовки й уміння ініціативно вирішувати професійні завдання. Вищий навчальний заклад повинен не просто дати студентам той чи інший

обсяг знань і умінь, а й сформувати таку людину, яка здатна творчо мислити, приймати рішення, виробити свою позицію в житті, свій світогляд, ставлення до себе та інших і вміння адаптуватися до умов життя. Це відповідно вимагає зміни стратегії управління процесом навчання, за якою акценти переносяться на особистість як суб'єкт навчальної діяльності. У зв'язку з цим фармацевтична освіта одержує нові філософські й методологічні передумови: демократизацію, індивідуалізацію, свободу творчості, що включаються безпосередньо до поняття гуманізації як способу, засобу формування цінностей. За умови гуманізації освіти, іншими словами, при побудові освітніх систем, спрямованих на забезпечення прав особистості, на розвиток, самовизначення й визнання її самоцінності, змінюється ціннісна парадигма, в якій домінуючими стають морально-етичні цінності. Неможливо сформувати молоде покоління, здатне розвиватись етично, удосконалювати світогляд і творити власну державу без вивчення та поглиблення ними ґрунтовних, об'єктивних, правдивих знань про історію, культуру, суспільну етику, національні особливості своєї держави. Пріоритетними напрямками у формуванні молодого фахівця повинні бути педагогічні процеси, спрямовані на особистість із сучасними й актуальними знаннями, креативністю і критичністю мислення, ініціативністю і творчістю. Не меншого значення набувають такі якості, як висока моральність, особистісна відповідальність, внутрішня свобода, спрямованість на досягнення мети раціональним шляхом та коректними засобами [1].

Відповідно до Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті та основними нормативно-правовими актами у сфері освітньої діяльності підготовка фахівців повинна будуватися на нових, сучасних ідеях і підходах до організації навчально-виховного процесу. Вони повинні системно втілювати такі основні принципи:

– гуманізація освіти, єдність навчання і виховання, залучення студентської молоді до духовних цінностей, формування цінностей загальнолюдської моралі;

– свобода вибору та відповідальність за результати освітньої діяльності, професійне самовизначення особистості, що актуалізує внутрішню мотивацію, розвиває потребу у свободі творчості, автономності, самоуправлінні та самокорекції, забезпечує толерантність стосовно особистості студента;

– відкритість і демократичність освітньої діяльності, доступність навчання для будь-якого громадянина з врахуванням рівня його довузівської та індивідуальної підготовки;

– органічний зв'язок з національною та світовою культурою, історією, традиціями;

– взаємодія з іноземними вузами, що здійснюють підготовку фахівців гуманітарного, економічного і лінгвістичного профілів;

– самопізнання з метою встановлення в собі нових якостей, характеристик, поглибленого осмислення властивостей і станів особистості студента;

– використання важелів відповідальної поведінки студентів у процесі навчання;

– духовно-моральний пошук власної життєвої позиції, індивідуально-колективна відповідальність за дотримання умов і досягнення результатів у процесі освітньої діяльності.

Вказані принципи необхідно покласти в основу формування системи гуманітарних знань. Зокрема, велике значення надається таким проблемам:

- формування почуття професійної та моральної відповідальності;
- дотримання сформованого професійного стереотипу поведінки;
- вироблення моральної обґрунтованості службових взаємовідносин;
- вироблення культури професійних дій;
- погодження суспільних і особистих професійно-етичних інтересів;
- дотримання «честі мундира».

Розв'язанню поставлених проблем поряд з фаховими дисциплінами сприяють суспільні та загальноосвітні дисципліни: історія України, всесвітня історія, основи філософських знань, соціологія, культурологія, людина і світ,

політологія, основи правознавства та ін. Перш за все вивчення студентами цих дисциплін сприяє формуванню наукового світогляду та навичок самостійного мислення, наукового уявлення про взаємозв'язок природних та спеціальних дисциплін, дозволяє підвищити загальнокультурний рівень сучасного фахівця, виховує гідність та відчуття необхідності обраної професії [3].

Викладачі циклової комісії суспільних та загальноосвітніх дисциплін Коледжу НФаУ до кожної з цих дисциплін підготували необхідне навчально-методичне забезпечення: робочі навчальні програми, тексти лекцій, матеріали для самостійної роботи студентів, плани семінарських занять, методичні вказівки, завдання для поточного та підсумкового контролю знань, підготовлено навчально-методичні комплекси. Така ґрунтовна методична база дає можливість урізноманітнювати форми і методи практичної підготовки сучасного фахівця фармації, поєднати теорію та практику. На наш погляд головне завдання викладачів суспільних та загальноосвітніх дисциплін – послабити технократичний крен у мисленні сучасного фахівця, орієнтувати його на людські цінності. Вища школа повинна надавати такі знання, які б стимулювали у студента потребу в самоосвіті й самовдосконаленні для власного духовно-інтелектуального росту, для підвищення освіченості й становлення інтелігентності. Надзвичайний динамізм сучасної цивілізації (стрімка зміна техніки й технології), процес поглиблення інтелектуальної творчості диктують необхідність формувати не обмеженого фахівця, а всебічно розвинену особистість. При гуманізації вищої освіти акцент переноситься на особистість студента, що обумовлюється індивідуалізацією навчання, чи так званим особистісним підходом, оскільки навіть оволодівши досить великим багажем знань у певній галузі, оцінити їх значущість здатна лише особистість розвинена, орієнтована на високі цінності й ідеали. Особистісний підхід передбачає повагу до гідності студента, розуміння і прийняття його цілей, установок, створення максимально сприятливих умов для розкриття особистості в її всебічному самовизначенні й саморозвитку [2].

Під час проведення лекційних та семінарських занять особлива увага приділяється міжпредметним зв'язкам для максимального охоплення специфіки тієї чи іншої спеціальності («Фармація», «Аналітичний контроль якості хімічних лікарських сполук», «Виробництво фармацевтичних препаратів»). Різноманітність здійснюваних форм навчально-виховної аудиторної та позааудиторної роботи стимулює розвиток пізнавальної активності студентів, сприяє згуртованості навчальних груп, формує суспільнокорисний характер діяльності особистості, допомагає оволодіти досвідом соціальної поведінки. По-справжньому повноцінно гуманізація освіти виявляється лише в тому випадку, якщо поряд із наявністю відповідного світогляду й стилю спілкування зі студентами педагог буде мати конкретні прийоми навчання, що розкривають щиру турботу викладача про успіхи студента у навчанні. До таких прийомів можна віднести: принцип індивідуального підходу в навчанні, принцип доступності, принцип позитивного емоційного фону навчання. Найбільш повно реалізується гуманістичний характер навчання при індивідуальному підході до студентів. Надійним помічником викладачів у процесі гуманізації навчання через підвищення його доступності є актуалізація опорних знань перед засвоєнням, а також діагностика правильності засвоєння й розуміння. Актуалізувати опорні знання – значить оживити, відновити в пам'яті раніше вивчені факти-зведення і поняття, що будуть потрібні для оволодіння новим матеріалом.

Поглибити практичні знання з фаху студентам допомагають сучасні форми організації виховної роботи, тому традиційними і дуже популярними серед студентів та викладачів Коледжу НФаУ стали творчі та пошукові заходи, які проводяться протягом навчального року. Наприклад, тижні: національно-патріотичного та правового виховання, фізико-математичних дисциплін. Проводяться виховні заходи: «Козацькому роду - нема переводу!», «Молодь і право», «Дзвони пам'яті», до річниці Голодомору 1932-1933 рр. та «Харків – місто моєї юності». Активну діяльність проводять студентські гуртки: історичний «Пошук» (керівник Проневич Т.М.), фізичні «Еврика» (керівник

Тітар О.І.) та «Ерудит» (керівник Золотницька Г.Л.). Важливим елементом навчально – виховного процесу є екскурсійна робота, студенти систематично відвідують Харківський історичний музей, Харківський художній музей, музей історії МВС, музей сексуальних культур світу, музей Голокосту, музей історії фармації НФаУ, музей історії ХНУ імені В.Н. Каразіна, музей природи, музей археології та етнографії Слобідської України, музей - садибу Г.С. Сковороди, Планетарій, «Ландау-центр» та ін.

Таким чином викладачі суспільних та загальноосвітніх дисциплін безпосередньо чи опосередковано вносять свій вклад у гуманізацію навчально – виховного процесу та підвищення якості практичної підготовки, фахових знань і умінь студентів Коледжу НФаУ, бо добре розуміють - мета всього педагогічного колективу єдина: підготувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних спеціалістів – практиків для фармацевтичної галузі сектору охорони здоров'я ХХІ століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике. – М.: Педагогика, 1996.
2. Берулава М.Н. Состояние и перспективы гуманизации образования // Педагогика. – 1996. – № 1. – С. 9 – 12.
3. Кісіль М.В. Гуманізація вищої освіти як сучасна тенденція // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій: матеріали конференції. – Суми, 2008. – С. 49–51.

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Зарудко Т.П., Коломієць І.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Професійна освіта є важливою складовою життєвого самовизначення людини. Пріоритетним завданням всієї освітньої політики є створення умов для розвитку конкурентоспроможної особистості, і перш за все, оновлення структури і змісту освіти на засадах компетентнісного підходу, її переорієнтації на цілі постійного розвитку [1, 5, 6]. Основним результатом діяльності освітнього закладу має стати не система знань, умінь і навичок, а здатність фахівця діяти в конкретній професійній ситуації. Враховуючи стрімке оновлення наукових досягнень, важливим є також вміння добувати, аналізувати, систематизувати нову інформацію для подальшого професійного зростання. Крім того, компетентність – це і соціальна характеристика, яка залежить від якостей особисті, від вміння співпрацювати в команді професіоналів.

Тобто, успішність майбутнього фахівця безпосередньо залежить від рівня сформованості як фахових, так і ключових компетентностей.

Неорганічна хімія - одна з фундаментальних наук при підготовці фахівців фармацевтичного профілю. При її викладанні повинні бути забезпечені умови для формування предметних (спеціальних) і ключових компетентностей.

Методичною та нормативною основою для розвитку предметних компетенцій є навчальна програма дисципліни, яка регламентує зміст навчання, є професійно орієнтованою з урахуванням профілю підготовки випускників. А ключові компетентності формуються шляхом використання активних та інтерактивних методик і форм проведення занять, тобто певних способів організації навчального процесу, під час яких студенти більшу частину часу працюють або самостійно чи в співпраці один з одним. Подібний підхід дозволяє викладачеві реалізувати основні педагогічні принципи: активності,

наочності, системності, послідовності, поступовості, доступності та індивідуальності.

При обиранні засобів навчання слід враховувати, що у навчально-виховному процесі перевага належить :

- діяльнісному підходу;
- самостійній, пошуково-дослідницькій роботі (а не репродуктивним формам);
- розвитку комунікативних умінь студентів та інших якостей особистості (рішучості, відповідальності, здатності засвоювати і застосовувати знання в незнайомих ситуаціях).

Серед найважливіших ключових компетентностей, які формуються при вивченні хімії, можна виділити:

- *ціннісно-сміслову компетентність* – студент повинен бути постійно вмотивованим на отримання нових знань та навичок, повинен розуміти, для чого саме вивчається та чи інша тема. Найкраще, щоб це була професійна мотивація. Проте, на першому та другому курсі для багатьох студентів зрозуміліше найближчі цілі. Наприклад, на питання викладача на практичному занятті на тему "Розчини": "Для чого на вашу думку потрібні знань щодо способів виразу вмісту розчинених речовин у розчині та вміння проводити розрахунки та готувати розчини?" студенти дали наступні відповіді:

- А) успішно скласти семестровий іспит;
- Б) для подальшого вивчення методів аналітичної та фармацевтичної хімії;
- В) готувати розчини для проведення аналізів фармацевтичних препаратів у професійній діяльності.

- *Навчально-пізнавальну компетентність*. Для її розвитку можливе використання проблемних, ситуаційних завдань, метод міні-проектів, кейс-метод, рішення розрахункових задач, презентацій речовин, явищ тощо.

- *Інформаційну компетентність*, яка формується одночасно з навчально-пізнавальною компетентністю, оскільки часто для виконання того чи іншого

завдання, студенти мають шукати інформацію, використовуючи різні ресурси: словники і хімічні довідники, наукові видання, інтернет-ресурси.

- *Здоров'язберігаючу компетентність*. Вона формується на заняттях, під час розгляду екологічних питань, впливу шкідливих звичок (хімічна точка зору), користь та шкода лікарських рослин, правила безпеки та їх дотримання при роботі в лабораторії та побуті тощо.

Компетентісний підхід формує дослідницьку компетенцію у сфері майбутньої професійної діяльності, яка є однією з найважливіших цілей всіх сучасних програм освіти, що включає елементи методологічної, логічної діяльності, способи організації, планування, аналізу, рефлексії [2].

При цьому велике значення мають методи експериментування завдяки своїй багатофункціональності [2, 3].

Хімічний експеримент як форма організації лабораторних занять, основу якого складає поєднання теоретичних аспектів хімії з практичними завданнями, скорочує перехід від теоретичних навичок до практичної діяльності.

Так, хімічний експеримент виконує найважливіші функції: освітню, виховну (моральне, духовне, трудове, естетичне, економічне тощо) і розвиваючу (в тому числі пам'яті, мислення, мотивів, логіку тощо) [2, 3].

Під час виконання лабораторних робіт формуються компетентності:

- *експериментальна* (робота з лабораторним обладнанням, приладами, хімічними реактивами; складання плану експерименту; оволодіння прийомами та методикою експериментальних досліджень, технікою хімічного експерименту; проведення спостереження, вимірювання, письмове оформлення результатів тощо);

- *комунікативна* (обговорення та аналіз отриманих результатів, використання самоконтролю);

- *інтелектуальна* (встановлення мети дослідження, проведення аналізу, синтезу, встановлення логічних зв'язків між тим, що досліджується і теоретичними положеннями);

- *діагностична* (здійснення самоконтролю протягом досліджу).

Практичні заняття дають можливість навчитись використовувати отримані теоретичні знання. Тобто необхідно, щоб студент міг сказати не тільки "Я знаю, що...", але й "Я знаю, як". Наприклад, мало знати, що електроліти в розчині дисоціюють на іони, треба вміти записувати рівняння електролітичної дисоціації. Практична цінність? Студенти повинні розуміти, які реально частинки знаходяться в розчині електролітів. Ці знання та вміння потрібні при проведенні якісного та кількісного аналізу катіонів та аніонів і в аналітичній хімії і у фармацевтичному аналізі.

Для самостійної роботи студентам, надаються різнопланові компетентісно-орієнтовані завдання: розв'язання різнорівневих розрахункових задач, ситуаційних та проблемних завдань, міні-проекти, написання рефератів, створення презентацій, складання кросвордів, логічних схем тем тощо. Викладачі коледжу працюють над створенням кейсів з загальної та неорганічної хімії.

Самостійна робота студентів – це один з найважливіших видів формування предметних і ключових компетентностей, ефективність якого дуже залежить від здатності викладача організувати цей процес (чітко сформульоване завдання, наявність методичного забезпечення, проведення консультації, обговорення результатів, аналіз виконаної роботи).

Професійна компетентність молодшого спеціаліста фармацевтичного профілю значною мірою визначається не тільки рівнем базової хімічної підготовки. Формування ключових компетентностей, яке починається при вивченні хімічних дисциплін, продовжується протягом вивчення інших дисциплін природничо - наукового та професійно-практичного циклу підготовки молодших спеціалістів фармацевтичної галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горяча Л. О. Компетентісний підхід до розробки галузевих стандартів вищої освіти у підготовці молодших спеціалістів фармацевтичної галузі/

Л.О.Горяча, Т. С. Прокопенко // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2011. - № 4 (18). – С. 43-46.

2. Григорьева О. С. Формирование профессиональной химико-технологической компетенции у бакалавров (для направления 240100 «Химическая технология»): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.03.08 / О. С. Григорьева. – Казань, 2012. – 24 с.

3. Модернизация профессионального образования : компетентностный подход: учебное пособие / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк – М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. – 216 с.

4. Ничкало Н.Г. Сучасні світові тенденції, українські реалії та перспективи наукового забезпечення якісної освіти / Якісна освіта в багатоетичному суспільстві: Матеріали регіонального семінару . К.: Сфера, 2004. – С. 35-45.

5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України № 344/2013 – [Електронний ресурс]. –Режим доступу до сайту : <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html> — Назва з екрану.

6. Хуторской, А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 55–61.

ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ

Новакова В. С.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Входження України в Європейський освітній простір потребує переходу вищої школи на нову концепцію підготовки студентів, які мають володіти високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на готовності та здатності індивіда ефективно здійснювати професійну діяльність у мінливих умовах сучасності.

Аналіз педагогічної літератури показує, що: 1) компетентність є ключовим поняттям, воно містить результати навчання (знання й вміння); систему ціннісних орієнтацій, ставлення, досвід, готовність і здатність індивіда ефективно здійснювати діяльність; 2) процес формування будь якої компетентності здійснюється через відповідну діяльність; 3) зорієнтованість на реалізацію особистісно-орієнтованого навчання фахівця; 4) ставить на перше місце не поінформованість студента, а його вміння розв'язувати проблеми (Н. Бібік, І. Зимня, І. Зязюн, О. Овчарук, О. Савченко, А.Хуторський).

Під терміном «професійна компетентність» науковці розуміють: - якісну характеристику ступеня оволодіння професійною діяльністю (Л.Тархан); інтегральну характеристику спеціаліста (А. Тряпціна); рівень професійної майстерності (М. Елькін). Професійна компетентність сучасного спеціаліста є складним багатокomпонентним поняттям [2]. Саме її навчально-дослідницька компонента виступає однією з провідних у структурі готовності фахівця фармацевтичної галузі до професійної та соціальної діяльності. Таким чином, проблема формування і розвитку саме навчально-дослідницької компетентності студентів коледжу набуває особливої актуальності.

Метою статті є розгляд засобів формування навчально-дослідницької компетентності майбутнього фармацевта на заняттях з хімії.

Під навчально-дослідницькою компетентністю студента ми розуміємо інтегративну якість особистості, яка поєднує у собі знання, уміння, навички, досвід діяльності дослідника, ціннісні ставлення та особистісні якості та виявляється у здатності здійснювати навчально-дослідницьку діяльність. Формування будь яких елементів професійної компетентності, зокрема навчально-дослідницької її складової, ґрунтується на запропонованому А. Вербицьким контекстному підході до навчання: здійснення інтеграції освіти, науки і виробництва у межах педагогічної системи [1].

Методологічна реалізація компетентісного підходу на заняттях з курсу «Хімія» пов'язана з використанням таких педагогічних засобів, які передбачають те, що: - при проектуванні та організації навчання первинною є діяльність, яка задається характером майбутньої спеціальності, а не знання; - навчально-пізнавальна діяльність реалізується через розв'язання реальних проблем, а не через рішення штучних задач; - при вивченні предмету студенти займаються навчально-дослідницькою діяльністю, що моделює елементи професійної діяльності, а не орієнтуються на механічне накопичення знань; - студенти працюють з різноманітними базами інформації; вчать критично мислити, приймати рішення; - засвоювати знання можна лише оперуючи ними, вони повинні стати засобом формування професійної компетентності як якості особистості.

Одним з таких педагогічних засобів є впровадження в освітній процес системи індивідуальних навчально-дослідницьких завдань (ІНДЗ). Ми розглядаємо індивідуальне навчально-дослідницьке завдання як форму організації позааудиторної самостійної роботи студентів з хімії, що являє собою завершений навчально-дослідницький проект. ІНДЗ складається з двох частин – обов'язкової для виконання і творчої, яка виконується за бажанням. Обов'язкова частини індивідуального навчально-дослідницького завдання диференційована по рівням складності. Рівень складності завдання студент обирає самостійно, з урахуванням власних навчальних можливостей.

ВІЗИТНА КАРТКА ІНДЗ

Тема: *Одержання оцтової кислоти з аспірину*

Вид: 1. За способом виконання: *експериментальне*

2. За змістом: *монопредметне*

Мета: формування експериментальної компетенції на достатньому рівні

Продукт: *практичний*

Техніка виконання: *органічний синтез*

Забезпечення: 1. Методичні рекомендації щодо

- створення інформаційного портфеля;
- проведення синтезу;
- процедури презентації продуктів інтелектуальної, експериментальної та творчої діяльності

2. Лабораторне обладнання, реактиви

3. Доступ до Internet

Ти повинен знати: *технологію проведення органічного синтезу; властивості карбонових кислот та їх похідних (естерів); способи одержання оцтової (етанової) кислоти в лабораторії*

Ти повинен вміти: *складати прилад для проведення гідролізу ацетилсаліцилової кислоти; якісно визначати ацетат-іони у розчині*

Зміст ІНДЗ:

1. Створення інформаційного портфеля

2. Обов'язкова частина (навчально-дослідницькій блок):

☞ Одержання оцтової кислоти з аспірину (ацетилсаліцилової кислоти) в лабораторних умовах

☞ Порівняльний аналіз властивостей саліцилової та оцтової кислот

Список літературних, електронних джерел

1. Воропанов Г. Реактив из аптечки // Химия и жизнь. - 1982. - №12. - С. 88

Дата презентації: “ _____ ” _____ 200__ р.

Визначаємо наступні етапи роботи над індивідуальним навчально-дослідницьким завданням: I. Організаційно-мотиваційний етап; II. Діагностика дослідженої проблеми; III. Етап планування роботи над ІНДЗ; IV. Етап виконання ІНДЗ; V. Етап захисту ІНДЗ; VI. Оцінка і самооцінка роботи (рефлексія).

Розробка ІНДЗ здійснюється викладачем з урахуванням вікових особливостей, реальних навчальних можливостей особистості, суб'єктивного досвіду студента. Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання пропонується студентові у вигляді своєрідної “Візитної картка ІНДЗ”, де відображена тема ІНДЗ; визначена мета роботи, вид ІНДЗ, форма кінцевого продукту; встановлена дата презентації проекту; розглядається необхідне забезпечення (методичне, матеріально-технічне, телекомунікаційне); вказується перелік знань, вмінь та навичок, які необхідні студентові для реалізації ІНДЗ; зміст ІНДЗ повинен містити: інформаційний блок, обов'язкову частину і творчу частину ІНДЗ, також додається перелік літературних та електронних джерел.

Отже, навчально-дослідницька компетентність виступає підґрунтям навчальної успішності у формуванні професійної компетентності майбутнього фахівця.

Нове бачення процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками підвищує актуальність компетентнісного підходу до професійної освіти, адже на передньому плані повинно перебувати оволодіння не вузькопрофесійними знаннями, а професійною компетентністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании – М.: Исслед. Центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. - 40 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. - 112 с.

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ МЕТОДУ ДИСКУСІЇ У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Рудакова О.І.

Коледж Національного фармацевтичного університету

В процесі інтеграції України в Європейський освітній простір змінилися вимоги до майбутніх спеціалістів. Підготовка спеціалістів передбачає не тільки формування професійних знань, умінь і навиків, які необхідні в практичній діяльності, але і формування ключових компетентностей.

Ключові компетенції - це сукупність базових знань, умінь, особистих якостей, які дозволяють людині бути успішною, в будь-якій ситуації досягати бажаних результатів.

Тому одним з важливих завдань сучасної вищої школи є формування конкурентоспроможної особистості, творчої, здатної адаптуватися до різних соціальних умов, яка володіє внутрішньою культурою, гнучкістю і мобільністю на ринку праці та професій і розвинутими комунікативними здібностями.

Отже, компетентність – це здатність встановити зв'язок між знаннями-уміннями і ситуацією.

Для формування ключових компетентностей необхідна наявність певних умов:

- підвищення якості викладання шляхом удосконалення навчально-виховного процесу і впровадження інтерактивних методів навчання;
- зміни форм та методів навчальної діяльності студентів, бо вони орієнтовані на активну спільну навчальну діяльність, спілкування, взаємодію викладача і студента, що дозволяє відбудувати освітній простір для самореалізації студента.

Саме філософії належить прерогатива в розробці всеосяжних концепцій, інтеграції і консолідації людського суспільства. Філософія вчить думати і розмірковувати. Викладання даної дисципліни побудовано на використанні

інтерактивних методів навчання: дискусії, дебатів, проектів, кейс-методу та «мозкового штурму».

Дисципліні «Основи філософських знань» у підготовці сучасного спеціаліста відводиться важлива роль у суспільстві.

Дискусія є ефективним методом у викладанні філософії.

Мета даної статті: показати роль і значення методу дискусії у формуванні ключових компетентностей студентів.

Дискусія (від латинської *discussio* – розгляд, дослідження) – спосіб організації спільної діяльності з метою інтенсифікації процесу прийняття рішень у групі шляхом обговорення будь-якого питання чи проблеми. Дискусія забезпечує активне включення студентів у пошук істини шляхом співставлення різних думок, точок зору, створює умови для відкритого висловлювання ними своїх ідей, позицій, ставлення до обговорюваної теми і володіє особливою можливістю на установку її учасників у процесі групової взаємодії.

Необхідною умовою ефективної дискусії є попередня підготовка до неї студентів – накопичення ними необхідних знань, без яких дискусія стає беззмістовною, формальною.

Дискусія як одна з форм активізації мислення студентів передбачає:

- вибір обґрунтування теми;
- чітке формування запитань;
- складання списку необхідної літератури;
- притягнення студентів до активної підготовки до дискусії;
- керівництво процесом з боку викладача або студента;
- підведення підсумків.

Успішність дискусії залежить і від уміння викладача її організувати, і від уміння керувати.

Студенти заздалегідь повинні ознайомитися з правилами роботи в ході дискусії:

- правило піднесеної руки;
- слухати і чути один одного;

- критикувати ідеї, а не особистість;
- дотримуватися регламенту;
- стримувати емоції;
- ілюструвати свої думки прикладами, фактами;
- участь у дискусії кожного студента;
- вислуховувати аргументи «за» і «проти» і пояснення до них.

«Дискусія» і «формування ключових компетентностей». Ці поняття взаємопов'язані тому, що дискусія – це метод пізнавальної діяльності, спрямованої на формування ключових компетентностей студента.

Подібна форма навчання стимулює інтерес до проблем філософії, розвиває навички спілкування в колективі, вміння сперечатися, відстоювати свою точку зору, вчить конструктивному діалогу.

Організація і проведення дискусій у різних формах на заняттях і позаурочний час (вікторини, прес-конференції, філософські читання, брейн-ринги) є обов'язковими у викладанні філософії.

Дискусія завжди спрямована на обговорення якої-небудь актуальної проблеми, водночас складної і суперечливої, з якої існує різко протилежні точки зору. В рамках проблеми життя і смерті актуальною є проблема евтаназії як засобу, що полегшує за допомогою лікаря (або когось іншого) відхід з життя смертельно хворої і тяжко страждаючої людини.

Студентам прогнозується винести на «Дебати» тему: «Евтаназія: милосердя чи злочин? Філософська проблема осмислення смерті та безсмертя».

Мета даної дискусії: розглянути цю проблему з різних боків, допомогти студентам зорієнтуватися у різноманітності думок і концепцій, зібрати, користуючись різними джерелами, якомога більше інформації, осмислити її, навчити студента відстоювати свою точку зору і, користуючись доказовими інструментаріями, вміти переконати своїх опонентів. При підготовці до дебатів кожен студент повинен самостійно обдумати проблему, сформулювати тези для обґрунтування доказу або спростування тієї або іншої точки зору.

Студенти знайомляться з зарубіжними публікаціями з цієї проблеми, використовують інформації ЗМІ, інтернет-ресурс, художню літературу, міжпредметні зв'язки філософії, медицини, соціології.

Зібраний матеріал з даної проблеми дозволяє визначитися студентам, яку точку зору вони будуть відстоювати і об'єднатися в мікрогрупи.

Вивчаючи проблему евтаназії і готуючись до дебатів, використовують результати анкетування серед різних соціальних і вікових груп, які проводять самі студенти, а також відеофрагменти, що демонструють протилежні позиції з проблеми легалізації евтаназії. Аргументи для підтвердження точки зору повинні бути переконливими, обґрунтованими.

Метод роботи малими групами є продуктивним. Об'єднання знань, зусиль декількох студентів у групі, повна колегіальність додають сміливості і впевненості, дозволяють подолати страх у випадку неправильної відповіді.

Психологічна впевненість сприяє результативній роботі.

Підводячи підсумок дискусії, доцільно запропонувати найбільш підготовленим студентам проаналізувати виступи своїх товаришів, даючи їм аргументовану оцінку.

В кінці дискусії викладач робить висновки про проведену дискусію, вказуючи на помилки і досягнення студентів.

Переваги дискусії:

- дає імпульс проблемному навчанню;
- формує вміння формулювати думки; аргументувати їх;
- формує навички критичного мислення;
- стимулює пізнавальний інтерес;
- збагачує зміст відомого матеріалу, допомагає його засвоєнню і закріпленню;
- виховує толерантність, повагу один до одного, відповідальність, самостійність мислення.

Таким чином, у процесі системного, цілеспрямованого навчання, використовуючи дискусійний метод у викладанні основ філософських знань,

підвищується не тільки якість знань майбутніх фахівців, але і формуються ключові компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванцев Д.А. На какие вызовы современного общества отвечает использование понятий ключевая компетенция и компетентностный подход в образовании? // Серия «Оценка качества образования» / отв. ред. Курнешова Е.М.: Моск. Центр качества образования, 2008. с 3-56.
2. Зимняя И.А. Ключевые компетенции - новая парадигма результата современного образования // Интернет-журнал «Эйдос». – 2006.
3. Трайнев В.А. Учебные деловые игры в педагогике, экономике, менеджменте, управлении, маркетинге, социологии, психологии. Методология и практика поведения [Текст] / В.А. Трайнев. М.:, 2005.
4. Труфанова О.В. роль игровых методов в преподавании философских дисциплин и формировании способности мыслить // Гуманитарные научные исследования. – Июнь 2012. - №6 [Электронный ресурс]. URL:<http://human.snauka.ru/2012/06/1318>.
5. Балакірова С.Ю., Павленко В.В. інформаційна компетентність управлінця в контексті «культури реальної віртуальності» / вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. 2012. Вип. 1

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ

Цибульник Л.О.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Сучасність вимагає від молодих фахівців не тільки високого професіоналізму, але, в першу чергу, духовності, виховання моральних цінностей, культури мислення, поведінки, толерантності. Спеціаліст, що має духовно-ціннісну мотивацію, здатний адекватно оцінювати ділових партнерів, їхній професіоналізм, порядність, організувати свою діяльність чесно і прозоро.

Метою статті є висвітлення необхідності виховання толерантності у студентів вищих навчальних закладів. Адже сучасний стан суспільства переживає духовну, екологічну, економічну, політичну кризи. Виховання молоді в таких умовах є дуже важливим і надзвичайно складним процесом. Низький рівень знань, виховання проявляються в пасивності, прагненні до легкого, заможного життя, споживання життєвих благ, неадекватній поведінці, низькій комунікативній культурі, байдужості, скептицизмі, нездатності до моральних міркувань та ін. Все це породжує у молоді ненависть, нетерпимість, відчуженість. І як результат - виникають розчарування, втрата сенсу життя, спалахи агресії, жорстокості, наркоманія, психічні розлади і суїциди. Тому, важливим завданням педагогічної діяльності є виховання у молоді виваженості, толерантності, взаємоповаги, терпимості до різних думок, поглядів і переконань, уміння самостійно приймати рішення, нести відповідальність як за власне життя, так і своєї країни.

З цією метою в групі спеціальності «Фармація» була проведена відкрита виховна година «Чи толерантні Ви?». Епіграфом до неї були слова Гете: «Перед великим розумом я схиляю голову, перед великим серцем я стаю на коліна». Оскільки в групі навчаються студенти з різних регіонів, з різними смаками і переконаннями необхідно було провести таку виховну годину, яка б навчила

всіх з повагою ставитись один до одного. За сценарієм у ході виховної години необхідно було з'ясувати:

1. Що значить толерантна людина? Що таке толерантний підхід? Чи так важливо бути толерантним;
2. Розширити знання студентів про спілкування з людьми;
3. Пригадати правила етикету, познайомити з корисними рекомендаціями з питань спілкування з людьми;
4. Сприяти формуванню доброти, чуйності, делікатності;
5. Прищеплювати навички чемного спілкування;
6. Дати можливість оцінити ступінь своєї толерантності;
7. Розвинути вміння розуміти почуття, настрій, мотиви поведінки інших людей;
8. Засвоїти стандарти етичних форм спілкування і творчого їх використання з урахуванням обставин, емоційного стану партнерів по спілкуванню;
9. Розкрити причини взаєморозуміння;
10. Сприяти вихованню толерантності серед студентів.

Для реалізації цих завдань були використані презентації, відеофільми, ігрові компоненти, музичні фрагменти, вірші. Вся група брала участь у підготовці, що сприяло об'єднанню студентів, розкриттю характерів, здібностей, людських якостей.

Отже, процес виховання толерантності – це створення умов, що сприяють взаємодії студентів один з одним, сприйняття їх такими, якими вони є і прагнути бути кращими. Наслідком виховання толерантності є готовність студентів до співпраці, співіснування, взаємодії з іншими людьми, спільнотами, обставинами. Важливо, щоб студенти були готовими, тобто мали бажання і здатність позитивно ставитись до іншої особистості, прагнули зрозуміти, з'ясувати сутність речей, обставини, мотивацію, проблеми іншої людини.

Секція 5. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОГНОЗІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

Антонюк Л.Я.

Львівський медичний коледж післядипломної освіти

В наш час науково-технічного прогресу є важливим не лише чого навчати, але і як навчати. Тому при викладанні профільних дисциплін є актуальним використання всіх нових досягнень педагогічної науки.

Однією з профільних дисциплін у системі підготовки молодших спеціалістів фармації є фармакогнозія. На сьогоднішній день близько 40 % препаратів, що застосовуються для лікування і профілактики захворювань, є засобами природного походження, тому фармакогнозія має велике значення у фаховій підготовці фармацевта. Зацікавленість засобами «натуральними» і «органічними», яка спостерігається в останні десятиріччя ХХ століття, зумовила мільйони людей у цілому світі оцінити застосування класичних рослинних засобів у лікуванні багатьох захворювань [1, р.1].

Викладання фармакогнозії у коледжі післядипломної освіти має теоретичну та практичну складову. Теоретична частина включає лекції, практична частина – практичні заняття, вивчення рослин у природі (в т.ч. збір гербарію та сировини). При проведенні теоретичних занять крім класичних лекцій використовуємо мультимедійні презентації лекцій, що сприяє кращому засвоєнню нового матеріалу. Недаремно є приказка «краще один раз побачити, ніж сто раз почути».

При проведенні практичних занять використовуємо підготовлений нами посібник для лабораторних занять з фармакогнозії [2, 75с.], визначники

лікарської рослинної сировини [3, 54 с.], методичні вказівки для практичних занять, зразки гербарію і лікарської рослинної сировини.

Кращому засвоєнню матеріалу сприяє одночасна участь у процесі пізнання багатьох аналізаторів [4, с.118]. Це можемо здійснити на практичних заняттях з фармакогнозії, зокрема, при макроскопічному аналізі лікарської рослинної сировини (ЛРС), де звертаємо увагу не лише на зовнішній вигляд сировини, але і на колір, запах і смак.

При проведенні практичних занять використовуємо інтерактивні методи навчання, зокрема, роботу в малих групах, де кожна з груп одержує завдання, обговорює і дає відповідь, а група експертів з числа студентів оцінює відповіді, наприклад:

- визначення тотожності лікарських рослин за гербарним зразком (здійснюється на основі вивчення морфологічних ознак. Користуючись визначниками лікарської рослинної сировини, встановлюють видову належність рослин);
- визначення тотожності ЛРС;
- мікроскопічний аналіз ЛРС різних морфологічних груп;
- виконання мікрохімічних реакцій.

Більш «сухі» теми намагаємося проводити у вигляді ділових ігор. Ділова гра формує творчий підхід, комунікативні здібності, логічне мислення та сприяє кращому засвоєнню пройденого матеріалу [5, с 58], наприклад, ділова гра «Товарознавчий аналіз лікарської рослинної сировини».

Завдяки договору з НВК «Лектинотест» при Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького маємо можливість навчити студентів сучасним фізико-хімічним методам аналізу – спектрофотометрії та хроматографії. Наприклад, виявлення антраглікозидів у корі крушини ламкої здійснюємо тонкошаровою хроматографією, а кількісне визначення спектрофотометрією згідно з ДФУ [6, с. 320].

З метою вивчення лікарських рослин у природі проводимо екскурсії в ботанічний сад при кафедрі фармакогнозії і ботаніки ЛНМУ імені Данила

Галицького. Ботанічний сад був створений проф. Т.Ф. Вільчинським, засновником кафедри в 1929 році на площі 6 га. Крім лікарських рослин тут вирощують різні види рідкісних, ендемічних, реліктових та зникаючих рослин. Сьогодні площа ботанічного саду становить 1,5 га, сад налічує 556 видів рослин, які належать до 123 родин. В оранжереї зростає 45 видів тропічних і субтропічних рослин, зокрема, гранатник звичайний, евкаліпт прутовидний, кава аравійська, катарантус рожевий [7, с. 30].

Важливою складовою навчального процесу є самостійна робота студентів, якій на сучасному етапі приділяється багато уваги у зв'язку з приєднанням України до Болонського навчального процесу. Нами розроблені методичні рекомендації для самостійної роботи студентів. Крім самостійного опрацювання окремих розділів тем добре зарекомендували себе захист студентами курсових робіт, гербаризація лікарських рослин та заготівля ЛРС. Практичні навички, які одержують студенти, можуть бути використані ними для консультативної роботи з населенням з питань збору, сушіння, пакування та зберігання лікарської рослинної сировини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Robbers J.E. Pharmacognosy and Pharmacobiotechnology / J.E. Robbers, M.K. Speedie, V.E. Tyler. – William & Wilkins: Baltimore et al.- 1996. – 338 p.
2. Антонюк Л.Я. Посібник для лабораторних занять з фармакогнозії. Частина I (загальні питання фармакогнозії). – Львів. -2010. – 75 с.
3. Визначники лікарської рослинної сировини /перекладено з російської та доповнено Антонюк Л.Я., Панчак Л.В. –Львів. - 2012. – 54 с.
4. Вітенко І.С. Загальна і медична психологія. – Київ. – Здоров'я. – 1994. – 296.
5. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. – Київ. – Наукова думка. – 2006. -86 с.
6. Державна фармакопея України, випуск 1.4. Харків. – 2011.- 320 с.
7. Гулько Р.М. Сад лікарських рослин у Львові. – Вінниця. – Нова книга. – 2006. – 240 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ВИЯВЛЕННЯ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Артеменко Л. П. , Чмельова Л. Д.

Черкаський медичний коледж

Фальсифікація лікарських засобів – проблема міжнародного масштабу. Оскільки обсяг виявлених контрафактних препаратів і їх розповсюдження невинно зростають, актуальність цієї проблеми як на світовому, так і на вітчизняному фармацевтичному ринку підвищується з кожним днем.

Бакалаври фармації, обіймаючи посади завідувача відділу аптеки, завідувача аптечного пункту завідувача аптеки у сільській місцевості, беруть безпосередню участь у прийманні товару та здійсненні його вхідного контролю. Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалаври фармації повинні володіти такими професійними компетенціями, як здатність використовувати професійно профільні знання, уміння й навички в галузі фармацевтичних наук для дослідження явищ і процесів стосовно лікарських засобів, для освоєння теоретичних основ і методів впливу різноманітних факторів на якість та безпеку лікарських засобів. Вони також повинні здійснювати вхідний контроль якості лікарських засобів, що надходять до аптеки, забезпечувати умови попередження відпуску з аптеки (аптечного пункту, аптечного кіоску) фальсифікованих лікарських засобів (ФЛЗ) та неякісних товарів медичного призначення.

Навчальна програма для спеціальності 6.120201 Фармація не передбачає детальне вивчення методів вхідного контролю якості лікарських засобів. У той же час, як свідчить статистика, переважна більшість фальсифікованих засобів не відповідають вимогам аналітично-нормативної документації саме за показниками «Опис», «Упаковка», «Маркування», тобто, більшість фальсифікованих чи неякісних ліків можна було б виявити на етапі вхідного

контролю самими працівниками аптечних складів та аптек при прийманні товару навіть без розкриття упаковки і, як результат, вилучення їх з обігу.

Студенти спеціальності 6.120201 Фармація разом із викладачами фармацевтичної хімії в рамках роботи гуртка провели масштабну пошукову роботу з питань фальсифікованих ліків, здійснили аналіз показників невідповідності, дослідили матеріали фахового видання газети «Щотижневик Аптека». Робота проводилась у тісній співпраці із провідними спеціалістами територіальної Держлікінспекції.

За результатами пошукової роботи проведене відкрите засідання гуртка, підготовлені презентаційні матеріали, буклети, сформульовані рекомендації та поради для майбутніх фахівців. Студенти-гуртківці оволоділи навичками проведення візуального контролю якості лікарських засобів, навчилися проводити органолептичні тести без розкриття упаковки, а саме, здійснювати перевірку зовнішнього вигляду, форми упаковки, маркування та ін.

Таким чином, робота з виявлення фальсифікованих лікарських засобів є однією з важливих професійних компетенцій фармацевтичного працівника, формування яких повинно здійснюватися як в умовах аудиторного навчання, так і позааудиторної самостійної роботи. Науково-пошукова робота студентів і викладачів сприяє поглибленню знань з питань забезпечення якості лікарських засобів, є мотиваційним компонентом для відповідального ставлення до процесу навчання і допомагає викладачам сформувати спеціаліста, адаптованого до сучасних умов професійної діяльності.

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАРМАЦЕВТІВ

Бойчук І.Д., Козаченко Г.В.

Комунальний вищий навчальний заклад «Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича»

Основою людських взаємин є спілкування. З цим твердженням важко не погодитися, адже протягом нашого життя ми постійно вступаємо в стосунки з різними людьми, обмінюємося думками, почуттями, волевиявленнями, інформуючи таким чином один одного. Мовлення людини – це своєрідна візитна картка, це свідчення рівня освіченості людини, її культури, а разом з тим, через сукупну мовленнєву практику мовців – це і показник культури суспільства. «За уміння спілкуватися я готовий платити більше, ніж за будь-який інший товар», - говорив Рокфеллер.

Мова є основою професійних відносин. Від багатства словникового запасу, рівня культури мови і техніки мовлення значною мірою залежить професійна компетентність, імідж, успіх особистості. Мовні знання розглядаються як один із основних компонентів професійної підготовки, адже ключові компетенції, які визначені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці ГСВО, передбачаються серед інструментальних здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою.

Успіх діяльності працівника фармацевтичної галузі залежить насамперед від його здатності організувати свою роботу на основі професійно виваженого, науково обґрунтованого спілкування з суб'єктами сфери взаємодії, знання основ ділового спілкування дозволяють орієнтуватися в комунікативних ситуаціях, прогнозувати свою поведінку. Такі фармацевтичні послуги за родом діяльності як управління; фармацевтична допомога; інформація, освіта, спілкування; регламентування та етика; маркетинг безпосередньо вимагають від фармацевтичних працівників умінь спілкування і навичок ефективної комунікації, інші: забезпечення якості; наукові

дослідження у сфері охорони здоров'я; фармацевтичне виробництво; навчальна підготовка здійснюються в межах основ ділового спілкування. Отже, метою статті є визначення та характеристика окремих груп комунікативних здібностей, формування яких має стати складовою набутої професійної компетентності майбутнього фармацевта.

Серед комунікативних здібностей працівників фармацевтичної галузі можна виокремити декілька груп:

- знання мови та мовленнєві уміння, знання фахової термінології;
- техніка спілкування й контакту;
- уміння використовувати особистісні комунікативні властивості в спілкуванні.

Знання мови та мовленнєві уміння передбачають опанування мовними нормами сучасної літературної мови, термінологією фаху та адекватне застосування їх у процесі мовленнєвої діяльності.

Під «технікою» спілкування розуміємо сукупність стандартів культурної поведінки, етичних і естетичних норм у використанні вербальних і невербальних засобів комунікативної взаємодії.[5] У техніці ділового спілкування важливим є уміння запитувати і слухати, уміння підтримувати необхідний візуальний контакт. Для ефективного спілкування є встановлення довірливого контакту за законами взаємної довіри, коли партнери дослухаються один до одного, поділяють почуття, співпереживають.

До особистісних комунікативних здібностей фармацевта можна віднести: стійкість сформованості мотивів спілкування з клієнтами; ініціативність спілкування; самостійність; активність взаємодії з оточуючими людьми; особистісне проникнення у зміст бесіди; емоційно-оціночне реагування; мовленнєве вміння (різноманіття в побудові мовленнєвих висловлювань у діалозі та монолозі, їх відповідність партнерському оточенню). [4] Для встановлення емоційного зв'язку з клієнтом необхідно мати позитивне ставлення до людей.

Під час комунікації потрібно володіти основними її складовими:

- здібністю передавати інформацію (що становить близько 40% даного процесу);
- здібністю сприймати інформацію (що становить близько 60% зазначеного процесу).

Здійснюючи підготовку фармацевтів у фармацевтичному вищому навчальному закладі, викладачам потрібно забезпечувати інтегративний характер професійної компетентності, яка, в свою чергу, має розглядатися як нерозривне поєднання ключових професійних та професійних комунікативних умінь і навичок. Важливо розуміти, що запорукою ефективного розвитку професійної комунікативної компетентності виступає успішний особистісний розвиток майбутніх фармацевтів, розвивальний та усвідомлений міжособистісний досвід, який здійснюється під час навчальної діяльності.

Зважаючи, що на заняттях з української мови в основному набуваються студентами мовні знання та мовленнєві уміння, то техніка спілкування і контакту, особистісні комунікативні властивості спілкування відпрацьовуються на інших заняттях професійної підготовки.

Здатність до професійної комунікації як складової професійної компетентності фармацевтів формується через використання на заняттях таких педагогічних технологій, які забезпечують контактну-спілкувальну складову: усне індивідуальне опитування та усі його інтерактивні варіації; бесіди (сократичні, евристичні); рольові, ділові ігри (моделювання професійної діяльності); інтерактивні технології колективно-групового навчання. Досить ефективними є ситуаційні методи навчання, зокрема аналіз конкретних ситуацій (відрізняється від традиційних методів тим, що набуття знань і формування практичних вмінь і навичок відбувається не шляхом вислуховування теоретичних трактувань, а за допомогою наведення реальних моделей із сфери майбутньої діяльності); проблемне навчання, суть якого пошукова діяльність студента, яка починається з постановки проблеми та її розв'язання, у проблемному викладі навчального матеріалу.

Основою усіх названих технологій є говоріння, яке має в системно-послідовному аспекті забезпечити навички професійної комунікації. Обов'язковим методом навчання на заняттях з професійних дисциплін є професійний (практичний) тренінг – основний метод формування умінь і навичок, систематичне повторювання певних професійних дій за заданим алгоритмом з метою досягнення автоматизованого виконання (займає 70-80% від загального часу практичного заняття). Важливо, щоб студент, виконуючи професійний тренінг, проговорював за вказівкою викладача усі етапи роботи.

З метою корекції професійних мовленнєвих умінь студента викладач на заняттях професійного циклу повинен звертати увагу на такі якості процесу говоріння:

- говорити без мовних помилок;
- говорити чітко, виразно, повільно, але без перебільшень і не підкреслюючи окремих складів, при необхідності повторити назву ліків і порядок його застосування;
- говорити короткими фразами, невеликими смисловими блоками;
- супроводжувати живу мову мімікою і невеликою кількістю виразних жестів;
- краще за все дивитися в обличчя співрозмовнику, щоб він зміг краще зрозуміти, орієнтуючись на міміку обличчя, рухи губ;
- попросити повторити сенс сказаних слів в особливо важливих випадках;
- не підвищувати голосу, не дратуватися.

Така потреба «шліфування» мовлення студентів зумовлена тим, що 80% студентів вищих медичних, фармацевтичних навчальних закладів мають низький і середній рівні унормованості як усного, так і писемного мовлення, бідний словниковий запас, не помічають мовленнєвих огріхів, отже, не можуть удосконалювати висловлювання. [3] Розуміння процесу інтегративності навчання, в тому числі комунікативних вмінь як складової має стати актуальним і обов'язковим для усіх викладачів у підготовці кваліфікованого фахівця-фармацевта. Як зазначав В.Сухомлинський: «Щоб правильно

розмовляти й писати, треба прагнути до удосконалення своїх знань, набутих раніше, треба любити українську мову й свою справу».

Отже, проаналізувавши окремі групи комунікативних вмінь та навичок, які мають забезпечувати формування професійних компетенцій можна зробити висновок, що:

- створення методичної системи з формування професійного мовлення майбутніх фармацевтичних працівників у вищих навчальних закладах є вкрай необхідним;
- процес формування професійної комунікації як складової професійної компетентності повинен забезпечуватись шляхом використання на заняттях таких педагогічних технологій, які забезпечують контактну-спілкувальну складову;
- успішність навчання говоріння залежить від створення мотивів навчання, від реалізації ситуативної обумовленості, від усвідомлення професійної комунікації як складової професійної компетентності фармацевтів усіма викладачами вищого навчального закладу, зокрема викладачами професійних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кайдалова Л.Г., Альохіна Н.В. «Психологічна та соціальна компетентності майбутніх фахівців», Національний фармацевтичний університет, 2009.
2. Кайдалова Лідія Григорівна. Педагогічні технології формування професійних умінь і навичок студентів вищого фармацевтичного закладу: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2003.
3. Лісовий Микола Іванович. Формування професійного мовлення майбутніх медичних працівників у вищих медичних навчальних закладах: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2006.

4. Пляка Л. В. Психологічні особливості формування комунікативних здібностей у майбутніх провізорів / Л. В. Пляка // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, серія Психологія. – Х., 2008. – Вип. 39. – № 7.

5. Серебрянська І.М. Стилiстичнi особливостi та культура усної дiлової комунiкацiї/ «Вiсник СумДУ серiя Фiлологiя» №1, 2007., т.193.– С. 351–354.

РОЛЬ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТЕХНІКІВ-ЛАБОРАНТІВ

Богданова Л.М., Борисенко Л.О., Коломієць І.В.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Для вищих навчальних закладів нині одним із найважливіших напрямів підготовки фахівців є формування професійної компетентності молодших спеціалістів.

Особливість змісту підготовки випускників коледжів у ґрунтовній практичній підготовці. На відміну від фахівців іншого кваліфікаційного рівня, молодший спеціаліст є практичним виконавцем досягнень сучасної науки та технологій у різних галузях промисловості, в тому числі і фармацевтичній.

Особлива увага у хіміко-фармацевтичному виробництві приділяється якості готової продукції. Саме тому контроль якості лікарських засобів є пріоритетним завданням контрольно-аналітичної служби фармацевтичного підприємства. Сучасні методи дослідження дають можливість проводити аналіз якості продукції фармацевтичного виробництва з високою достовірністю. Це є вкрай важливим, оскільки за результатами аналізу (без пафосу) стоїть життя людини, яка вживатиме ліки.

Професійна підготовка студентів спеціальності «Аналітичний контроль якості хімічних лікарських сполук» передбачає оволодіння сучасними хімічними та фізико-хімічними методами аналізу, які характеризуються високою точністю, чутливістю та специфічністю.

Мета професійної підготовки - практичне використання отриманих знань та умінь, формування професійних компетентностей.

Виробнича практика – одна з найважливіших складових частин навчального процесу, що повинна закріпити та поглибити знання та вміння студентів, які вони отримали у процесі навчання, прилучити студентів до активної творчої професійної та соціальної діяльності, показати їх готовність працювати у колективі, забезпечити одержання фахової кваліфікації. Важливість ролі виробничої практики підтверджує той факт, що в деяких навчальних закладах Європи (Франція, Росія) її результати враховуються під час державної атестації випускника.

Базами виробничої практики для майбутніх техніків-лаборантів є лабораторії хімічних та фармацевтичних підприємств, науково-дослідних інститутів, хімічні лабораторії санітарно-епідеміологічних станцій, які мають потужну матеріально-технічну базу, сучасне обладнання.

Виконуючи програму виробничої практики, студенти тимчасово стають членами колективу лабораторій і набувають професійних навичок під керівництвом досвідчених хіміків.

Так, наприклад, студенти-практиканти брали участь:

- в атестації фармакопейних стандартних зразків (визначали кількісний вміст основної речовини методом потенціометричного титрування, проводили ідентифікацію субстанцій методом інфрачервоної спектроскопії, визначали вміст вологи за методом К. Фішера); проводили контроль якості фармацевтичних субстанцій (*ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів»*);
- в одержанні сорбційних матеріалів; приготуванні стандартних розчинів; визначенні сорбційних властивостей дослідних твердих речовин

екстрагентів; побудові ізотерм адсорбції і в обробці одержаних результатів (ДНУ НТК «Інститут монокристалів» НАН України).

- у виконанні аналізів з контролю якості лікарських засобів за такими фармако-технологічними показниками, як розкладання таблеток та капсул; розчинення; стиранність таблеток; стійкість таблеток до роздавлювання; проведенні пробопідготовки для виконання аналізів лікарських засобів методом ВЕРХ; результати аналізів оброблялись з використанням методів математичної статистики. (ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» та ПАТ «Хімфармзавод «Червона зірка»).

Під час практики студенти закріпили набуті теоретичні знання та практичні навички з спектрофотометричного, рентгенфлуоресцентного, атомно-емісійного спектрального аналізу (атомно-емісійна спектроскопія та атомно-абсорбційна спектроскопія), вольтамперометрії, потенціометрії; ознайомились з основами методів вискоефективної рідинної хроматографії, ядерно-магнітного резонансу (ЯМР). Оволоділи навичками роботи на сучасніших лабораторних приладах: аналітичних терезах («SARTORIUS»); спектрофотометрі Фур'є («Avatar» 360FT – IR), титраторі за методом К. Фішера (720 KFS «Metrohm»), рефрактометрі ИРФ 22 тощо.

В коледжі вже стало доброю традицією щорічно проводити практичну конференцію за підсумками виробничої практики спеціальності «Аналітичний контроль якості хімічних лікарських сполук» «Роль хіміко-аналітичного контролю у фармацевтичному виробництві», на якій присутні і студенти молодших курсів. Під керівництвом викладачів випускної комісії спеціальних хімічних дисциплін студенти-практиканти готують доповіді, презентації, розповідають про свої враження, досягнення, проблеми, що виникли під час проходження практики. Запрошені на конференцію гості - керівники баз практик - дають оцінку практикантам з точки зору ступеня готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності, надають поради викладачам.

Не зважаючи на те, що студентам молодших курсів не всі професійні терміни та поняття зрозумілі, вони із зацікавленістю отримують інформацію в цілому щодо професійних завдань техника-лаборанта, про місця їх роботи, задають питання, які їх турбують. Така відверта розмова та доброзичлива атмосфера на конференції є доброю мотивацією для їх подальшого навчання та професійного становлення.

Таким чином можна сказати, що виробнича практика є одним з найважливіших етапів підготовки фахівця для всіх учасників освітнього процесу:

- для випускників – це фактично перехід від студента до фахівця, коли приходить розуміння того, що можна дійсно використовувати свої знання та вміння в практичній майбутній діяльності;
- для викладачів випускної комісії – тісна співпраця з хіміками-практиками, їх поради та рекомендації дають можливість корегувати навчальну підготовку студентів, тобто реагувати на сучасні потреби ринку праці;
- для студентів першого та другого курсів стають яснішими функції техніків-лаборантів, їх місце та роль у контролі якості продукції; стає зрозумілішим, що треба вчити й, головне, для чого, а це є доброю мотивацією для подальшого навчання.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ФАРМАЦЕВТОВ

Бузина М.Г., Василенко Г.Б.

Медицинский колледж Государственного учреждения «Крымский государственный медицинский университет имени С.И. Георгиевского»

Профессиональное образование является важной составляющей самоопределения студентов в жизни.

В процессе обучения очень часто складываются ситуации, когда студент, получив задание, не может:

- понять, в чем его суть;
- применить имеющийся набор знаний, которым он обладает, к решению конкретной задачи и теряется в нестандартной ситуации; при выполнении коллективного задания;
- согласовать свою позицию и действия с действиями членов команды.

Введение понятия “компетенций” в нормативную и практическую базу образования обозначило проблему, когда студенты хорошо владеют набором теоретических знаний, но испытывают трудности в применении этих знаний для решения конкретных задач или проблемных ситуаций.

Компетентность – это способность к деятельности в определённой личностно-значимой ситуации.

Компетенция – это готовность человека к мобилизации знаний, умений, внешних ресурсов для эффективной деятельности в конкретной жизненной ситуации.

Компетентностный подход – очередной шаг в процессе профессионального образования. Успешность специалиста в профессиональной и социальной жизни определяется уровнем развития ключевых, в том числе профессиональных, компетенций.

Фармацевт сегодня должен обладать высоким профессионализмом и достаточным интеллектуальным уровнем, обеспечивающим возможность перемены трудовых функций в процессе деятельности. Востребован тот специалист, который хорошо ориентируется во всех вопросах фармации, но особенно в практических, касающихся изготовления, хранения и отпуска лекарственных средств. Профессиональные компетенции фармацевта формируются при изучении следующих профессиональных направлений:

- Реализация лекарственных средств и товаров аптечного ассортимента.
- Изготовление лекарственных форм и проведение внутриаптечного контроля качества.
- Организация деятельности структурных подразделений аптеки. Основным фактором совершенствования подготовки специалистов является исследовательская работа студентов, помогающая соединить науку, образование и практику при решении определённых задач.

Учебно-исследовательская деятельность должна быть целенаправленна, активна, мотивированна и сознательна. Можно выделить следующие основные виды исследовательской работы :

- учебная исследовательская работа студентов в рамках учебного времени;
- учебная исследовательская работа студентов, выполняемая во внеурочное время.

Основными формами исследовательской работы студентов являются:

- подготовка рефератов, докладов;
- участие в семинарах, конкурсах по общеобразовательным и специальным дисциплинам;
- участие в научно-практических конференциях городского и регионального масштаба.

Одновременно решается целый комплекс педагогических задач:

- обучение студентов навыкам самостоятельной теоретической работы;
- формирование у студентов общих и профессиональных компетенций;

- воспитание личностных качеств, развитие творческого потенциала;
- развитие коммуникативных навыков.

В процессе выполнения исследовательской работы студентов формируются профессиональные компетенции, такие как способность:

- анализировать спрос на товары аптечного ассортимента;
- организовывать прием, хранение лекарственных средств, лекарственного растительного сырья и товаров аптечного ассортимента в соответствии с требованиями нормативно - правовой базы;
- участвовать в оформлении торгового зала;
- информировать население и медицинских работников учреждений здравоохранения о товарах аптечного ассортимента;
- соблюдать правила санитарно-гигиенического режима;
- изготавливать лекарственные формы по рецептам и требованиям учреждений здравоохранения;
- проводить внутриаптечный контроль лекарственных средств.

А также формируются и закрепляются общие компетенции:

- осуществление поиска и анализ информации, необходимой для решения профессиональных задач;
- использование информационно-коммуникационных технологий;
- работа в коллективе и команде;
- поставка целей и принятие на себя ответственности за результат выполнения заданий;
- ведение здорового образа жизни,
- занятия физической культурой и спортом для укрепления здоровья,
- достижение жизненных и профессиональных целей.

Навыки исследовательской работы применяются будущими специалистами и в ходе прохождения производственной практики, и при работе с нормативно-правовой и справочной литературой по фармации, а также с журналами «Фармацевт - практик», «Аптека», «Провизор». Каждый преподаватель должен уделять внимание организации и созданию условий для

исследовательской работы студентов не только на занятиях, но и во внеаудиторное время, тем самым обеспечивая право на получение качественного и современного образования, конкурентоспособность выпускников, обучая студентов вдумчиво работать и обладать многосторонним взглядом на решение той или иной проблемы. Современный специалист в области фармации – это человек, обладающий определенным набором общих и профессиональных компетенций.

Таким образом, исследовательская работа студентов способствует формированию профессиональных компетенций и позволяет подготовить высококвалифицированного специалиста, инициативного, нацеленного на достижение высоких результатов и способного к адекватной оценке ситуации. Современный специалист в области фармации – это человек, обладающий определенным набором общих и профессиональных компетенций.

ЛИТЕРАТУРА

1. Болдырева Л. В. Система научно-исследовательской работы студентов // Специалист. – 2011. – № 10. – С. 21–22.
2. Виноградова А. М. Роль самостоятельной учебно-исследовательской деятельности в профессиональном становлении студентов медицинского колледжа // Среднее профессиональное образование.– 2010. – № 5.– С. 17–19.
3. Никонова И. Г. Организация исследовательской работы студентов // Прил. к журн. «СПО». – 2008. – № 10. – С. 55–68.
4. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты / А.В.Хуторской // Интернет-журнал «Эйдос». – 2002. – 23 апреля.
6. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 55–61.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ НАПРЯМУ «ФАРМАЦІЯ»

Вельган Р.П., Черепанова М.О.

Черкаський медичний коледж

Для вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації нині одним із найважливіших напрямів підготовки фахівців є компетентнісна стратегія, яка пов'язана із формуванням професійної компетентності молодших спеціалістів.

Становлення фармацевтичної освіти відбувалося в складних пошуках власного місця в системі підготовки медичних кадрів. Черкаський медичний коледж є єдиним навчальним закладом Черкащини, що готує фахівців з галузі «Фармація». Підготовку молодших спеціалістів – фармацевтів навчальний заклад започаткував ще у 1962 році.

Сучасний етап функціонування вищої професійної освіти вимагає нових підходів до підготовки конкурентоспроможних фахівців, які набувають упродовж навчання не лише можливості оперувати отриманими знаннями, а й здатні пристосуватися до потреб сучасного ринку праці. Динаміка розвитку сучасного виробництва, нові економічні умови господарювання, зміни у законодавстві фармацевтичного сектору, запроваджені Державною фармакопеею України, викликані необхідністю дотримання стандартів якості, серед яких і вимоги належної аптечної практики, потребують формування у майбутніх фахівців набору базових компетенцій, що сприятимуть адекватному входженню випускника в професійну діяльність.

Існують різні підходи щодо тлумачення поняття «професійна компетенція». На думку О. Заблоцької, компетенція – це інтегрована особистісно-діяльнісна категорія, яка формується під час навчання в результаті поєднання початкового особистого досвіду, знань, способів діяльності, умінь, навичок, особистісних цінностей і здатності їх застосування у процесі продуктивної діяльності стосовно кола предметів та процесів певної галузі людської діяльності [1, с. 54].

Відомий науковець Е.Зеєр зазначає, що компетентність людини визначають її знання, вміння та досвід. А можливість спеціаліста мобілізувати ці знання, вміння та досвід у конкретній соціально-професійній ситуації характеризує компетенцію професійно успішної особистості [2, с. 49].

Аналізуючи поняття «компетенція» за філософськими та психолого-педагогічними джерелами, можна виділити основні його елементи: початковий особистий досвід, знання, вміння, навички, способи діяльності, особистісні цінності [3, с. 59].

Усі компоненти означеної категорії є рівноправними, вони пов'язані між собою та інтегровані одна в одну. В основі формування компетенцій лежать початковий досвід людини, знання, її особистісні цінності та здатності. З них формуються вміння, навички та способи діяльності. Єдність усіх цих компонентів є інтегрованою особистісно-діяльнісною категорією – компетенцією [4, с. 340].

Отже, на сучасному етапі поняття «професійна компетенція» дослідники розглядають як синонім поняттю «професіоналізм» або як його складову.

На думку авторів, професійні компетенції – це сукупність знань, умінь, навичок, особистісних якостей майбутнього фахівця, необхідних для забезпечення ефективної діяльності.

Поняття професіоналізм майбутнього молодшого спеціаліста фармацевтичної галузі можна тлумачити як інтегровану якість особистості, яка включає:

- необхідні професійні знання;
- вміння надавати якісні фармацевтичні послуги;
- здатність аналізувати якості лікарських засобів;
- вміння забезпечувати умови зберігання препаратів;
- володіння основами фахового спілкування (взаємодія з покупцем, консультація, рекомендація лікарського засобу).
- професійну культуру.

Отже, поняття професійної компетенції – це єдність теоретичної та практичної готовності до здійснення професійної діяльності.

Загально визнаним є поділ компетенцій на загальні та професійні. Загальні компетенції – це культура спілкування, вміння працювати зі спеціальною літературою, використовувати інформаційні джерела, володіння ораторським мистецтвом. Професійні поділяються на діяльнісні компетенції (робота з рецептами; замовлення, зберігання та контроль якості лікарських засобів; надання покупцю інформації з питань охорони здоров'я) та особистісні компетенції (відповідальність до обраної професії, милосердя, толерантність).

Одним із головних завдань професійної освіти є формування загальних компетенцій, які необхідні для професійної діяльності майбутніх спеціалістів. Експерти Ради Європи виокремлюють такі ключові компетенції, якими повинні володіти сучасні випускники вищих навчальних закладів професійної освіти:

- соціальні компетенції – брати участь у прийнятті спільних рішень, функціонуванні та покращенні демократичних інститутів, урегульовувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
- комунікативні компетенції – толерантність, вміння спілкування;
- міжкультурні компетенції – розуміння один одного, здатність жити з людьми різних культур, мов, релігій;
- інформаційні компетенції – володіння комп'ютерною грамотністю, здатність оволодіти новими технологіями в професійній галузі;
- навчальна компетенція – здатність навчатися протягом усього життя, що є основою безперервної професійної освіти [5, с. 69].

Отже, дипломований молодший спеціаліст, випускник медичного коледжу повинен володіти такими базовими компетенціями, як конкурентоспроможність, мобільність, відповідальність, самосвідомість, толерантність, самооцінка тощо.

Аналіз дослідження формування професійних компетенцій та професіоналізму у майбутніх фармацевтичних спеціалістів у медичному

коледжі дозволяє зробити висновок, що поняття «компетенція» відображає певний рівень професіоналізму особистості фахівця.

Професіоналізм не обмежується лише характеристиками висококваліфікованої праці, він є особистим світоглядом людини, а необхідною його складовою виступає професійна компетенція.

Досвід роботи у Черкаському медичному коледжі доводить, що формування професіоналізму молодшого спеціаліста-фармацевта відбувається лише при створенні і дотриманні певних педагогічних умов:

- залучення студентів до діяльності в умовах рефлексорного середовища на основі моделювання майбутньої професійної діяльності (навчальна аптека, виробнича та переддипломна практика);
- забезпечення методичної самостійності студентів щодо розв'язання визначених практичних завдань (методичні рекомендації, лабораторні журнали, щоденники з виробничої та переддипломної практики);
- застосування на заняттях комплексу інтерактивних методів на основі новітніх освітніх технологій (ситуативні завдання, круглий стіл, мозковий штурм тощо).

Отже, системний підхід до аналізу сутності професійної підготовки молодших спеціалістів фармацевтичного профілю визначає необхідність єдності всіх компонентів навчально-виховного процесу у навчальному закладі.

Сучасний стан організації навчально-виховного процесу у вищих закладах освіти I –II рівнів акредитації характеризується певними особливостями, а саме: перехідним характером від шкільної класно-урочної до системи лекційно-семінарських занять; налагодженням інтеграційних зв'язків між закладами освіти різних рівнів акредитації; спробою складання систем цільових замовлень відповідно до сучасного ринку праці певного регіону.

Таким чином, спираючись на дані аналізованої літератури та власні практичні дослідження, можна зробити висновок, що до складових частин поняття «компетенція» входять: наявність знань, умінь і навичок, необхідних для виконання певної роботи, особистісна характеристика, ділові та

психологічні якості фахівця. Система підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» у медичних коледжах має спиратися на науковий та організаційно- методологічний потенціал, освітньо-професійні програми, бути спроможною адаптуватися до умов соціально-економічного рівня України, мати систему методичного, організаційного, програмного, технічного забезпечення. Оскільки найважливішим завданням медичних коледжів є підготовка компетентних конкурентоспроможних фахівців, здатних досягти визначних цілей в умовах ринкових відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заболоцька О.С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз / О.С.Заболоцька // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. Випуск 40.
2. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования : Компетентностный подход: учебное пособие /Э.Ф.Зеер, А.М.Павлова, Э.Э.Сыланюк – М : Московский психолого – социальный институт, 2005.
3. Овчарук О.В./ Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під. заг. ред. О.В.Овчарук – К.: К.І.С.,2004
4. Платонов К.К. Краткий словарь системы психологических понятий / К.К.Платонов-2-е изд. – М.: Просвещение, 1984
5. Радзієвська І.В. Формування професійної компетентності медичних сестер / І.В. Радзієвська // Проблеми освіти – 2008 № 57 с.69.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЯК ОДНІЄЇ ІЗ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В ПІДГОТОВЦІ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

Волкова С.Є., Козлова О.Ф.

Комунальний вищий навчальний заклад “Житомирський базовий фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича”

Рівень професійної підготовки фармацевта до здійснення того чи іншого виду діяльності є результатом засвоєння певної системи знань, навичок та умінь. Саме розуміння суті і соціальної значимості своєї професії завжди бути готовим до постійного професійного зростання, отримання нових знань, оволодіння інформаційною і комунікативною культурою, володіння професійною лексикою, знанням нормативних та законодавчих актів, що регламентують фармацевтичну діяльність, особливостей підприємницької діяльності у фармацевтичній сфері, структури управління фармацевтичною галуззю та базові уявлення про вплив лікарських засобів на різноманітні організації біологічних систем та організм у цілому буде сприяти формуванню професійних якостей, а в подальшому – і професійній майстерності.

Освіта, таким чином, виступає як рівень професійної підготовленості, досягнутої студентами в процесі здобування знань.

Професійне навчання – двосторонній процес взаємодії тих, хто навчає і тих, хто вчиться, тому головним є озброєння студентів системою знань, навичок і вмінь, передбачених навчальними програмами і видами практичної діяльності з даної спеціальності.

Процес професійного навчання виконує ряд інших функцій, без яких неможливо досягнути професійної майстерності:

- виховну функцію (формування відповідального ставлення до своєї роботи, колективу, товаришів по роботі, до інтересів свого підприємства);
- розвивальну функцію (розвиток творчих здібностей, розумових та фізичних якостей особистості, здатність використовувати знання й уміння в

галузі біології, хімії для освоєння фундаментальних розділів фармацевтичної науки та практики);

- функцію психологічної підготовки (формування психологічної готовності до ефективної діяльності, психологічної стійкості до несприятливих факторів виробництва і соціального середовища, застосування на практиці принципів етики та деонтології, розуміння соціальних наслідків своєї професійної діяльності, консультувати з приводу застосування лікарських засобів).

Практика свідчить, що дехто з викладачів ототожнює навчання з простою передачею студентам знань, формуванням у них навичок та умінь. Це спрощене уявлення про навчання помилкове. У процесі навчання викладачу необхідно досягти активного і свідомого ставлення студентів до процесу навчання, пробудити в них бажання до самостійного і постійного підвищення рівня своєї освіти і кваліфікації. Ще стародавньогрецький історик Плутарх говорив : «Розум – не жбан , який треба наповнити, а вогнище, яке треба розпалити». Тому в процесі професійного навчання важливо не лише озброїти студентів професійними знаннями, навичками та вміннями, а й методами, прийомами їх набуття і застосування.

Таким чином, професійне навчання являє собою цілеспрямований, взаємопов'язаний процес діяльності викладача і студентів, що веде останніх від незнання, до знання, від невміння до вміння і до професійної майстерності.

У кожному конкретному випадку зміст професійного навчання специфічний, він залежить від цілей професійного процесу, завдань професійного навчання, тобто від того, чому треба навчитися, щоб виробляти ті чи інші матеріальні і духовні цінності, і від того, яких конкретних професійно – економічних знань необхідно набути учасникам навчального процесу для успішної діяльності.

Це те, що стосується змістовної сторони процесу навчання. Але існує і своєрідний «каркас», на якому цей зміст кріпиться в психіці студента. Тому навчити - це створити такі умови, щоб ті, хто навчається, змогли засвоїти певну систему знань, навичок і вмінь, які стануть запорукою успішної професійної діяльності.

Основу професійної майстерності складають знання як відбиття у свідомості студента навчальної інформації у формі закріплених в пам'яті образів, уявлень, понять, категорій і правил та зв'язків між ними.

Головна ознака засвоєння знань – це здатність тих, кого вчили, відтворювати те, чого їх навчили (творчо, осмислено і збагаченим власним досвідом).

Процес переходу від знання до професійної майстерності проходить через етапи повільного, але правильного виконання професійного прийому (способу дії), правильної і швидкої діяльності і, нарешті, вміння ефективно здійснювати професійну діяльність. Цей процес починається з формування у студентів простих умінь як здатність майбутнього фахівця на основі набутих знань виконувати правильні практичні дії.

У ході професійного навчання необхідно формувати різні за змістом навички: розумові (навичка усних розрахунків, оцінювання показників приладів тощо), сенсорні (здатність ефективно виконувати дії з приладами,

комп'ютером тощо). У реальному трудовому процесі всі ці навички використовуються одночасно, шляхом злиття простих навичок у складні.

Процес формування навичок полягає в тому, що, розвиваючи навичку, викладач спочатку формує у студента уявлення (образ) про дію, професійну операцію, виконання яких слід навчитися. Потім формується вміння повільного і правильного виконання цієї дії. Після цього йде процес прискорення її виконання (автоматизація). І лише на базі засвоєних простих навичок розвивається комплекс необхідних автоматизованих дій, які ведуть до формування стереотипів виконання виробничих завдань.

Формування складних умінь – це процес розвитку у студентів здібності цілеспрямовано, ефективно і творчо використовувати набуті знання, прості уміння і навички розв'язання виробничих завдань, здійснення професійної діяльності. Слід враховувати характерну особливість умінь – у них завжди наявний елемент особистої творчості, який дозволяє студентам діяти впевнено, ініціативно і правильно в різних професійних ситуаціях. Доведення умінь до високого ступеня досконалості означає формування професійної майстерності. У цьому полягає кінцева мета професійного навчання. Тому в навчанні важливе значення мають вправи і тренування з метою вироблення у студентів необхідних виробничих навиків, які дозволять швидко, легко, правильно й ефективно здійснювати професійні операції.

У сучасних умовах, коли технічне оснащення виробництва значно розширилося, ускладнилася роль навичок у практичній діяльності. Сучасне устаткування, професійні технології, як ніколи раніше потребують точності, чіткості, різноманітності і швидкості виконання виробничих операцій.

Умовами успішності формування навиків та умінь є :

- наявність достатньої навчальної мотивації (інтерес, розуміння й значущості тощо);
- наявність у студентів необхідних знань, професійного досвіду;
- точне визначення завдання, мети і способів її досягнення;
- поступовість і посиленість ускладнення завдань, їх розв'язання;

- різноманітність умов навчання, наближення їх до умов професійної діяльності;

- достатня кількість практичних баз.

Процес умінь починається із:

- злиття знань і навичок у процесі виконання виробничих дій;

- вміння здійснювати професійну діяльність;

- перенесення засвоєних умінь у нові виробничі ситуації, на розв'язання нових завдань;

- появи професійних якостей і навичок;

- розвитку нових виробничих умінь і якостей у різних професійних умовах.

У процесі практичного застосування знань, навичок та вмінь у реальних умовах студенти розвивають професійно важливі психологічні якості і звички: дисциплінованість, самостійність, уважність, акуратність, обережність, певний порядок початку і завершення діяльності тощо.

Професійна майстерність – це сукупність засвоєних студентом в процесі навчання і розвинутих у практичній діяльності знань, навичок і вмінь, а також професійних якостей і звичок, які дозволяють з високою ефективністю виконувати професійні обов'язки. Формування майстерності – кінцева мета професійного навчання.

Отже, якість професійних навичок і вмінь визначається глибиною і міцністю знань, що лежать в їхній основі. Чим свідоміше студенти засвоїли знання, тим успішніше в них формуються навички і вміння, які дозволяють ефективно здійснювати професійну діяльність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна 21 століття).
2. Немов Р.С. Психологія: Учебник для студентів высш. Пед.учебн. заведений. В 3-х кв. – М.:Просвещение, 1995.

3. Петровский В.А. Личность в психологии: парадигма субъективности. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996.
4. Погребняк В., Ятченко А. Нова парадигма: Реалії і проблеми / Розвиток національної освіти в світовому контексті // Рідна школа. – 1994. – С. 5-7
5. Положення про державний вищий заклад освіти // Постанова Кабінету Міністрів Україна від 5 вересня 1996 р., - № 1074.
6. Ступарик Б.М. Про мету національного виховання в Україні // Педагогіка і психологія. – 1996. - №2. – С. 87-95.
7. Чудновский В.Э. Воспитание способностей и формирование личности. – М.: Знание, 1986.
8. Чеснокова И. И. Проблема самопознания в психологии. – М., 1977.
9. Яблонко В.Я. Психолого-педагогічні основи навчання професійної діяльності: Навч. посібник. – Миколаїв: МННЦ ОДУ, 1999.
10. Яблонко В.Я. Основи психології особистості. Навч. посібник. – Миколаїв: МННЦ ОДУ, 2000.
11. Якиманская И.О. Разработка технологии личности – ориентированного обучения // Вопросы психологии. – 1995. - №2. С.31-41.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Зубрицька Л.О., Зубрицька Т.Р.

**КВНЗ “Житомирський базовий фармацевтичний коледж
ім. Г.С. Протасевича”**

Сучасний ринок праці висуває нові вимоги до претендентів на робочі місця, тому пріоритетним завданням, яке стоїть сьогодні перед освітою, є підготовка конкурентоспроможних фахівців, готових до професійного

зростання, самоосвіти, самовдосконалення. Одним із критеріїв, що характеризують готовність фахівця до професійної діяльності, є вміння самостійно і творчо мислити, активно працювати, вирішувати нестандартні проблеми, приймати важливі рішення. Проблема формування такого спеціаліста не може на достатньому рівні вирішуватися традиційними методами навчання.

Ефективність підготовки компетентних, конкурентоспроможних фахівців фармації залежить як від результативності впровадження інноваційних технологій навчання та системи контролю за якісною підготовкою фахівців, так і від уміння, бажання опанувати студентами новими знаннями.

Органічна хімія є однією з фундаментальних дисциплін в системі вищої фармацевтичної освіти. Вивчення органічної хімії дає студентам необхідний комплекс професійних знань, практичних умінь та навичок для оволодіння курсом фармацевтичної хімії, фармакології, фармакогнозії тощо.

Розвиток у студентів умінь та навичок працювати самостійно – складний і багатогранний процес, який вимагає від викладача творчого пошуку різних форм педагогічного впливу тощо.

Самостійна робота студентів (СРС) – це спланована пізнавальна, організаційно і методично направлена діяльність, яка здійснюється без прямої допомоги викладача на досягнення результату. Зміст та форми самостійної роботи студентів визначаються відповідно до вимог державного стандарту вищої освіти, нормативно – методичних документів та змісту навчання.

У нашій роботі ми керуємося такими цільовими орієнтаціями СРС: формування умінь і навичок самостійного навчання; самостійний пошук інформації та вміння її застосовувати у практичній діяльності; формування системи знань, умінь, навичок; виховання самостійності, відповідальності, активності та ініціативності; розвиток розумово - пізнавальної діяльності [2].

Самостійна робота внутрішньо мотивована, створює умови для зародження самостійної думки, пізнавальної активності студента, формування

потреби безперервного самостійного поповнення знань, сприяє формуванню професійних компетенцій майбутніх фахівців.

У статті ми розкриваємо форми і методи СРС з органічної хімії для формування професійної компетентності.

Основними підходами СРС є: навчально-розвивальний; комплексний підхід; індивідуальний; взаємо- і самоконтролюючий.

Форми і обсяги самостійної роботи студентів з курсу «Органічна хімія» регламентуються методичними рекомендаціями до самостійної роботи студентів. Навчальний час, відведений для самостійної роботи, регламентується навчальним планом коледжу.

До кожної визначеної теми розроблені методичні рекомендації, в яких чітко сформульовані мета та завдання для самоконтролю знань, вмінь з кожної самостійної роботи студентів, має свою мету (дидактичну, розвивальну, виховну), джерела і засоби самостійної діяльності і відповідний характер діяльності студентів.

Самостійна робота включає вивчення окремих питань навчальної програми, що не розглядаються на лекційних, практичних заняттях, але входять до навчальної програми і контролюються під час практичних занять та підсумкового модульного контролю, тобто СРС входить до складу кредитів кожного модуля і дисципліни в цілому.

До кожної визначеної теми розроблені методичні рекомендації, в яких чітко сформульовані мета та завдання для самоконтролю знань, вмінь з кожної самостійної роботи студентів, має свою мету (дидактичну, розвивальну, виховну), джерела і засоби самостійної діяльності і відповідний характер діяльності студентів.

Завдання викладача не лише перевірити та оцінити вивчене студентом, але допомогти й скорегувати студента у правильному напрямку, привчити самостійно мислити й вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, підвищення особистої відповідальності студентів.

Враховуючи ступінь самостійності і творчості студентів, всю самостійну роботу, яка проводиться під час вивчення навчальної дисципліни „Органічна хімія”, можна класифікувати на: роботу репродуктивного характеру (виконання домашнього завдання), пізнавально-пошукового (написання рефератів, доповідей), тобто з одного боку, самостійна робота сприяє накопиченню нових знань і їх практичному застосуванню, з іншого – повторенню і перевірці знань, умінь і навичок тощо. [3]

Серед основних форм самостійної роботи при вивченні «Органічної хімії» можна виділити такі різновиди:

- *робота з навчальною літературою*, яка сприяє розширенню кругозору та самовдосконаленню студента. Уміння працювати з навчальною, науковою та методичною літературою є важливим елементом виконання самостійної роботи. Але тут ми стикнулися з проблемою, яка, на нашу думку, існує при вивченні й інших дисциплін. Це, перш за все, невміння організувати самостійну роботу, складність оволодіння методичними підходами у виконанні самостійної роботи та дефіцит часу. Тому необхідно на консультаціях докладно, зрозуміло пояснювати студентам, як підібрати до теми необхідну літературу, інформаційні матеріали, як опрацьовувати її.
- *Робота з конспектом лекцій*. Для самостійного вивчення виносяться описові і найлегші для засвоєння питання та теми курсу, а також теми, для роботи над якими у студентів є теоретична база, набута при вивченні попередніх дисциплін або тем (зовнішня та внутрішньо дисциплінарна інтеграція);
- *виконання завдань, розв'язування типових задач*. Специфіка органічної хімії полягає в тому, що жодна частина курсу не може розглядатися у відриві від іншої (генетичний зв'язок між класами речовин). Відповідно до завдання до початкових тем модуля курсу є досить простими, наступні – комплексні завдання, правильні відповіді, на які були б можливі в разі засвоєння попередніх тем, розділів, а на кінцевому етапі – усього курсу органічної хімії в цілому.

Важливе місце при вивченні дисципліни і в подальшій професійній діяльності відводиться ситуаційним завданням (як правило, завдання аналітичного характеру), які вдало поєднують міждисциплінарні зв'язки і розглядаються при виконанні самостійної роботи, їх розв'язання обговорюється на практичному занятті. Це дає змогу оцінити вміння студента розв'язувати проблеми, застосовувати набуті знання на практиці. Знаходячи рішення, студент поступово засвоює їх методологію, виробляє прагнення пошукового пізнання, опановує нові операції, прийоми розумових дій, встановлює логічний зв'язок між елементами знань, самостійно розв'язує поставлене питання, доводить правильність висунутого положення, трансформує наявні знання в нових умовах.

Міждисциплінарні зв'язки сприяють систематизації, узагальненню знань, формуванню певних вмінь і навичок, у кінцевому результаті – формуванню цілісного наукового світогляду та якостей всебічно та гармонійно розвиненої особистості фахівця як суб'єкта професійної діяльності. *Підготовка до виконання тестових завдань.* Передбачає виконання завдань до самопідготовки кожного практичного заняття, відповідного змістового модуля (Практикум з «Органічної хімії»), а також комп'ютеризований контроль.

Підготовка рефератів, повідомлень, доповідей. Для кращого опанування тем студентам пропонуються індивідуальні завдання для пошуково-дослідницької роботи, написання рефератів, доповідей, розробки презентацій. Їх результати враховуються під час контролю кінцевого рівня знань. Обов'язковою умовою є застосування представників класу органічних речовин та їх похідних у медицині, фармації, що сприяє кращому засвоєнню і орієнтуванню студентів у майбутній професійній діяльності.

Обговорення проходить у процесі дискусії, під час якої опоненти доповідача задають питання, висловлюють власну думку. Викладач при цьому виступає у ролі консультанта, спостерігача, контролює правильність відповіді, вносить певні корективи. Досить часто студенти з допомогою викладача оцінюють роботу, що є мотивацією ефективного самостійного навчання

студентів (поряд з навчальною виконується виховна функція). Такий підхід можна використати в групі, де є творчі і здібні студенти. Тому поєднання різноманітних форм і методів самостійної роботи та її контролю дозволяє підвищити мотивацію до навчання і активізувати самостійну діяльність всіх студентів. Ми вважаємо, що такі форми роботи передбачають диференційовану допомогу з боку викладача, сприяє більш глибокому засвоєнню теоретичних знань і практичних умінь, формуванню у студентів певної схеми засвоєння навчальної дисципліни, є основою для подальшого професійного росту студента як компетентного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення по організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Наказ МОН №161 від «2 червня 1993 року/Вища освіта України: нормативно – правове регулювання.-2003.-с.413 -431.
2. Черних В.П., Кайдалова І.А., Зупанець І.А. та ін. Самостійна робота студентів (Методичні рекомендації для викладачів), Харків, 1999.- с.44.
3. Бойчук І.Д. Методичні особливості формування професійних компетенцій майбутніх фахівців з хімічних дисциплін. Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка, 2012 № 63 с.100-104

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАРМАЦЕВТА ЯК СУКУПНІСТЬ КЛЮЧОВОЇ, БАЗОВОЇ І СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Мішина І.Ю., Гаврилова Н.Б.

Коледж Національного фармацевтичного університету

Сучасний ринок праці, основними характеристиками якого є гнучкість, мінливість, висока інноваційна динаміка висуває нові вимоги до претендентів на робочі місця, а саме: готовність до постійної самоосвіти, модернізації

професійної кваліфікації, ділової комунікації, дії у нестандартних і невизначених ситуаціях; здатність до прийняття відповідальних рішень, критичного мислення, самоуправління поведінкою і діяльністю; навички роботи з різними джерелами інформації; ефективна поведінка в конкурентному середовищі, в умовах стресогенних факторів тощо. Суттєвий дисбаланс, який спостерігається між вимогами роботодавця до шукачів робочих місць і якістю підготовки випускників української професійної школи, значно утруднює адаптацію молодих спеціалістів у сучасних соціально-економічних умовах[1].

Вимоги роботодавця до випускників висуваються не тільки і не стільки в форматі “знань”, скільки в таких дефініціях способів діяльності, як “уміння”, “здатність”, “готовність”[5]. Отже, мова йде про особливі освітні результати системи професійної освіти, у рамках яких знання виступають необхідною, але недостатньою умовою досягнення визначуваної якості професійної освіти, тобто мова йде про “професійну компетентність” і такі її складові, як спеціальні професійні і ключові компетенції, професійно важливі якості особистості спеціаліста, обумовлені особливостями професійної діяльності.

Компетентність - це не просто володіння знаннями, але швидше потенційна готовність вирішувати завдання зі знанням справи [4]. Безумовно, поняття "компетентність" ширше в порівнянні з поняттям "компетенція". Якщо компетенція - це предметна галузь знань, умінь, то компетентність - це сукупність не лише різних предметних галузей знань, умінь, але і всілякі якості особи. Під компетентністю розуміється деяка інтегральна здатність вирішувати конкретні проблеми, що виникають у різних сферах життя.

Більшість фахівців під професійною компетентністю розуміють сукупність ключової, базової і спеціальної компетентності. Ключова компетентність потрібна для будь-якої професійної діяльності і пов'язана з успіхом особистості у швидкоплинному світі. Актуальність ключових компетенцій обумовлена і тими функціями, які вони виконують у життєдіяльності кожної людини. Це – формування у людини здатності навчатися, зокрема навчатися самостійно, забезпечення випускникам, майбутнім працівникам, більшої гнучкості у

взаємостосунках з роботодавцем, становлення репрезентативності для зростання успішності в конкурентному середовищі існування. Базова компетентність відображає специфіку певної професійної діяльності (педагогічної, інженерної, медичної тощо). У професійній діяльності базовою вважається компетентність, яка допомагає вибудовувати професійну діяльність у контексті вимог до системи освіти на певному етапі розвитку суспільства. Спеціальна компетентність відображає специфіку конкретної предметної або надпредметної сфери професійної діяльності. Спеціальну компетентність можна розглядати як реалізацію ключових і базових компетентностей у певній сфері професійної діяльності. Усі три види компетентностей взаємопов'язані, одночасно розвиваються і формують професійну компетентність спеціаліста.

Професія фармацевта серед типології професій, запропонованих Є.Климовим, належить до професій типу «людина-людина». Для фахівців цього типу Л.Шеховцова виділені такі професійно важливі якості: доброзичливість, тактовність, комунікабельність, самоволодіння, витримка, чуйність, емпатія, самостійність, домінантність, соціальний інтелект, організаційні здібності, чистота та виразність мовлення, експресія обличчя та поведінки, наполегливість [2].

Провізори і фармацевти, що здійснюють продаж товарів аптечного асортименту населенню, безпосередньо взаємодіють з відвідувачами аптек, тому їм потрібно мати не лише відмінні професійні знання і високий рівень професійної компетентності, але й володіти мистецтвом спілкування, тобто вміти спостерігати, ставити цілеспрямовані запитання й миттєво фіксувати необхідні дані, найповніше відповідати на питання покупців і задовольняти їх потреби. Для встановлення емоційного контакту з покупцем необхідно мати позитивне ставлення до людей.

Соціально-психологічна культура майбутнього фармацевта передбачає наявність у нього певних професійних поглядів і переконань, настанов на емоційно-позитивне ставлення до відвідувача аптеки, до хворої людини,

незалежно від його особистісних якостей і цілий комплекс умінь та навичок, необхідних для спілкування, делікатність і тактовність до хворих.

Тобто, психологічна компетентність виявляється у поведінці, цінностях, мисленні, моральних принципах, світоглядних установках і є, на наш погляд, обов'язковою для працівників аптечних установ. Тому психолого-педагогічна підготовка майбутнього фахівця фармації, її зміст, форми та методи, спрямовані на формування психологічної та соціальної компетентностей, які відпрацьовуються за допомогою вправ, виконання практичних завдань, розв'язання психологічних задач та ситуацій [3].

Сучасна вища професійна освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у вищих навчальних закладах повинна приділятися розвитку особистості студента, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по-новому.

Відповідно і зміст освітнього процесу, крім факторів, які визначають засвоєння загальних і професійних знань і навичок, повинен відображати умови для особистісного зростання студента, його ідентичності “Я –професіонал”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вища освіта і Болонський процес. Навчальний посібник. - К.: «Вища школа». - 2007.
2. Ильин Е.П. Дифференциальная психология профессиональной деятельности. - СПб.: Питер, 2008.
3. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. - М.: 1996.
4. Зеер Э.Ф. Компетентностный подход к модернизации профессионального образования // Высшее образование в России. - 2005. – № 4.

5. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х т. [под ред. С.Я.Батышева]. – М.: Изд-во Акад. проф. образования, 1999. – Т. 2.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ФАРМАЦИЯ»

Сысина Л.Ю, Трофимова И.Н.

Медико-фармацевтический колледж Государственного бюджетного образовательного учреждения «Курский медицинский университет»

Министерства здравоохранения Российской Федерации

В связи с введением ФГОС третьего поколения в настоящее время в корне меняется отношение к результатам обучения, к формам и методам их оценки.

Структурным элементом образовательных стандартов третьего поколения, основанных на компетенциях, становится образовательная область, представленная в виде профессиональных модулей, предназначенных для освоения конкретных видов профессиональной деятельности в медико-фармацевтическом колледже КГМУ по специальности «Фармация».

Модули «Реализация лекарственных средств и товаров аптечного ассортимента» и «Изготовление лекарственных форм и проведение обязательных видов внутриаптечного контроля» включают обязательные виды работ: лабораторные, практические, семинарские занятия, домашние индивидуальные работы, а также дополнительные работы по выбору (участие в олимпиаде, написание реферата, выступление на конференции, участие в СНО, решение ситуационных задач, в том числе задач повышенной сложности).

В соответствии с новыми образовательными стандартами оценка результатов освоения вида профессиональной деятельности (ВПД) носит

комплексный, интегративный характер: оценивается сформированность как профессиональных, так и общих компетенций. [1, 3].

Общие компетенции носят надпрофессиональный характер и выражаются через такие качества личности, как самостоятельность, умение принимать ответственные решения, постоянно учиться и обновлять знания, гибко и системно мыслить, осуществлять коммуникативные действия, вести диалог, получать и передавать информацию различными способами. [4,5].

Оценка профессиональных компетенций носит комплексный подход и на профессиональных дисциплинах (технологии лекарственных форм, контроль качества лекарственных средств, фармакологии, фармакогнозии, организации деятельности аптек, отпуска лекарственных препаратов и других) осуществляется различными формами контроля и проведением мониторинга. Формами контроля являются: текущая аттестация (опрос, письменные задания, лабораторные работы, семинары, контрольные работы, промежуточная аттестация (зачеты и экзамены) осуществляются в конце семестра и завершают изучение как отдельной дисциплины, так и ее раздела (разделов). Эти формы контроля помогают оценить более крупные совокупности знаний и умений, в некоторых случаях даже формируют определенные профессиональные компетенции. [2,4].

Итоговая государственная аттестация (государственный экзамен, защита ВКР) служит для проверки результатов обучения в целом и в полной мере позволяет оценить совокупность знаний и умений. Мониторинг на специальных дисциплинах включает постоянные проверяющие действия, позволяющие отмечать и корректировать продвижение студентов в учебно-профессиональной деятельности.

Целью мониторинга является непрерывное, научно обоснованное, диагностико-прогностическое слежение за характером процесса формирования компетенций.

Для достижения цели на специальных дисциплинах преподавателями ежегодно проводится мониторинг, задачами которого являются: сбор и

накопление фактического материала о реально протекающих процессах адаптации и функционирования студентов в период обучения, своевременное выявление нарушений в этом процессе и их адекватное исправление, своевременное выявление достижений в ходе обучения, анализ условий, обобщение опыта, профилактика физических, интеллектуальных и эмоциональных перегрузок и срывов в учебной деятельности студентов.

На предметных методических комиссиях «Изготовление и контроль качества лекарственных средств» и «Специальных дисциплин» используются три основные формы мониторинга:

1. Стартовый мониторинг представлен тестами вводного контроля, включающего задания базовых дисциплин .

2. Текущий мониторинг предназначен для определения уровня профессионального развития, представляет собой тесты по основным разделам изучаемых дисциплин. По результатам текущего мониторинга выявляются недостатки и разрабатываются корректирующие мероприятия (проведение консультаций, дополнительные занятия, разработка индивидуальных заданий и другие).

3. Финишный мониторинг предусматривает проведение олимпиад, зачетов, экзаменов, выполнение курсовых работ и позволяет определить уровень сформированности социально-профессиональных знаний, навыков и умений, диагностику степени развития профессиональных компетенций.

Итоговой проверкой сформированности общих и профессиональных компетенций является прохождение студентами преддипломной практики, выполнение выпускной квалификационной работы и сдачи квалификационного экзамена.

После прохождения преддипломной практики студенты сдают экзамен по практике, включающий тестирование и прием профессиональных умений и навыков. Профессиональная компетентность студентов оценивается по следующим критериям:

- видение предстоящей деятельности с разбивкой на конкретные технологические операции;
- выделение необходимой информации для осуществления работы;
- прогнозирование процесса и результата деятельности, исходя из условий профессиональной ситуации и уровня сформированности знаний и умений;
- самостоятельное формулирование целей деятельности;
- владение студентами знаниями и умениями;
- оперирование теоретическими знаниями в ходе аргументации собственных профессиональных действий;
- пооперационный контроль;
- оценка полученного результата;
- способность выйти на взаимодействие с другими специалистами для ликвидации затруднений.

Квалификационному экзамену предшествует защита выпускной квалификационной работы, позволяющая оценить степень владения теоретическими и практическими знаниями в сфере специальности.

Завершающим этапом оценки сформированности профессиональных компетенций обучающихся является квалификационный экзамен, который позволяет выявить уровень сформированности профессионально важных и лично значимых качеств студентов. Так как профессионализм характеризуется прежде всего высокой продуктивностью или эффективностью деятельности, поэтому оценивание сформированности профессиональных компетенций проводится по трем уровням: высокопродуктивный (оптимальные характеристики), малопродуктивный (допустимые характеристики), низкопродуктивные (критические характеристики).

Таким образом, осуществление педагогического мониторинга формирования профессиональных компетенций специалиста позволяет обеспечить высокий уровень соответствия индивидуальных показателей выпускника среднего профессионального образовательного учреждения ожиданиям работодателя и общества.

ЛИТЕРАТУРА

1. Безюлева Г.В., Иванова Н.В., Никитин М.В., Шеламова Г.М. Профессиональная компетентность: аспекты формирования / Под ред. Г.В. Безюлевой. – М., Московский психолого-социальный институт, Федеральный институт развития образования, 2005
2. Зеер Э.Ф., Павлов А.М., Сыманюк Э.Э. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход. Учеб. пособие. – М.: Издательство Московского психолого-социального института, 2005
3. Компетентностный подход в педагогическом образовании Текст.: Коллективная монография / Под ред. проф. В.А. Козырева и проф. Н.Ф. Родионовой. - СПб.: Изд-во РГПУ им. Л.И. Герцена, 2004. - 392 с.
4. Концепция модернизации российского образования на период до 2010 года. // Официальные документы в образовании. - 2002. - № 8.
5. Лебедев, О.Е. Компетентностный подход в образовании Текст. / О.Е. Лебедев. // Школьные технологии. - 2005. - №5. – с.7-12

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ВІННИЦЬКОГО МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

ІМ. АКАД. Д.К. ЗАБОЛОТНОГО

Токар В.В., Сірак І.П., Сурсаєва І.С.

Вінницький медичний коледж ім. акад. Д.К.Заболотного

Компетентність – це міра відповідності знань, умінь і досвіду осіб певного соціально-фахового статусу реальному рівню складності виконуваних ними завдань і розв’язуваних проблем [2]. Поняття «професійна

компетентність» обумовлена більш широким змістом і інтеграційною характеристикою і об'єднує в собі такі поняття як: «професіоналізм», «кваліфікація», «професійні здібності» тощо.

В педагогічній науці ці поняття, як і його складові похідні, розглядаються по-різному і залежить це від різних наукових підходів дослідників у контексті поставлених ними наукових завдань.

В.М. Веденський під «професійною компетентністю педагога» розуміє здатність педагога ефективно здійснювати свою професійну діяльність, а саме: швидко оволодівати сучасними способами діяльності та успішно виконувати професійні обов'язки, і головне те, що професійна компетентність не зводиться лише до набору знань та вмінь, а визначає необхідність їх ефективного застосування в реальній освітній практиці [1].

Формування професійної компетентності викладача закладено в освітньо-професійну програму викладання у ВНЗ I-II рівнів акредитації. Цей процес не одномоментний і включає певні етапи самовдосконаленості викладача як компетентного педагога. Перший етап – це оволодіння змістовим і процесуальним компонентами педагогічної діяльності викладача. Другий етап – це оволодіння знаннями логіки навчальних дисциплін і уміннями оперувати категоріями діалектики та основними поняттями, які утворюють концептуальний каркас як педагогічної так і медичної наук. Третій етап – це набуття здатності перетворювати педагогічні теорії в метод пізнавальної діяльності, як на загальноосвітніх дисциплінах, так і на клінічному напрямку медичних наук. Четвертий етап – це оволодіння навичками самоосвіти та підвищення рівня кваліфікації ділового, міжособистісного та педагогічного спілкування викладача.

Сучасний етап розвитку суспільства і бурхливий розвиток педагогічної та медичної наук і техніки відкладає відбиток на специфіці педагогічної діяльності педагога вищої школи, яка полягає в тому, що він співпрацює з тією категорією студентів, яка має різноманітні загальні та професійні інтереси і потребує від нього не тільки володіння системою загальнокультурних, психолого-

педагогічних знань, що необхідні для організації і їх ефективній взаємодії в педагогічному процесі, а й спеціальних знань, необхідних для підготовки спеціалістів-професіоналів.

В сьогоденні відбувається модернізація вітчизняної системи медичної освіти, її докорінне реформування, що базується на підготовці творчої особистості, створення реальних умов для підвищення її інтелектуального, культурного, професійного потенціалу в стимулюванні прагнення до самореалізації.

Професійна компетентність – це основа конкурентоздатності викладача трьох складових частин його діяльності:

- навчально-методична робота;
- навчально-виробнича робота;
- виховна робота.

Показниками професійної компетентності виступають:

– володіння професійними, духовними цінностями і орієнтації в їх дотриманні;

– засвоєння на високому рівні вищих зразків засобів праці, вироблених у своїй професії, а саме: професійних знань, засобів і дій, професійних технік і технологій, прийомів професійного мислення, способів професійної самосвідомості та інше.

Вінницький базовий медичний коледж ім. акад. Д.К. Заболотного почав свою діяльність у 1921 році з відкриття акушерських курсів. Нині медичний коледж – це багатопрофільний заклад, який об'єднує сім відділень, 14 предметних циклових комісій та циклову комісію кураторів. За 92-х річну історію свого існування заклад підготував понад 30 тисяч медичних спеціалістів.

Навчатися в такому закладі як Вінницький медичний коледж не тільки престижно, а й цікаво. Заклад має потужну матеріально-технічну базу для забезпечення фундаментальної, професійної та наукової підготовки студентів

при здобутті ними кваліфікації молодшого спеціаліста та бакалавра відповідно до вимог навчальних планів і програм, індивідуальних здібностей та інтересів.

У 2-х навчальних корпусах маємо: 78 кабінетів та 29 лабораторій, оснащених багатими наочними та інформаційно-мультимедійними фондами; 1 навчальна операційна та пологовий зал; 7 комп'ютерних класів з доступом до мережі Інтернет. Для послуг студентів і викладачів функціонує бібліотека з книжковим фондом понад 55 тисяч примірників та читальний зал на 40 посадочних місць. Для занять з фізичного виховання є дві чудові спортивні зали з тренажерами та спортивний майданчик із синтетичним покриттям. Працюють гуртки художньої самодіяльності та спортивні секції, дискотека. В науково-пошуковій діяльності бере участь 45 гуртків, до яких входить 754 учасники, які щорічно показово звітують про свої здобутки і наробки.

Та найбільшою цінністю коледжу є висококваліфікований педагогічний колектив. Зі 136 викладачів: 81 – «спеціаліст вищої категорії», 32 – мають педагогічне звання «викладач-методист», 2 – «старший викладач», 25 – «спеціаліст першої категорії», 18 – «спеціаліст другої категорії», 7 – «спеціаліст», 1 – «кандидат медичних наук». Серед них є: «Відмінник охорони здоров'я», «Відмінник освіти», нагороджені почесними грамотами Міністерства освіти і науки та МОЗ України. Із закладом також співпрацюють доктори та кандидати медичних наук.

Наші викладачі постійно вдосконалюють свою професійну майстерність. Ними підготовлено понад 50 підручників та навчальних посібників, які використовують у багатьох медичних коледжах України. Ось і нещодавно на виставці-конкурсі на кращу методичну розробку «Педагогічна майстерність» серед ВНЗ I-II рівнів акредитації Вінниччини наші викладачі вибороли два перших місця в номінації «Планування змісту та організації навчально-виховного процесу».

Професійна компетентність викладача проявляється у його умінні роботи зі студентами. Так на X Міжнародній медико-фармацевтичній конференції студентів і молодих учених наша студентка отримала диплом II-го ступеня за

кращу презентацію наукового дослідження з профілактичної медицини. Такий же диплом за дослідження з фармакології здобула студентка 3-го курсу фармацевтичного відділення. У квітні 2013 року на XVII Міжнародному конгресі студентів і молодих вчених (м. Тернопіль) наших студентів відмітили грамотами за науковість.

Вагомими є здобутки студентів ВМК на предметних олімпіадах та конкурсах різних рівнів. Зокрема у III етапі III-го Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської і студентської молоді ім. Т.Г. Шевченка (2012 р.) другокурсник виборов 3 місце. Студентка 2-го курсу здобула диплом I ступеня на III етапі XIII Міжнародного конкурсу української мови ім. Петра Яцика, а у фіналі цього ж конкурсу посіла II-ге місце. Викладачі, що займалися підготовкою учасників до конкурсу нагороджені почесними грамотами. I місце в обласному конкурсі «Моніторинг стану навколишнього середовища Вінницької області» зайняла студентка ліцейного класу під керівництвом викладачів екології та географії. Щорічно студенти нашого коледжу беруть участь у конкурсах фахової майстерності: «Ескулап», «Панацея», де неодноразово ставали переможцями і здобували перші місця. На обласній олімпіаді з інформатики студент 2-го курсу зайняв II-ге місце. Пальму першості на обласному конкурсі «Мистецтво як особлива форма духовного життя» виборола студентка-випускниця під керівництвом викладача, який неодноразово ставав лауреатом конкурсів фахової майстерності. Що ж стосується спортивних досягнень, то коледж може похвалитися I місцем у міській спартакіаді серед ВНЗ I-II р. а. з волейболу, баскетболу та футболу. Викладачі фізичного виховання знаходяться у фаворі професійної компетентності, працюючи із студентами, як на заняттях так і у гуртковій спортивній роботі.

Пріоритетним напрямком діяльності Вінницького медичного коледжу в умовах реформування системи охорони здоров'я є впровадження нових підходів до підготовки медичних працівників. Саме тому викладачі закладу переймають досвід закордонних колег. Завдяки особистому авторитету

директора, викладачі мають можливість брати участь у сучасних проектах і програмах Польщі та Італії. До речі, під час одного з робочих візитів директор Вінницького медичного коледжу ім. акад. Д.К. Заболотного Андрієвський І.Ю. до Італії розглядалися питання співпраці, обміну досвідом та професійного двостороннього стажування студентів та викладачів.

Усі наведені вище здобутки нашого коледжу за останні роки говорять про успішне володіння викладачами та послідовність виконання усіх етапів формування педагогічної професійної компетентності педагога. Виходячи з досвіду роботи, серед методів підвищення професійної компетентності викладачів адміністрація коледжу пропонує такі форми: самоосвіта; систематична участь у роботі предметної циклової комісії, методичних об'єднаннях; участь у школах педагогічної майстерності, школах молодого викладача; підвищення кваліфікації шляхом стажування на кафедрах Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та Вінницького національного технічного університету, факультетів підвищення кваліфікації, шляхом самостійного удосконалення та на планових курсах на базі Київського національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, Вінницького обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників, Українського тренінгового центру сімейної медицини при Київському національному медичному університеті ім. О.О. Богомольця, Міжгалузовому інституті підвищення кваліфікації при Полтавському університеті економіки і торгівлі, Харківському національному фармацевтичному університеті, Житомирському інституті медсестринства, участь у конкурсах та семінарах обласного та Всеукраїнського рівнів, майстер класів, круглих столів, рольових тренінгів, диспутах, обговорення конкретних педагогічних ситуацій тощо.

На основі виробленого розуміння поняття професійної компетентності та етапів його формування викладачу слід спочатку самому з'ясувати власний рівень компетентності й майстерності, зрозуміти недоліки у своїй діяльності, відмовитися від того в роботі, що стало непродуктивним, привести свій

професіоналізм педагога у відповідність із сучасними вимогами суспільства і спрогнозувати програму професійного розвитку в напрямі самоосвітньої діяльності та вдосконалення педагогічного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веденський В.М. Моделювання професійної компетентності педагога// Педагогіка.-2003.-№ 10.-с.51-55.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ Уклад. і голов. ред. В.П. Бусел.-К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004.-1440с.
3. Олійник В.В., Даниленко Л.І. Професійне зростання педагогічних працівників: організаційно-педагогічний аспект// Методист.-2003.-№ 3.-с.2-5.
4. Радченко А.Є. Моніторинг професійної педагогічної майстерності вчителя// Управління школою.-2005.-№ 35-36.-с.24-58.

РОЛЬ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ КОЛЕДЖІ

Уройченко Л.М.

Коледж Національного фармацевтичного університету

В процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі особлива роль належить практичному навчанню. Інтеграція фармацевтичної освіти у європейський простір вимагає підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки фармацевтів.

Сучасна модель фахівця передбачає відповідність професійних навичок і вмінь до освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Одним із головних завдань практичного навчання є формування професійних умінь і навичок самостійної роботи студентів у виробничих умовах, практичних навичок приготування, контролю якості та оформлення до відпуску екстемпоральних лікарських засобів, відпуску без рецептурних лікарських засобів промислового виробництва, а також підвищення ефективності використання інформаційних технологій в організації роботи аптечних закладів.

У коледжі проводяться практичні та лабораторно-практичні заняття з фармацевтичних дисциплін в умовах, максимально наближених до умов роботи в аптеці, в обладнаних відповідним чином лабораторіях. Лабораторії оснащені згідно з вимогами “Норми оснащення навчальних кабінетів і лабораторій спеціальності “Фармація”. Проведення практичних та лабораторно-практичних занять у Коледжі НФаУ можна розглянути на прикладі дисципліни “Технологія ліків”. Головне їх завдання полягає у закріпленні, переведенні у довготривалу пам'ять теоретичних знань, отриманих під час лекцій, формуванні навичок і вмінь з виготовлення екстемпоральних лікарських засобів.

Основні завдання лабораторно-практичних занять:

- поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи;
- формування інтелектуальних навичок і вмінь, аналізу ситуацій, що виникають в процесі професійної діяльності та швидке планування роботи у певних умовах та ситуаціях;
- накопичення первинного досвіду виробництва лікарських засобів в умовах аптеки.

Тему та зміст лабораторної роботи, її мету та завдання, методи їх реалізації викладачі технології ліків зазначають в інструкції до лабораторно-практичного заняття чи "Методичних рекомендаціях до лабораторно-практичних занять".

У процесі проведення лабораторно-практичних занять з технології ліків застосовуються різні методи навчання: виконання завдань за зразком,

тренувальні, творчі, практичні, графічні, усні, письмові та ін. Найчастіше використовуються виконання завдань за зразком та практичний метод, коли студентам пропонується один рецептурний пропис з певної теми, з розрахунками та технологією виготовлення, а потім студенти повинні за цим зразком описати та приготувати інші, подібні лікарські препарати. Тренувальні вправи студенти можуть виконувати в кінці заняття для закріплення знань, отриманих на лабораторно-практичному занятті. Творчі, графічні та усні методи більш використовуються на відкритих та підсумкових заняттях з дисципліни.

Необхідно застосовувати індивідуальний підхід до кожного студенту при виконанні лабораторно-практичних робіт. Для цього створюються завдання різного рівня складності.

Структура лабораторно-практичного заняття: проведення поточного контролю підготовленості студентів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання її завдань, підготовка індивідуального звіту про виконану роботу і захист його перед викладачем.

Виконання лабораторної роботи оцінюється викладачем на кожному лабораторно-практичному занятті та оцінки оголошуються студентам. Підсумкові оцінки за виконання лабораторних робіт враховують під час визначення семестрової підсумкової оцінки з технології ліків.

Практичні навички та вміння, отримані студентами на лабораторно-практичних заняттях, закріплюються ними під час навчальної та виробничої практики. Навчальна практика – пропедевтична та фармакогностична, виробнича практика – технологічна та переддипломна.

Практичне навчання студентів сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців для роботи в аптеках та аптечних закладах України та ближнього зарубіжжя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ортинський В.Л. Методика організації та проведення практичних, лабораторних і семінарських занять у вищій школі // [Електронний ресурс].

Режим доступу:

http://pidruchniki.ws/13340203/pedagogika/metodika_organizatsiyi_provedennya_praktichnih_laboratornih_seminarskih_zanyat_vischiy_shkoli.

2. Туркот Т.І. Практичні заняття. Методика підготовки і проведення // [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://pidruchniki.ws/16740216/pedagogika/praktichni_zanyattya_metodika_pidgotovki_provedennya#421.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ

Хранівська В.О.

**Комунальний вищий навчальний заклад “Житомирський базовий
фармацевтичний коледж ім. Г.С. Протасевича”**

Метою статті є дослідження формування професійної компетентності та професіоналізму у майбутніх фахівців у фармацевтичному коледжі.

Поняття «компетентний» у тлумачному словнику трактується як «той, який має достатні знання в якій - небудь галузі, який з чим - небудь добре обізнаний; тямущий» та «який має певні повноваження; повноправний, повновладний».

В Енциклопедії професійної освіти професійні компетенції структуруються так: професійні якості робітника (професійні знання, уміння, навички як досвід діяльності), соціально-комунікативні здатності; індивідуальні якості, які забезпечують самостійність професійної діяльності.

З огляду на вимоги сучасного ринку праці, пошук нових шляхів керування професійним зростанням майбутніх фахівців залишається важливою й актуальною проблемою для вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації.

Досвід практичної роботи у ВНЗ переконливо доводить, що формування професіоналізму молодшого спеціаліста фармацевтичного профілю відбувається лише при створенні і дотриманні певних педагогічних умов:

- залучення студентів до діяльності на основі моделювання майбутньої професії;
- забезпечення методичної самостійності студентів щодо розв'язання визначених практичних завдань;
- застосування на заняттях комплексу організаційно-методичних заходів на основі новітніх освітніх технологій.

Поняття професіоналізму студента фармацевтичного коледжу можна тлумачити як інтегровану якість особистості, яка включає професійну компетентність, гуманітарний стиль мислення, професійну культуру, позитивне ставлення до своєї професії. Важливою залишається методологічна підготовка студентів, мета якої є навчити молоду людину вчитися протягом життя, прищепити навички професійного саморозвитку, що відповідає компетентнісній підготовці сучасного фахівця, і внаслідок якої формуються важливі професійні якості.

Професійні якості молодшого спеціаліста фармацевтичного профілю -це знання, якими має володіти фахівець для виконання певних завдань. Вони містять ґрунтовні теоретичні основи та практичний досвід: знання спеціальних предметів; знання програмного забезпечення; знання іноземної мови; вміння працювати з нормативними документами тощо.

Вимоги до особистісних якостей молодшого спеціаліста поділяють на такі групи: орієнтація на професійну діяльність (демонстрація готовності до прийняття рішення, готовність нести відповідальність за свої дії, мотивованість у досягненні високих професійних стандартів, готовність до освоєння різних способів і методів виконання дій тощо.); спілкування та міжособистісні зв'язки (переконливе викладання своїх думок, позиціонування себе як частини команди, дотримання етичних стандартів тощо); вирішення поставлених завдань та їх аналіз (аналіз завдання, передбачення можливих труднощів і

ризиків, розуміння наслідків професійних дій, вирішення завдання креативним способом); орієнтація на якість роботи (демонстрація обізнаності у стандартах професійної діяльності, дотримання професійних стандартів, ретельне виконання поставлених завдань, уважне ставлення до виконання професійних обов'язків).

Метою сучасної професійної підготовки молодших спеціалістів має бути формування фахівця не як засобу забезпечення функціонування господарства, а як процес розвитку творчого потенціалу особистості, системного мислення, уміння оперативно вирішувати завдання в умовах як великого обсягу інформації, так і дефіциту часу.

Фармацевтична спеціальність передбачає свій набір компетенцій, без яких неможливі адаптація й успішне виконання професійної діяльності. Вони починають формуватися в період навчання; означають сукупність професійно обумовлених вимог до спеціаліста; визначаються такими термінами як “кваліфікаційна характеристика”, “професійна готовність”, “професіоналізм”.

Визначаючи професіоналізм як якісну характеристику суб'єкта діяльності, можна виділити три загальні ознаки: оволодіння спеціальними знаннями про цілі, зміст, об'єкт і засоби діяльності; оволодіння спеціальними вміннями на підготовчому, виконавчому і заключному етапах діяльності; оволодіння спеціальними якостями особистості і характеру, які дозволяють здійснювати процес діяльності й отримувати очікувані результати. Якщо раніше кваліфікаційна характеристика фармацевта передбачала тільки перелік знань і умінь, то зараз до неї додається компетентність.

На відміну від терміна “кваліфікація” компетенції включають, крім професійних знань і умінь, такі якості, як ініціативність, співробітництво, комунікативні здібності, у тому числі й уміння працювати в групі, уміння навчатися, логічно мислити, відбирати і використовувати інформацію.

Будь-яка професія має дві сторони – особистісну і суспільно-виробничу. Предметно-професійна компетенція належить до знань, умінь і досвіду особистості спеціаліста і безпосередньо сфери предмета професії; її зміст є

основою повного й об'єктивного відображення у свідомості особистості всіх елементів і взаємозв'язків професійного середовища, що дозволяє здійснювати успішну професійну діяльність, адекватно взаємодіяти з компонентами професії і в цілому системно в ній орієнтуватися.

Виходячи з вищесказаного, можна виділити такі вимоги до випускника коледжу:

- професійна компетентність (поєднання теоретичних знань і практичної підготовленості, здатність здійснювати всі види професійної діяльності, визначені освітнім стандартом спеціальності або спеціалізації);

- комунікативна готовність (володіння літературною діловою письмовою й усною мовою, знання однієї з європейських мов, уміння оформляти обліково - звітну документацію, уміння користуватися комп'ютерною технікою та іншими засобами зв'язку й інформації, знання психології та етики спілкування, володіння навичками управління професійною групою або колективом);

- розвинута здатність до творчих підходів у вирішенні професійних завдань, уміння орієнтуватися в нестандартних ситуаціях, аналізувати проблеми ситуації;

- позитивне ставлення до своєї професії, прагнення до постійного особистісного і професійного удосконалення;

- розуміння тенденцій і основних напрямків розвитку фармацевтичної науки.

Системний підхід до аналізу сутності професійної підготовки молодших спеціалістів фармацевтичного профілю визначає необхідність єдності всіх компонентів навчально-виховного процесу у навчальному закладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дружилов С.А. Психологія професіоналізму людини: інтеграційний підхід // С.А. Дружилов // Журнал прикладної психології -2003-№ 4-5-С. 35-42.

2. Зеер Э.Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учебное пособие/Э.Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э.Э. Сыманюк-М.:Московский психолого- социальный институт,2005. -216с.
3. Каджаспарова Г.М. Педагогический словарь/ Г.М. Каджаспарова, А.Ю. Каджаспаров. -М.: Издательский центр «Академия»,2000. -176с.
4. Кучеренко А.М. Национально-культурный аспект модернизации российского высшего образования в контексте Болонского процесса:автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. Наук:спец.13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования»/ А.М. Кучеренко.-Майкоп,2008. -27с.
5. Маркова А.К.Психология профессионализма//А.К.Маркова. -М.: Международный гуманитарный фонд«Знание»,1996. -308с.
6. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах.-Т. 1, Київ : Видавництво «Аконіт», 2007. -С. 874.

ЗМІСТ

Секція 1. ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ В КРАЇНАХ СВІТУ Бойчук І.Д.....	6
ДИКТАНТ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СЛУХАЧІВ ПІДГОТОВЧИХ КУРСІВ Бондаренко О.В., Рибалко Ю.М.....	11
ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ Кедич І.М.....	18
МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ МЛАДШИХ СПЕЦІАЛІСТОВ ФАРМАЦІЇ Колосова Н.И., Генчева Л.М.....	24
РАЗРАБОТКА УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЕ ТОВАРОВЕДЕНИЕ» Кулешова В.В.....	29
ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ Нестерук Н.М.....	34
КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ ЯК ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ Павлова О.І.....	39
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ОДИН З АСПЕКТІВ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ Прокопенко Т.С., Гейко О.В., Гузева В.В., Коломієць І.В.....	41
УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БОТАНІКА» Резнік М.О.....	45
ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ НФаУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ Сатуновська І.Ф.....	48

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ Уракова Н. С., Бураков И.И.....	52
--	----

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ У ФОРМІ ВІКТОРИНИ Халіман О. В.....	56
---	----

Секція 2. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА Бузина М.Г, Ракова Н.П.....	60
---	----

САМООСВІТА ПЕДАГОГА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СУЧАСНОСТІ Драннік О.В.....	65
--	----

РОЛЬ МЕТОДИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ Ісаєнко Ю.В., Міренська І.І.....	68
--	----

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ, ЯК КЛЮЧОВИЙ АСПЕКТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ПІДГОТОВЦІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КАДРІВ. Караковська Н.Є.....	71
--	----

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВИКЛАДАЧЕМ ТА СТУДЕНТОМ Малишева Я.О.....	74
--	----

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА Павлова Л.П.....	78
--	----

ОКРЕМІ АСПЕКТИ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ПРАВОЗНАВСТВА ТА ЙОГО РОЛЬ І МІСЦЕ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ Проневич Т.М.....	82
--	----

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВНЗ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ Сунгурова О.Ю.....	86
---	----

Секція 3. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

РОЛЬОВА ГРА ЯК ІНТЕРАКТИВНА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ ЗА МОДУЛЕМ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАКОЛОГІЯ»	
Аксакова В.В.....	90
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ВІДСТАЮЧИМИ СТУДЕНТАМИ НА ЦИКЛІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ	
Андрійчук Л.В., Моцяка Ю.М.....	94
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ФАРМАКОЛОГІЇ У КОЛЕДЖІ НФаУ	
Бондаренко В.І.....	98
ДІЛОВА ГРА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ	
Вершкова І.В., Крикля В.В., Мартинова О.В.....	102
ВИКОРИСТАННЯ АУДІО — ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ЗА ПІДРУЧНИКОМ «CHOICES. ELEMENTARY/ PRE- INTERMEDIATE»)	
Владарська Н.Ю., Діденко С.В.....	105
БІНАРНІ ЗАНЯТТЯ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО- ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ	
Галайко Л.І., Мащакевич І.Я.....	109
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	
Гончаренко О.В., Гейко О.В.....	117
РОЛЬ ЕКСПЕРИМЕНТУ В РОБОТІ ФІЗИЧНОГО ГУРТКА	
Золотницька Г.Л.....	122
ІНТЕГРОВАНІ ЗАНЯТТЯ З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ ФРАГМЕНТАРНОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ-ФАРМАЦЕВТІВ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН	
Коршунова І. В.....	124
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІМАГОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ЗАНЯТТЯХ ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ВНЗ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ	

Лихожон О.О.	130
ВИКОРИСТАННЯ БІНАРНОГО ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФАРМАЦІЯ»	
Педченко Е.П.	134
ХІМІЧНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ	
Прокопець В.В., Капустник Р.О.....	137
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ У КОЛЕДЖІ НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
Рябченко В.О., Тулінов А.Ю., Зеленський Р.М., Прокошин В.Е	141
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В МЕДИКО - ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ	
Сайкова Л.Н., Тимошина Т.А., Трофимова И.Н.....	148
ВИКОРИСТАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ТРАДИЦІЙНІЙ ЗАОЧНІЙ ФОРМІ ЗДОБУТТЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ	
Строна О.В.....	153
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА- ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	
Федірко Н.О.....	157
<u>Секція 4. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ</u>	
ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ ФАРМАЦІЇ	
Бобкова І. А., Варлахова Л. В.....	161
КЕЙС-МЕТОД КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БУДУЩИХ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ФАРМАЦИИ	
Бузина М.Г., Кучер Е.Н.....	166
ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У КОЛЕДЖІ НФаУ	

Горбаньов В.В.....	169
ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	
Зарудко Т.П, Коломієць І.В.....	175
ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ХІМІЇ	
Новакова В. С.....	180
РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ МЕТОДУ ДИСКУСІЇ У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ	
Рудакова О.І.....	184
ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ	
Цибульник Л.О.....	189

Секція 5. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОГНОЗІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ	
Антонюк Л.Я.....	191
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ВИЯВЛЕННЯ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ	
Артеменко Л. П. , Чмельова Л. Д.	194
ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАРМАЦЕВТІВ	
Бойчук І.Д., Козаченко Г.В.....	196
РОЛЬ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТЕХНІКІВ-ЛАБОРАНТІВ	
Богданова Л.М., Борисенко Л.О., Коломієць І.В.....	201
ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ФАРМАЦЕВТОВ	
Бузина М.Г., Василенко Г.Б.....	205
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ НАПРЯМУ «ФАРМАЦІЯ»	

Вельган Р.П., Черепанова М.О.....	209
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЯК ОДНІЄЇ ІЗ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В ПІДГОТОВЦІ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ	
Волкова С.Є., Козлова О.Ф.....	214
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	
Зубрицька Л.О., Зубрицька Т.Р.....	219
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАРМАЦЕВТА ЯК СУКУПНІСТЬ КЛЮЧОВОЇ, БАЗОВОЇ І СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	
Мішина І.Ю., Гаврилова Н.Б.....	224
ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ФАРМАЦИЯ»	
Сысина Л.Ю., Трофимова И.Н.....	228
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ВІННИЦЬКОГО МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ ІМ. АКАД. Д.К. ЗАБОЛОТНОГО	
Токар В.В., Сірак І.П., Сурсаєва І.С.....	232
РОЛЬ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ КОЛЕДЖІ	
Уройченко Л.М.....	238
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО КОЛЕДЖУ	
Хранівська В.О.....	241

Алфавітний покажчик

Аксакова В. В.	90	Зеленський Р. М.	141
Андрійчук Л. В.	94	Золотницька Г. Л.	122
Антонюк Л. Я.	191	Зубрицька Л. О.	219
Артеменко Л. П.	194	Зубрицька Т. Р.	219
Бобкова І. А.	161	Ісаєнко Ю. В.	68
Богданова Л. М.	201	Капустник Р. О.	137
Бойчук І. Д.	6, 196	Караковська Н. Є.	71
Бондаренко В. І.	98	Кедич І. М.	18
Бондаренко О. В.	11	Козаченко Г. В.	196
Борисенко Л. О.	201	Козлова О. Ф.	214
Бузина М. Г.	60, 166, 205	Коломієць І. В.	41, 175, 201
Бураков И.И.	52	Колосова Н. И.	24
Варлахова Л. В.	161	Коршунова І. В.	124
Василенко Г. Б.	205	Крикля В. В.	102
Вельган Р. П.	209	Кулешова В. В.	29
Вершкова І. В.	102	Кучер Е. Н.	166
Владарська Н. Ю.	105	Лихожон О. О.	130
Волкова С. Є.	214	Малишева Я. О.	74
Гаврилова Н. Б.	224	Мартінова О. В.	102
Галайко Л. І.	109	Мащакевич І. Я.	109
Гейко О. В.	41, 117	Міренська І. І.	68
Генчева Л. М.	24	Мішина І. Ю.	224
Гончаренко О. В.	117	Моцяка Ю. М.	94
Горбаньов В. В.	169	Нестерук Н. М.	34
Гузєва В. В.	41	Новакова В. С.	180
Діденко С. В.	105	Павлова Л. П.	78
Драннік О. В.	65	Павлова О. І.	39
Зарудко Т. П.	175	Педченко Е. П.	134

Прокопенко Т. С.	41	Сурсаєва І. С.	232
Прокопець В.В.	137	Сысина Л.Ю.	228
Прокошин В. Е.	141	Тимошина Т. А.	148
Проневич Т. М.	82	Токар В. В.	232
Ракова Н. П.	60	Трофимова І. Н.	148, 228
Резнік М. О.	45	Тулінов А. Ю.	141
Рибалко Ю. М.	11	Уракова Н. С.	52
Рудакова О. І.	184	Уройченко Л. М.	238
Рябченко В. О.	141	Федірко Н. О.	157
Сайкова Л. Н.	148	Халіман О.В.	56
Сатуновська І. Ф.	48	Хранівська В.О.	241
Сірак І. П.	232	Цибульник Л. О.	189
Строна О.В.	153	Черепанова М. О.	209
Сунгурова О. Ю.	86	Чмельова Л. Д.	194

Наукове видання

Серія Наука

**МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ
МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю) педагогічних працівників вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів I-II рівня акредитації

(22 травня 2014 р)

Відповідальний за випуск:
Коломієць І.В.